



# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

## TARTALOM

3063/2022. (II. 25.) AB határozat	utólagos normakontroll indítvány elutasításáról .....	406
3064/2022. (II. 25.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról .....	414
3065/2022. (II. 25.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról .....	421
3066/2022. (II. 25.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről .....	428
3067/2022. (II. 25.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről .....	435
3068/2022. (II. 25.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről .....	442
3069/2022. (II. 25.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról .....	449
3070/2022. (II. 25.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról .....	456
3071/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	462
3072/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	467
3073/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	472
3074/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	476
3075/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	481
3076/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	485
3077/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	489
3078/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	493
3079/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	497
3080/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	500
3081/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	506
3082/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	512
3083/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	516
3084/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	520
3085/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	523
3086/2022. (II. 25.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	526
Helyesbítés	.....	529

# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3063/2022. (II. 25.) AB HATÁROZATA

### utólagos normakontroll indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Az indítványozó országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján kezdeményezték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) T/7277. számú törvényjavaslattal módosított, az adatváltozáskezelési szolgáltatás bevezetésével, továbbá az állampolgárok adminisztratív terheinek csökkentésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi CXIX. törvény 2. §-ával kihirdetett, 2022. január 1-jétől hatályos 5. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét és azt a hatálybalépésére visszamenőlegesen semmisítse meg, mivel sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését, XXIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 2. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az indítványozók mindenekelőtt arra hivatkoztak, hogy az Alkotmánybíróság a lakóhely, illetve az azzal kapcsolatos nyilvántartások és a választások, valamint a népszavazások közötti összefüggéseket már számos alkalommal vizsgálta. E körben a 6/2007. (II. 27.) AB határozattal és a 47/2006. (X. 5.) AB határozattal megerősített 338/B/2002. AB határozatból idézve azt hangsúlyozták, hogy a hiányos, nem naprakész, választójogot befolyásoló adatbázisok hibája a választások tisztátlanságához és a jogállamiság sérelméhez vezet. Az indítvány idézi a politikai részvételi jogok népszavazással összefüggő érvényesülését vizsgáló 18/1993. (III. 19.) AB határozatot, valamint a nyilvántartások tartalma és az azok alapján lefolytatott szavazási eljárások kapcsán a 26/1996. (VII. 3.) AB határozatot, továbbá a lakcím, lakóhely és a választójog tartalma közötti összefüggésekre utalva a 3086/2016. (IV. 26.) AB határozatot is. Kiemelte, hogy a lakóhelyet, mint az állammal való intenzívebb kapcsolat alapját az Alkotmánybíróság a 3032/2020. (II. 24.) AB határozatban is megerősítette, valamint a 3/1990. (III. 4.) AB határozatot [amelyet a 6/1991. (II. 28.) AB határozat és a 298/B/1994. AB határozat is megerősített] idézve emlékeztetett rá, hogy a lakóhely és az állam közvetlen kapcsolata az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatát képezi. Az indítványozók felidéztek továbbá Kovács Péter korábbi alkotmánybíró 47/2006. (X. 5.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásának ODIHR-ra (*OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights*) utaló részeit, valamint relevánsnak vélték az Emberi Jogok Európai Bíróságának egyes [EJEB *Melnichenko kontra Ukrajna* (46852/13), 2017. október 12., EJEB *Py kontra Franciaország* (66289/01),

2005. január 11., EJEB *Podkolzina kontra Lettország* (46726/99), 2002. április 9., EJEB *Hirst kontra Egyesült Királyság* (74025/01) 2005. október 6.] ügyekben tett megállapításait is.

- [3] 3. Az indítványozók az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozással azt hangsúlyozták, hogy a lakóhely nemcsak a lakcímnnyilvántartásban szereplést, hanem életvitelszerű tartózkodást is jelent, és a lakóhely által érintett politikai közösséghez tartozás megalapozását is szolgálja, az a lakóhellyel való szorosabb kapcsolat miatt ad lehetőséget a magyar állampolgárok közötti különbségtételre és arra, hogy eltérő tartalommal illesse meg a választójog a magyar állampolgárok különböző csoportjait. Az indítvánnyal támadott rendelkezés jogszerűtlenségét álláspontjuk szerint az adja, hogy a lakóhely törvényi fogalmát kiüresíti, mivel megfosztja a lakcímnnyilvántartást azon képességétől, hogy a valódi helyben lakást igazolni tudja. Ezzel pedig szerintük azoktól a garanciális szabályoktól fosztja meg a választási eljárást, amelynek hiányában nem állítható ki olyan szavazóköri névjegyzék, amely megfelel az Alkotmánybíróság gyakorlatából eredő követelményeknek. Ennek hiánya álláspontjuk szerint a vegyes választási rendszer elvi alapját kezdi ki oly módon, hogy az sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [4] Érvelésük szerint a szorosabb kapcsolat tartalmi követelményétől a vegyes rendszerű választási rendszerben nem lehet eltérni, mert az a választási rendszert és az abban megjelenő különbségtételt egyrészt önkényessé teszi, másrészt nem egyeztethető össze a jogállamiság követelményével, harmadrészt megfosztja a közösségeket a valódi képviselőtől, mivel jogszerű lehetőséget biztosít arra, hogy az adott közösség képviselője ne az a személy legyen, akit a helyi közösség többsége támogat.
- [5] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés sérelmét az indítványozók továbbá abban látják, hogy a jelen beadvánnyal támadott rendelkezés nem biztosítja a tisztességes eljárás lefolytatásához szükséges tartalmi garanciákat, mivel felhívja a lakcímnnyilvántartást.
- [6] 4. Az indítványozók szerint a kifogásolt norma korlátozza a Magyarországon élő állampolgárok jogát az őket képviselő jelöltek megválasztására, hiszen a választásba nem az adott politikai közösség részét képező személyek is beleszólhatnak, ráadásul ellenőrizhetetlen módon, amely ellentétes az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben lefektetett választójoggal és a népszavazáshoz való joggal, amelynek garanciális intézményvédelmi elemeit az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése adja. Ez a korlátozás mindenféle legitim indok nélkül fosztja meg a (helyi) közösségeket a valódi képviselő lehetőségétől, így a korlátozás az alapjogok korlátozásának mércéit meghatározó, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével is ellentétes. Álláspontjuk szerint a jogalkotó nem legitim okból és így nem a cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazta.

## II.

- [7] 1. Az Alaptörvénynek az indítvány által felhívott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

[...]

(7) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.”

„2. cikk (1) Az országgyűlési képviselőket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.”

[8] 2. Az Nytv. indítvány által felhívott rendelkezése:

„5. § (2) A polgár lakóhelye: annak a lakásnak vagy szállásnak (a továbbiakban együtt: lakás) a címe, amely a polgár állammal, továbbá a természetes és jogi személyekkel, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel való hivatalos kapcsolattartása, valamint lakóhelyhez kötött jogai és kötelezettségei megalapozásául szolgál.”

### III.

[9] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el.

[10] 2. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat megkezdése előtt megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, és az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján az indítvány az arra jogosultaktól származik, mivel azt az országgyűlési képviselők egynegyede terjesztette elő. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, amelynek a beadvány megfelel, mivel az indítványozók megjelölték az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontját, illetve az Abtv. 24. § (1) bekezdését, amelyek alapján az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik az Alaptörvénnyel való összhang utólagos vizsgálatára irányuló indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza. Előadták az eljárás megindításának indokait, megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést és az Alaptörvény érintett rendelkezéseit. Az indítványozók megindokolták, hogy az érintett jogszabályi rendelkezés miert ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, és az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott jogszabályi rendelkezés visszamenőleges hatályú megsemmisítésére.

### IV.

[11] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.

[12] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette a lakóhely fogalmát érintő, és a lakóhely fogalmával szorosabban összefüggő Nytv.-beni rendelkezéseket, valamint a törvénymódosítás jogalkotói indokait.

[13] 1.1. Az Nytv. 2022. január 1-jét megelőzően hatályos 5. § (2) bekezdése akként határozta meg a polgár lakóhelyét, hogy az „annak a lakásnak a címe, amelyben a polgár él. A lakcímbjelentés szempontjából lakásnak tekintendő az az egy vagy több lakóhelyiségből álló épület vagy épületrész, amelyet a polgár életvitelszerűen otthonául használ, továbbá – a külföldön élő magyar és nem magyar állampolgárok kivételével – az a helyiség, ahol valaki szükségből lakik, vagy – amennyiben más lakása nincs – megszáll.”

[14] 1.2. E jogszabályi rendelkezést a jogalkotó 2022. január 1-jei hatállyal a T/7277. számú törvényjavaslat alapján, az adatváltozás-kezelési szolgáltatás bevezetésével, továbbá az állampolgárok adminisztratív terheinek csökkentésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi CXIX. törvény 2. §-ával módosította, amely szerint a polgár lakóhelye „annak a lakásnak vagy szállásnak (a továbbiakban együtt: lakás) a címe, amely a polgár állammal, továbbá a természetes és jogi személyekkel, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel való hivatalos kapcsolattartása, valamint lakóhelyhez kötött jogai és kötelezettségei megalapozásául szolgál.”

[15] A törvényjavaslatához fűzött általános indokolás szerint a módosítás „arra a társadalmi jelenségre ad szabályozási választ, hogy a lakcímbjelentések egy része mára már nem a valós viszonyokat tükrözi. A Központi Statisztikai Hivatal tárgyban végzett legutolsó számítása szerint a magyar lakosság több, mint 6,37%-a, mintegy 625 ezer ember nem a bejelentett lakóhelyén él, annak ellenére, hogy a [...] Nytv. hatályos rendelkezései mind a lakóhely, mind pedig a tartózkodási hely esetében, fogalmi elemként megkövetelik az életvitelszerű ottlakást.

A jelenségre két eltérő irányú jogalkotói válasz adható: a szabályozás szigorításával a polgárok rákényszerítése arra, hogy az államnak mindig naprakész adatot szolgáltatassanak arról, hogy aktuálisan, életvitelszerűen hol élnek. Egy ettől eltérő megközelítés szerint pedig meg kell vizsgálni azt, hogy az államnak milyen mértékben fűződik érdeke ahhoz, hogy megismerje a polgár életvitelszerű tartózkodási helyét, illetve milyen mértékben veszélyes a társadalomra a fent ismertetett jelenség. A törvényjavaslat azt a megközelítést követi, hogy az államnak kizárólag ott és annyiban szükséges a polgár mindennapi életét ismerni és adminisztratív módon alakítani, ahol és amennyire azt a közérdek érvényre juttatása feltétlenül megköveteli.”

- [16] A törvényjavaslatához fűzött részletes indokolás szerint pedig: „Az figyelhető meg napjainkban, hogy a lakcím-bejelentések egy része nem a valós viszonyokat tükrözik, vagyis az emberek egy része valójában nem ott él, ahová a lakcímbejelentése szól. [...] E jelenség mögött számos okot lehet azonosítani. Ezek között említhető a családi kötődésen alapuló vagy valamely jogosultsággal kapcsolatos bejelentkezés, illetve általánosságban a társadalmi mobilitás erősödése. [...] A javaslat által a polgár szabadon megválaszthatja azt a helyet, amelyet az otthonának tekint, ahová kötődik, anélkül, hogy a folyamatos ottlakás követelményét teljesítenie kellene. A lakóhely kiválasztása tekintetében a polgár autonómiájának növelése, az életvitelszerű ottlakás követelményének eltörlése a következők miatt nem jár ösztársadalmi érdeksérelemmel: a) A lakcím nem lehet bármelyik lakás: a szabályozásnak továbbra is sarkalatos eleme, hogy a polgár vagy saját lakásba jelentkezhet be, vagy olyanba, amelynél rendelkezik a szállásadó nyilatkozatával; b) Ha a polgár nem a lakóhelyén lakik, akkor továbbra is bejelenthető lesz a tartózkodási hely, így az állam és az államon keresztül az érintettek közhiteles nyilvántartásból értesülhetnek arról, hogy a polgár ténylegesen hol tartózkodik. A tartózkodási hely esetében változatlan formában megmarad a tényleges, életvitelszerű ottlakás is mint fogalmi elem.”
- [17] 1.3. A lakóhellyel ellentétben a módosítás tartalmi szempontból nem változtatta meg a tartózkodási hely fogalmát: a tartózkodási hely továbbra is az a lakóhelytől eltérő lakás, ahol a polgár három hónapot meghaladó időtartamban tartózkodik. A meghatározás a lakóhely módosulása miatt szorult kismértékű módosításra: mivel utóbbi esetében már nem követelmény az életvitelszerű lakáshasználat, ezért a tartózkodási hely definíciójában is szükséges volt cserélni a lakóhely elhagyása szándékát a lakóhely megváltoztatásának szándékára. Így az Nytv. 5. § (3) bekezdése alapján a polgár tartózkodási helye annak a lakásnak a címe, ahol a polgár – a lakóhely-változtatás szándéka nélkül – három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik.
- [18] 1.4. A törvénymódosítás következtében változott az Nytv. 26. § (1) bekezdése is, amely szerint a polgár köteles lakóhelyének címét nyilvántartásba vétel céljából bejelenteni. A tartózkodási hely címe bejelenthető (a lakó-, illetve a tartózkodási hely bejelentése a továbbiakban együtt: lakcímbejelentés), vagy a 26/A. §-ban meghatározottak szerint valamely jogosultság feltételeként bejelentendő. Ha a lakcímbejelentésre költözéssel összefüggésben kerül sor, a bejelentést a beköltözéstől vagy a kiköltözéstől számított három munkanapon belül kell megtenni. A törvényjavaslatához fűzött részletes indokolás szerint a lakcímadat bejelentésére nyitva álló határidős rendelkezés módosítására azért volt szükség, mert a lakóhely definíciójának módosítása révén a lakcím változása nem szükségképpen áll költözéssel összefüggésben. Ennek megfelelően a rendelkezés általánosságban csak azt mondja ki, hogy a lakóhely címét be kell jelenteni (értelemszerűen ennek felmerülése során), ha pedig a lakcímváltozás költözéssel áll összefüggésben, akkor a korábbi szabályozáshoz hasonlóan erre három nap áll rendelkezésre a költözéstől számítva.
- [19] 1.5. Az Nytv. 26. § (4) bekezdése a visszaélések elkerülése végett továbbra is garanciális szabályként rögzíti, hogy a lakcímbejelentéshez – jogszabályban meghatározott kivétellel – a szállásadó hozzájárulása szükséges. Az Nytv. 26. § (5) bekezdése szerint pedig a lakcímbejelentés ténye önmagában a lakás vagy az ingatlan használatához fűződő, valamint egyéb vagyoni jogot nem keletkeztet és nem szüntet meg. Érvénytelen a bejelentett lakcímadat, ha a polgárnak a lakás használatára vonatkozó joga megállapodás alapján már nem áll fenn, illetve jogerős bírósági vagy véglegessé vált hatósági határozat alapján megszűnt és a határozatot végrehajtották. Szintén garanciális szabályként az Nytv. 26. § (5a) és (5b) bekezdései azt is tartalmazzák, hogy érvénytelen a bejelentett lakcímadat, ha a járási hivatal megállapította, hogy a polgár bejelentett lakcímadata nem valós, továbbá ellenkező bizonyításig a szállásadó írásbeli nyilatkozata igazolja, hogy a szállásadónak nem minősülő polgár bejelentett lakcímadata nem valós. Az Nytv. 26. § (5a) és (5b) bekezdése tehát a lakcímadat érvénytelenségének (nem valós voltának) megállapítása körében kiemelt szerepet biztosít a szállásadó nyilatkozatának, az Nytv.

26. § módosítás által bekerült, új (5c) bekezdése pedig e körben egyértelművé teszi, hogy az érvénytelenséget nem alapozhatja meg önmagában az a körülmény, hogy a polgár nem a lakóhelyén lakik.

- [20] 1.6. A módosítás által az Nytv. kiegészült a 26/A. §-al, amely (1) bekezdésének értelmében jogszabály valamely jogosultság adott hellyel összefüggő gyakorlása, szolgáltatás igénybevétele, kötelezettség teljesíthetősége vagy más joghatás feltételeként előírhatja a tartózkodási hely bejelentését, vagy az életvitelszerű otthagás tényének egyéb módon való igazolását. A 26/A. § (2) bekezdése pedig azt rögzíti, hogy ha jogszabály valamely jogosultság vagy kötelezettség tekintetében eltérően nem rendelkezik, ellenkező bizonyításig a polgár életvitelszerű lakáshasználata helyének a bejelentett lakóhelyét kell tekinteni, ha tartózkodási hely bejelentésére nem került sor. A jogalkotói indoklás szerint a lakcímbjelentéssel összefüggésben szükséges figyelemmel lenni azokra a jogosultságokra és szolgáltatásokra is, amelyek speciálisan, szorosan az adott életvitelszerű tartózkodás helyéhez kapcsolódnak (ilyen lehet tipikusan a köznevelési szolgáltatások igénybevétele, helyi adózás, kedvezményes parkolás lehetősége, lakástámogatások esetében az otthagás igazolása). Ennek érdekében a törvényalkotó kifejezetten rendelkezik arról, hogy valamely jogosultság gyakorlásához vagy szolgáltatás igénybevételéhez jogszabály kötelezően előírhatja a lakcímbjelentést, vagy az életvitelszerű otthagás más módon való igazolását.
- [21] 1.7. A fenti jogszabályhelyek és a hozzájuk fűzött jogalkotói indoklás áttekintésével összefoglalóan megállapítható, hogy a törvényalkotó a lakóhely fogalmának megváltoztatását elsősorban a polgárok személyi adatai és lakcímük közhiteles nyilvántartásának adattartalma és a polgárok valós lakóhelye mint tényhelyzet között gyakran előforduló diszkrépancia feloldása miatt találta szükségesnek. Ugyanakkor az Nytv. lakóhely bejelentésével, a szállásadó hozzájárulásával kapcsolatos rendelkezéseit elsősorban csak a lakóhely eltérő fogalmából adódóan, csekély mértékben módosította és rögzítette azt a törvényi vélelmet is, hogy ha jogszabály valamely jogosultság vagy kötelezettség tekintetében eltérően nem rendelkezik, ellenkező bizonyításig a polgár életvitelszerű lakáshasználata helyének a bejelentett lakóhelyét kell tekinteni.
- [22] 2. Az indítványozók az Nytv. 5. § (2) bekezdésének alaptörvény-ellenességét egyrészt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt, a jogállamiság elve elvont, közelebbről meg nem jelölt aspektusának sérelmére hivatkozással állították. E körben az Alkotmánybíróság gyakorlatából következő követelménynek vélték, hogy mivel a lakóhely a lakóhely által érintett politikai közösséghez tartozás megalapozását is szolgálja, ezért annak életvitelszerű tartózkodást is feltételezni kell, amely nélkül a lakóhely törvényi fogalma kiüresedik, a lakcímnnyilvántartás felhígul és a vegyes választási rendszer elvi alapja sérül.
- [23] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rögzíti, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdésével összhangban absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben folytatott vizsgálata is az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az indítványozónak a jogállamiság elvont elvének sérelme tárgyában felhozott indokai azonban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével nem hozhatók közvetlen összefüggésbe, abból közvetlenül nem vezethetők le, és nem kapcsolódnak az Alkotmánybíróság által a jogállamiság aspektusaként eddig nevesített egyik követelményhez sem. Az indítványozók a jogállamiság sérelmére hivatkozással olyan általános, a választójoghoz és a választási rendszerhez kapcsolódó felvetéseket fogalmaztak meg, amelyek a B) cikk (1) bekezdését illetően érdemi alkotmányossági vizsgálatot nem alapoznak meg.
- [24] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően a jogállamisági klauzulából a már korábbi gyakorlatában is kiolvasztott tartalmi elemeket többek között a következő határozataiban erősítette meg: normavilágosság {38/2012. AB határozat, Indokolás [84]; 10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [49]}; jogbiztonság {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, 10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [49]}; visszamenőleges hatály tilalma {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 13/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [55]}; visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalma {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [51], 3221/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [20]}; jogalkotásra csak a Házzabálynak megfelelően kerülhet sor [6/2013. (III. 1.) AB határozat]; közjogi érvénytelenség {45/2012. (XII. 29.) AB határozat, Indokolás [92]}; közigazgatás jog alá rendeltsége, bírói út {38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [72], 3243/2018. (VII. 11.) AB határozat}; szerzett jogok védelme [6/2013. (III. 1.) AB határozat]; közhatalom-gyakorlás alkotmányos keretei {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [80]; 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]}; közhatalom-gyakorlás demokratikus legitimitációja [17/2015. (VI. 5.) AB határozat].

- [25] Megállapítható, hogy az indítványozók a jogállamiság elvének e tartalmi elemeire nem hivatkoztak, és nem vetettek fel olyan új alkotmányossági szempontot sem, amely a jogállamiság új tartalmi elemeként lenne azonosítható és így az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát megalapozná.
- [26] 2.3. Az indítványozóknak az 3086/2016. (IV. 26.) AB határozatot érintő felvetéseivel összefüggésben az Alkotmánybíróság ugyanakkor szükségesnek tartja megjegyezni, hogy e határozatában az állandó lakóhely akkor hatályos törvényi fogalmából is kiindulva a magyarországi állandó lakóhely léte vonatkozásában úgy fogalmazott: „[a]z állandó lakóhellyel rendelkező választópolgár esetében a kapcsolat közvetlenebb és erősebb, ami az életvitelszerű huzamosabb tartózkodásból következik (ezt fejezi ki az állandó lakóhely létesítése és fenntartása)” (Indokolás [55]), ugyanakkor azt is hozzátette, hogy „[a]z állandó lakóhely a közügyekben való részvétel tekintetében is egy intenzívebb kapcsolatot jelent az állammal, annak választójogi rendszerével, illetve az erre vonatkozó szabályozással” (Indokolás [55]). Az indítványozók állításával ellentétben tehát nem azt mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy az állandó lakóhely törvényi fogalmának az életvitelszerű tartózkodás szükségszerű eleme, hanem azt, hogy az állandó lakóhellyel rendelkező állampolgár és Magyarország között az effektivitás elve alapján szorosabb kapcsolat tételezhető, amely a szavazás módját (levélben szavazás) illetően lehetőséget teremt a választópolgárok közötti különbségtételre. E szorosabb kapcsolatot az Nytv. 5. § (2) bekezdése azonban szintén megalapozza, mivel állandó lakóhelyként a polgár állammal, továbbá a természetes és jogi személyekkel, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel való hivatalos kapcsolattartási helyét határozza meg, amely a polgár lakóhelyhez kötött jogai és kötelezettségei megalapozásául szolgál. A lakóhely megváltozott fogalma tehát továbbra is az adott helyhez való szorosabb köteléket juttatja kifejezésre, amelynek alapjául a jogalkotó nem az adott helyen élést, hanem a hivatalos kapcsolattartási helyet követeli meg. Az Nytv. 26/A. § (2) bekezdése pedig azt a törvényi vélelmet állítja fel, hogy ha jogszabály valamely jogosultság vagy kötelezettség tekintetében eltérően nem rendelkezik, ellenkező bizonyításig a polgár életvitelszerű lakáshasználata helyének a bejelentett lakóhelyét kell tekinteni, ha tartózkodási hely bejelentésére nem került sor.
- [27] 3. Az indítványozók az Nytv. 5. § (2) bekezdését azért is alaptörvény-ellenesnek tartják, mert az állaspontjuk szerint alapjogsértően korlátozza az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben lefektetett választójogot és népszavazáshoz való jogot, és erre hivatkozással garanciális rendelkezésként jelölték meg az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdését, valamint az I. cikk (3) bekezdését is. Az indítványozók a választójognak az Nytv. 5. § (2) bekezdése által okozott alapjogsértő korlátozását valójában abban látják, hogy az állandó lakóhely megváltozott fogalma fiktív lakóhely-bejelentések alapjául szolgálhat, amely miatt a választásba nem az adott politikai közösség részét képező személyek is ellenőrizhetetlen módon beleszólhatnak. Ebből adódóan úgy vélik, hogy a vegyes választási rendszer elvi alapja, a választópolgárok magyarországi lakóhelye szerinti különbségtétel is megkérdőjeleződik.
- [28] 3.1. Az Alkotmánybíróság e körben elsőként a választójog, és a népszavazáshoz való jog mint politikai részvételi jogok, valamint a lakóhely közötti összefüggéseket tekintette át.
- [29] Az Alaptörvény XXIII. cikk (4) bekezdése szerint sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti. Az Alaptörvény sem a XXIII. cikk (1) bekezdése szerinti országgyűlési választásokon való aktív és passzív választójogot, sem a XXIII. cikk (7) bekezdésén alapuló országos népszavazáshoz való jogot nem köti magyarországi lakóhelyhez. Az Alaptörvény XXIII. cikk (2) bekezdése ugyanakkor magyarországi lakóhelyet követel meg a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán való aktív és passzív választójoghoz, valamint az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésének utaló szabályán keresztül a helyi népszavazáson való részvételhez.
- [30] Az Alaptörvény XXIII. cikk (4) bekezdése szerinti felhatalmazás alapján az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény (a továbbiakban: Vjt.) 12. § (1) és (3) bekezdése szerint a magyarországi lakóhely a szavazásban jelent korlátozást, ugyanis a magyarországi lakóhellyel rendelkező választópolgár egy egyéni választókerületi jelöltre és egy pártlistára, míg akinek nincs magyarországi lakóhelye, az csak egy pártlistára szavazhat. Magyarországon a választási rendszer nem az Alaptörvényből, hanem a Vjt.-ből következik, ugyanis a Vjt. 3. § (1) és (3) bekezdése határozza meg az országgyűlési képviselők számát, valamint, hogy százhát képviselőt egyéni választókerületben, míg kilencvenhárom képviselőt országos listán választanak. A Vjt. 4. § (1) bekezdése szerint minden egyéni választókerületben egy országgyűlési képviselő választható.

A Vjt. mandátumelosztásra vonatkozó szabályai alapján a magyar választási rendszer vegyes típusú, amelyben a lakóhelynek az egyéni választókerületben történő szavazásnál van relevanciája. A választási rendszer tehát az Alaptörvény által csak annyiban behatárolt, hogy azt a jogalkotó a választással összefüggő alaptörvényi rendelkezések érvényre juttatása mellett alakíthatja.

- [31] A választójog gyakorlásához nélkülözhetetlen a választópolgárok választói névjegyzékbe történő felvétele. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 82. § (2) bekezdés a) pontja és a 83. § (1) és (2) bekezdése alapján a központi névjegyzék tartalmazza a választáson választójogosult, magyarországi lakcímmel rendelkező választópolgár adatait, amelynek alapjául a lakcím vonatkozásában a polgárok személyi és lakcím adatait tartalmazó nyilvántartás szolgál. E nyilvántartásban szereplő adatok a Ve. 101. §-a alapján megalapozzák a szavazóköri névjegyzék összeállítását, tehát az egyéni választókerületi választójog gyakorlását is.
- [32] Az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése szerinti választási alapelveknek, így a választójog egyenlőségének a választókerületek meghatározására is érvényesnek kell lennie, ami kettős követelményt jelent. Egyrészt, hogy a választókerületek a választási földrajz – választókerületek felosztása – szerinti, másrészt a választási aritmetika – az adott mandátum megszerzéséhez szükséges szavazatok száma – szerinti kialakítása a szavazatok egyenlőségére tekintettel történjen. A jogalkotónak tehát törekednie kell arra, hogy az egyenlő képviselő elvei az egyéni választókerületek esetében is érvényre jussanak.
- [33] E követelményt juttatja kifejezésre a Vjt. 4. § (2) bekezdése, amely alapján az egyéni választókerületeket úgy kell kialakítani, hogy a) azok ne lépjék át a megyehatárokat, valamint a főváros határát, b) azok összefüggő területet alkossanak, c) a választásra jogosultak száma pedig megközelítően azonos legyen.
- [34] Az Alkotmánybíróság az 1/2013. (I. 7.) AB határozatában kifejezésre juttatta, hogy „az egyéni választókerületek területének megállapítása, valamint az egyes választókerületekre jutó választópolgárok száma közvetlen összefüggésben van a választójog érvényesülésével, ezen belül az egyenlő választójog alapelvével. Az egyéni választókerületek megyénkénti megoszlása és az egyes választókerületek területének körülírása ugyanis alapvetően befolyásolja az egyéni jelöltekre leadható szavazatok súlyát. Ezekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság azt az alkotmányossági követelményt állapította meg, hogy az egyéni választókerületekben a választásra jogosultak száma a lehető legkisebb mértékben és csak megfelelő alkotmányos indokkal térhet el egymástól.” (Indokolás [71])
- [35] A Vjt. 4. § (4) bekezdése a választójog egyenlőségének érvényesülése érdekében úgy rendelkezik, hogy az egyéni választókerület választásra jogosultjainak száma az egyéni választókerületek választásra jogosultjainak országos számtani átlagától tizenöt százaléknál nagyobb mértékben – a földrajzi, nemzetiségi, történelmi, vallási és egyéb helyi sajátosságokat, valamint a népességmozgást is figyelembe véve – kizárólag a (2) bekezdés a) és b) pontjában foglaltak érvényesülése érdekében térhet el. A Vjt. 4. § (6) bekezdése szerint pedig ha a (4) bekezdésben foglalt eltérés meghaladja a húsz százalékot, az Országgyűlés a 2. számú mellékletet (amely az egyéni választókerületek sorszámát, székhelyét és területi beosztását tartalmazza) módosítja. Az országgyűlési képviselők általános választását megelőző év első napja és az országgyűlési képviselők általános választásának napja közötti időben – az Országgyűlés feloszlása vagy feloszlata miatti választás kivételével – azonban nem kerülhet sor a 2. számú melléklet módosítására.
- [36] 3.2. Az Alkotmánybíróság az indítványozói érvekre tekintettel ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az állandó lakóhely Nytv. 5. § (2) bekezdése szerinti törvényi definíciója önmagában a választójog és népszavazáshoz való jog mint politikai részvételi jogok, valamint a lakóhely közti fenti összefüggésekre kihatással van-e.
- [37] Az Nytv. törvénymódosítással érintett rendelkezéseinek és a törvénymódosítás jogalkotói indokainak áttekintésével megállapítható, hogy a jogalkotó az állandó lakóhelynek a korábbiól eltérő olyan új fogalmat adott, amelynek következtében nem az adott helyen élés, hanem a polgár állammal, továbbá a természetes és jogi személyekkel, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel való hivatalos kapcsolattartása, valamint lakóhelyhez kötött jogai és kötelezettségei gyakorlása alapozza meg az állandó lakóhelyet. Az állandó lakóhely fogalmának módosítására a jogalkotói indokok alapján azért volt szükség, mert a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartása a Központi Statisztikai Hivatal által megállapítottan, jelentős számú esetben nem a valóságot tükrözte, és a közhiteles nyilvántartás adattartalma valamint a valós tényhelyzet közti különbség feloldására az állandó lakóhely fogalmának jogalkotó által választott új meghatározása mutatkozott alkalmasnak. Az Nytv. további, indítványozók által sem támadott szabályaiból az is megállapítható, hogy a jogalkotó a lakcímnyilvántartás mint közhiteles nyilvántartás lakcímbejelentéseket érintő garanciális szabályain lényegé-



ben nem változtatott, az Nytv. továbbra sem teszi lehetővé a fiktív lakcímbeljelentéseket. A szabályozásnak továbbra is része, hogy a polgár vagy saját lakásba jelentkezhet be, vagy olyanba, amelynél rendelkezik a szál-lásadó nyilatkozatával, továbbá a járási hivatal jogosult megállapítani, ha a polgár lakcímadata nem valós. Az indítványozók állításával ellentétben tehát az állandó lakóhely fogalmának megváltozása az Nytv. kapcsolódó garanciális szabályra is tekintettel továbbra sem szolgálhat fiktív lakcímbeljelentések alapjául.

- [38] Az állandó lakóhely Nytv.-beni fogalmának módosításán kívül a jogalkotó sem a vegyes választási rendszeren, sem az állandó lakóhellyel szorosan összefüggő helyi és európai parlamenti választási és helyi népszavazási, valamint az egyéni választókerületi választójogi szabályokon nem változtatott. Az állandó lakóhely fogalmának változása pedig önmagában a politikai részvételi jogok feltételeit sem befolyásolja. Az állandó lakóhely fogalmának változása a helyi és európai parlamenti választáson és helyi népszavazáson való részvétel mellett, kizárólag az egyéni választókerületi választójog gyakorlásának helyére lehet kihatással, vagyis arra, hogy az egyéni választókerületben választásra jogosult választópolgár melyik egyéni választókerületben szavazhat. Az, hogy a fogalom megváltozása okoz-e az egyéni választókerületek választópolgárainak számában változást, és ha igen, e változás milyen mértékű, csak a konkrét választópolgári mobiltás alapján lehet megismerhető. Amennyiben a választópolgárok számában az állandó lakóhely létesítése vagy megváltoztatása miatt a lakcímnnyilvántartás adatai szerint a választójog egyenlőségének elvét befolyásoló változás áll be, úgy a jogalkotónak a Vjt. 4. § (6) bekezdése alapján épp a választójog egyenlőségének érvényre juttatása érdekében az egyéni választókerületek területi beosztását meg kell változtatnia. E változtatásra azonban a választási rendszer stabilitása és a visszaélések elkerülése végett az országgyűlési képviselők általános választását megelőző év első napja és az országgyűlési képviselők általános választásának napja közötti időben nem kerülhet sor.
- [39] Az, hogy az indítványozók álláspontja szerint az állandó lakóhely fogalmának megváltozott definíciója miatt a választásokon vagy a helyi népszavazáson a politikai közösség részét nem képező állampolgárok is beleszólhatnak a politikai közösség ügyeibe olyan, az indítvány alapján tényekkel nem igazolt joggal való visszaélést feltételez, amely egyrészt nem alkotmányossági kérdés, másrészt az az Nytv. 5. § (2) bekezdéséből és az ahhoz szorosan kapcsolódó garanciális jogszabályi rendelkezésekből okszerűen nem következik.
- [40] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Nytv. 5. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességére és a hatálybalépésre visszamenőleges hatályú megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Czine Ágnes*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Horváth Attila*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Juhász Imre*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Sulyok Tamás*  
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: II/5048/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3064/2022. (II. 25.) AB HATÁROZATA

### alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kf.V.40.072/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CXXXV. törvény 48. § (7) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CXXXV. törvény 48. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Egy médiaszolgáltató jogi képviselő (dr. Cech András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte egyrészt a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 48. § (5) bekezdése és (7) bekezdés a) pontja, másrészt pedig a Kúria Kf.V.40.072/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az indítványozó médiaszolgáltató a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsával (a továbbiakban: Médiatanács) kötött hatósági szerződés keretében médiaszolgáltatási jogosultságot szerzett 2021. február 14. napjáig. 2019. november 8-án az indítványozó az Mttv. 48. § (5) bekezdése alapján kezdeményezte a médiaszolgáltatási jogosultságának a megállapítását, a Médiatanács 830/2020. (IX. 8.) számú határozata azonban azt állapította meg, hogy az Mttv. 48. § (7) bekezdés a) pontja szerinti kizáró ok áll fenn, így a médiaszolgáltatási jogosultságot nem újította meg.
- [3] Határozatában a Médiatanács arra hivatkozott, hogy az indítványozó 365 napon belül két alkalommal megsértette havi adatszolgáltatási kötelezettségét, az ismételt szerződésszegés pedig kizárja a jogosultság megújítását.
- [4] A Médiatanács határozatával szemben az indítványozó bírósághoz fordult. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 104.K.707.232/2020/16. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság arra hivatkozott, hogy az Mttv. 48. § (5) bekezdésében rögzített, médiaszolgáltatási jogosultság pályázat nélküli megújítását tartalmazó szabály kivételes lehetőséget teremt, mely alapján a Médiatanácsot nem terheli szerződéskötési kötelezettség. A bíróság arra is rámutatott, hogy a Médiatanács 2017-ben született, ismételt jogsértést megállapító döntései a jogosultság megújításáról szóló határozatban nem vizsgálhatók felül. Ugyan az indítványozó hivatkozott arra, hogy a Médiatanács gyakorlata más esetekben megengedőbb, és egyes esetekben ismételt jogsértés esetén is lehetőséget adott a médiaszolgáltatási jogosultság megújítására, az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a határozatok nyilvános adatbázisából nem vonhatók le az indítványozó által megfogalmazott következtetések, az egyes döntések eltérő, egyedi tényállási elemek figyelembe vételével és különböző jogszabályi környezetben kerültek meghozatalra (Indokolás [33]).
- [5] A másodfokon eljáró Kúria a támadott döntésben a Fővárosi Törvényszék ítéletét helybenhagyta. A Kúria nem látta megalapozottnak, hogy sérült volna az indítványozó jogorvoslathoz való joga: álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ítéletét a törvényi előírásoknak megfelelően, a kereset korlátai között hozta meg, annak minden részeleméről döntött és ítéletét részletesen indokolta. A Kúria osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban

is, hogy az Mttv. 48. § (7) bekezdés a) pontja szerinti ismételt jogsértés megvalósult, ezért a médiaszolgáltatási jogosultság megújítására nem volt törvényes lehetőség. Egyetértett azzal is, hogy a perben csak a megújítási kérelemről lehetett dönten, a korábbi jogsértések felülvizsgálatára nyitva álló határidő lejárt, így azok már nem tehetők vitássá.

- [6] A Kúria arra következtetett, hogy a perben nem vizsgálható a Médiatanács és más műsorszolgáltatók közötti jogviszony, illetve a Médiatanács más műsorszolgáltatókkal kapcsolatos gyakorlata (Indokolás [78]). A Kúria nem osztotta az indítványozó álláspontját a tekintetben sem, hogy az elsőfokú bíróság ne reagált volna a keresetlevelében foglaltakra: az elsőfokú bíróság részletes választ adott arra, hogy a támadott médiatanács határozat miatt nem ellentétes az Alaptörvénnyel, illetve az Európai Unió keresetben megjelölt irányelveivel.
- [7] 3. A Kúria döntésével szemben az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Ebben egyrészt az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján támadta az Mttv. 48. § (5) bekezdését és (7) bekezdés a) pontját, részben pedig az Abtv. 27. §-a szerinti panasszal a Kúria másodfokon meghozott döntését.
- [8] 3.1. Az indítványozó szerint az Mttv. 48. § (5) bekezdése sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített, tisztességes hatósági ügyintézéshez való jogot, mivel diszkrecionális mérlegelési jogot biztosít a Médiatanács számára.
- [9] Az Mttv. – műsorszolgáltatási jogosultság megújítását kizáró – 48. § (7) bekezdése az indítványozó szerint szankció, mivel ennek következtében a műsorszolgáltató kevésbé éri el hallgatóit, így piaci szerepe csökken. Érvelése szerint ez a szabály a kétszeres értékelés tilalmába is ütközik: a törvényi rendelkezést vagy szerződést szegő műsorszolgáltatónak nem csupán a közvetlen jogkövetkezménnyel kell számolnia, hanem azzal is, hogy műsorszolgáltatási jogosultsága nem lesz megújítható. Ez pedig felveti az Alaptörvény B) és XXVIII. cikkeinek a sérelmét. A rendelkezés pedig különösen is sérelmes azért, mert a törvény nem teszi lehetővé a fokozatosság és az arányosság követelményeinek az érvényesülését: egyetlen következmény a jogosultság megújításának a kizárása. Az indítványozó szerint a szabályozás a véleménynyilvánítás és sajtó szabadságába is ütközik (Alaptörvény IX. cikk), mivel a műsorszolgáltatási jogosultság megújításának kizárása a sokszínű médiaszolgáltatási piac kialakulása ellen hat.
- [10] Az indítványozó szerint a szabályozás sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését is: nem ad lehetőséget arra, hogy az érintett érdemben vitassa, hogy az ismételt vagy súlyos szerződésszegés (törvénytértés) valóban bekövetkezett-e, illetve hogy a jogsértés súlyos volt-e.
- [11] 3.2. Az indítványozó az Mttv. vonatkozó rendelkezései mellett a Kúria másodfokon meghozott döntését is támadta. Álláspontja szerint a döntés az Alaptörvény XV. cikkébe ütköző módon sértette az egyenlő bánásmód követelményét. Az indítványozó példát hozott fel arra, hogy más műsorszolgáltatóval szemben a Médiatanács nem ilyen szigorúan értelmezte az Mttv. 48. § (7) bekezdés a) pontjában rögzített kizáró feltételt. Az indítványozó szerint a homogén csoportba tartozó médiaszolgáltatók műsorszolgáltatási jogosultságának megújítását egységes szempontok szerint kell elbírálni. Az indítványozó szerint a bíróságok nem vizsgálták az erre irányuló indítványait, ezért az eljárás sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogot.
- [12] Az indítványozó szerint az is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy a bíróságok nem indokolták, hogy miért nem áll fenn ellentét a hazai szabályozás és az uniós jog között.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét látja az indítványozó abban is, hogy sérült a „törvényes bíróhoz” való joga: a Kúria ügyelosztási rendje sűrűn változott (a 2021. évben legalább tíz alkalommal), az indítványozó szerint „ez a jogbiztonság részét alkotó előreláthatóság követelményét távolról sem elégíti ki. [...] A jogállam legfontosabb eleme a jogbiztonság [amely] egyrészt megkívánja a normavilágosságot, másrészt követelményt támaszt az egyes jogintézmények irányában is, amely szerint működésüknek előre kiszámíthatónak és láthatónak kell lennie.”
- [14] Végül az indítványozó a sajtószabadság sérelmére hivatkozott: álláspontja szerint a Médiatanács a frekvencia további használatának megtagadásával egyértelműen beavatkozott alkotmányos és az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikkében is rögzített jogába.

## II.

## [15] 1. Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései:

„B cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

## [16] 2. Az Mttv. indítványban támadott rendelkezései:

„48. (5) Az állami tulajdonban lévő, korlátos erőforrásokat igénybe vevő analóg lineáris médiaszolgáltatási jogosultság rádió esetén legfeljebb tíz évig, audiovizuális médiaszolgáltatás esetén legfeljebb tíz évig érvényes, és lejártakor a médiaszolgáltató kezdeményezésére pályázat nélkül egy ízben, legfeljebb hét évre megújítható azzal, hogy a műsorterjesztés és a digitális átállás szabályairól szóló 2007. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Dtv.) 38. § (1) bekezdésében megjelölt időpontban az audiovizuális médiaszolgáltatási szerződések lejárnak. A megújításra vonatkozó kezdeményezést a lejárat előtt tizennégy hónappal a Médiatanácshoz be kell jelenteni. E határidő elmulasztása esetén a megújításnak nincs helye. A Médiatanács az állami tulajdonosi joggyakorlás körében a jogosultság megújításáról vagy a jogosultság megújítására vonatkozó szándékának hiányáról a jogosultság lejártá előtt legkorábban hat hónappal, legkésőbb négy hónappal tájékoztatja a médiaszolgáltatót. A médiaszolgáltatási jogosultság megújítására a médiaszolgáltató nem alapíthat jogot, továbbá a médiaszolgáltatási jogosultság megújítása iránti kezdeményezés alapján a Médiatanácsot nem terheli szerződéskötési kötelezettség.

[...]

(7) Nem lehet megújítani a jogosultságot, ha

a) a Médiatanács végleges határozatában megállapította, hogy a médiaszolgáltató a szerződést, az Smtv.-ben vagy az e törvényben foglalt rendelkezéseket ismételtelen vagy súlyosan megszegte, vagy

b) a kezdeményezés benyújtásakor, illetve elbírálásakor a médiaszolgáltató médiaszolgáltatási díjtarozással rendelkezik.”

## III.

[17] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg, külön az Abtv. 26. § (1) bekezdése, és külön az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panasz vonatkozásában.

[18] 1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán a) az Alaptörvényben biztosít-

tott jogának sérelme következett be, és *b*) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [19] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria döntését az indítványozó 2021. július 6. napján vette át, alkotmányjogi panaszát 2021. augusztus 14. napján – határidőben – terjesztette elő.
- [20] Az indítványozó megjelölte az indítványozói jogosultságát (saját ügyében, jogi képviselő útján járt el), valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását.
- [21] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasszal akkor támadható jogszabály, ha az adott rendelkezést az egyedi ügyben alkalmazták. Megállapítható, hogy az Mttv. 48. § (7) bekezdés *a*) pontjában rögzített, műsorszolgáltatási jogosultság megújításának kizáró okát tartalmazó szabályt az indítványozóval szemben alkalmazták, így e szabály alkotmányossági vizsgálat tárgya lehet. Nem alkalmazták viszont az indítványozó ügyében az Mttv. 48. § (5) bekezdésében rögzített, műsorszolgáltatási jogosultság pályázat nélküli megújítására vonatkozó rendelkezését (az indítványozónak épp az a sérelme, hogy ezt a szabályt rá nem alkalmazták), így e rendelkezés jelen ügyben nem támadható. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Mttv. 48. § (5) bekezdésére vonatkozó indítványi elemet visszautasította, és az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszt csak az Mttv. 48. § (7) bekezdés *a*) pontja tekintetében vizsgálta.
- [22] Ez utóbbi rendelkezés vonatkozásában az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítványozó részletes, érdemi indokolást terjesztett elő az Alaptörvény B), IX., XXIV. és XXVIII. cikkeinek a sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy a jogállamiság absztrakt sérelmére nem alapítható alkotmányjogi panasz, a visszaható hatályú jogalkotás és a kellő felkészülési idő követelményeit leszámítva [pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]]. A sajtószabadság, a tisztességes hatósági ügyintézéshez és a tisztességes eljáráshoz való jogok azonban valódi alapjogok, amelyekre alkotmányjogi panaszt lehet alapítani, az indítvány ezek vonatkozásában megfelelt az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont követelményének. Megállapítható az is, hogy az indítványozó kifejezetten kérte a vonatkozó jogszabályi rendelkezés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [23] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [24] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy alapvető alkotmányossági kérdést vet fel: a műsorszolgáltatási jogosultság megújításának alkotmányos értelmezési tartománya szorosan kapcsolódik az indítványozó Alaptörvényben rögzített jogaihoz.
- [25] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján kérte a Kúria másodfokon meghozott döntésének megsemmisítését is.
- [26] E tekintetben az indítványozó felvetette az egyenlő bánásmód követelményének a sérelmét (Alaptörvény XV. cikk), továbbá, hogy érdemben nem volt lehetősége vitatni a megújítás kizárására alapot adó döntéseket [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés], valamint azt, hogy a bíróságok nem tettek teljeskörűen eleget indokolási kötelezettségüknek [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. E kérdések alapvető jelentőségű alkotmányos kérdést vetnek fel, és közvetlenül kihatnak az indítványozó alapjogaira, az indítványozó az alkotmányos összefüggést és az alapjogi sérelmet részletesen indokolta, ezért ezeket az indítványi elemeket az Alkotmánybíróság érdemben vizsgálta.
- [27] Ezek mellett az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az ügyelosztási rend sűrű váltakozása miatt sérült a törvényes bíróhoz való joga. Ugyan az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg, de érvelése tartalmilag az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére (jogállamiság) vonatkozott, így ezt az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ára alapított panasz keretében nem vizsgálhatta.

#### IV.

[28] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[29] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta érdemben, hogy az Mttv. 48. § (7) bekezdés *a*) pontja sérti-e az indítványozó sajtószabadságát, illetve tisztességes eljáráshoz való jogát.

- [30] Az Mttv. 48. § (1) bekezdésében rögzített főszabály szerint állami tulajdonban lévő, korlátos erőforrásokat igénybe vevő analóg lineáris médiaszolgáltatás – az Mttv. eltérő rendelkezése hiányában – a Médiatanács által kiírt és lebonyolított pályázaton történt nyertessé nyilvánítás és hatósági szerződés alapján végezhető. Az Mttv. tehát főszabálynak azt tekinti, hogy analóg lineáris médiaszolgáltatásra való jogosultság pályázat útján szerezhető. E szabály alkotmányosságát az indítványozó sem vitatta: ugyan a sajtószabadság vitán felül egy alapjog, a frekvenciák szűkösségére (korlátozott voltára) tekintettel állami szabályozást és hatósági beavatkozást igényel annak eldöntése, hogy melyik frekvenciát melyik médiaszolgáltató használhatja.
- [31] Ehhez képest kivételes, a már médiaszolgáltatási jogosultsággal rendelkező médiaszolgáltatókat előnyben részesítő szabályt tartalmaz az Mttv. 48. § (5) bekezdése: a Médiatanács mérlegelése alapján pályázat nélkül megújítható a médiaszolgáltatási jogosultság. A mérlegelés objektív korlátját tartalmazza az Mttv. 48. § (7) bekezdése, amely meghatározott körülmények fennállása esetén nem teszi lehetővé a médiaszolgáltatási jogosultság megújítását. E körülmények célszerűsége és szakszerűsége nem képezhetik alkotmányossági felülvizsgálat tárgyát, csupán az, hogy sértik-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát.
- [32] 1.1. Az indítványozó által hivatkozott jogok közül az Alkotmánybíróság elsőként a sajtószabadság érvényesülését vizsgálta.
- [33] Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése értelmében „Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit”. Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában összegezte és megerősítette azt a gyakorlatát, „mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleményszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes.” (Indokolás [23]) Ez a határozat arra is rámutatott, hogy „[a] sajtószabadság – amely felöleli valamennyi médiatípus szabadságát – a szólásszabadság intézménye. A sajtó ugyanis – tevékenységének egyre összetettebb és szerteágazóbb jellege mellett is – mindenekelőtt a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerezésnek az eszköze. A szólásszabadság kitüntetett jellege e tekintetben a sajtószabadságra is vonatkozik, és vonatkozik rá a szabadság kettős igazolása is: a sajtószabadság jelentőségét a szubjektív alapjog és a demokratikus közvélemény alkotmányos intézménye egyaránt igazolja. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően a sajtószabadság elismerése mellett a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek biztosításáról is rendelkezik.” Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése a sajtószabadságot a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás garanciájának tekinti. Ez a tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja: azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon [26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [34] A sajtószabadság nem csupán a médiatartalom cenzúra nélküli közzétételét teszi lehetővé, hanem azt is, hogy a médiaszolgáltató piacra léphessen és piacon maradhasson. Ha ez utóbbiakba jogszabály vagy hatósági intézkedés beavatkozik, akkor az csak akkor alkotmányos, ha az alapjog-korlátozás feltételei fennállnak. A sajtószabadság azonban nem jelenti az analóg lineáris médiaszolgáltatási jogosultság automatikus, pályázat nélküli meghosszabbítását, azt pedig végképp nem, hogy a meghosszabbítást kizáró jogszabályi rendelkezések eleve alaptörvény-ellenesek lennének. Az Mttv. 48. § (7) bekezdésének meghosszabbítást kizáró szabályai (törvénysértés, szerződésszegés, díjtartozás) nem értelmezhetőek úgy, mint amelyek a sajtószabadság érvényesülésének vagy a demokratikus közvélemény kialakulásának gátjai lennének. E szabályok tartalomsemlegesek, egyformán vonatkoznak az Mttv. hatálya alatt álló műsorszolgáltatókra. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e szabály nem sértette az indítványozó Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében rögzített szabadságát.
- [35] 1.2. Az indítványozó az alapján is kérte az Mttv. 48. § (7) bekezdés a) pontjának a megsemmisítését, hogy az a kétszeres értékelés tilalmába ütközik.
- [36] „A *ne bis in idem* elvében testet öltő alkotmányos garancia kifejezetten az állami büntetőhatalom visszaélészerű gyakorlásával szemben védi az egyént, ezért annak a tilalmát foglalja magában, hogy meghatározott személylyel szemben, ugyanazon büntetendő cselekmény miatt – azt követően, hogy büntetőjogi felelősségéről jogerős döntés született – újabb, büntető szankció alkalmazására irányuló eljárást indítsanak, illetve büntető jogkövetkezményt alkalmazzanak. Az Alkotmánybíróság [...] annak mérlegelésekor, hogy a vizsgálat alá vont eljárás,

illetve szankció »büntető« jellegű-e vagy sem, nem az adott eljárás jogági besorolását tekinti döntőnek, hanem az eljárás és jogkövetkezmény funkciójából indul ki. Mindez nem jelenti azt, hogy *ne bis in idem* elve érvényesülési körének meghatározása korlátlan lenne, hiszen az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata és az azzal összhangban álló EJEB gyakorlat alapján megfelelő mértékben kimunkált mérce áll rendelkezésre annak meghatározására, hogy mely eljárás, illetve jogkövetkezmény tekinthető büntető jellegűnek. Az Alkotmánybíróság értelmezésében [...] az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdése tekintetében egy eljárás abban az esetben büntető jellegű, ha valamely természetes személy által megvalósított jogellenes cselekmény miatti felelősségre vonásra irányul, amennyiben az eljárás során alkalmazandó jogkövetkezmény büntetésnek minősül, azaz – célját és hatását tekintve – megtorló jellegű és prevenciót szolgáló joghátrány.” {8/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [35]}

- [37] A *ne bis in idem* elv sérelme csak akkor merül fel, ha az adott joghátrány tágabb értelemben büntetésnek minősül. Jelen esetben ugyan az indítványozó adminisztratív mulasztása miatt egyszerre kellett számolnia a közvetlen jogkövetkezménnyel (amit a Médiatanács korábbi határozatai tartalmaztak) és azzal, hogy médiaszolgáltatási jogosultsága nem megújítható, ez utóbbi semmiképp sem tekinthető „megtorló és preventív” joghátránynak. Erre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdésének a sérelme nem merül fel.
- [38] 1.3. Az Mttv. 48. § (7) bekezdés a) pontjával összefüggésben az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy érvényesülhetett-e az indítványozó jogorvoslathoz való joga.
- [39] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság osztja a Kúria álláspontját abban a kérdésben, hogy nem jelenti a jogorvoslathoz való jog sérelmét, hogy a műsorszolgáltatási jogosultság megújításakor (2021-ben) az indítványozó már nem vitathatta a 2017-ben hozott médiatanácsai határozatok jogszerűségét (Indokolás [70]). A jogorvoslathoz való jog sérelme akkor merül fel, ha a jogorvoslásra ténylegesen nincs lehetőség. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vonható le olyan következtetés, hogy valamely határozat bármikor később megtámadható, ha az érintett akkor szembesül annak számára hátrányos következményével.
- [40] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Mttv. 48. § (7) bekezdés a) pontját támadó indítványt elutasította.
- [41] 2. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a Kúria támadott döntése sértette-e az indítványozó jogait.
- [42] 2.1. Az indítványozó az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére hivatkozott amiatt, hogy az Mttv. 48. § (7) bekezdés a) pontját rá vonatkozóan szigorúbban alkalmazták, mint más médiaszolgáltatókra.
- [43] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése értelmében „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja”. A megkülönböztetés tilalma és az egyenlő bánásmód követelménye nem csupán a jogszabályokkal szemben támasztott követelmény. A hatóságok és bíróságok is kötelesek a jogszabályokat egyformán (egyforma szempontok szerint) alkalmazni a jogalanyokra, pontosabban az összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok eltérő kezelésének minden esetben kell legyen alkotmányosan igazolható indoka.
- [44] Ezzel összefüggésben a Kúria álláspontja az volt, hogy „a per tényállásának megállapításához nem tartozik hozzá a hatóság és más műsorszolgáltatók közötti jogviszony, a hatóságnak más műsorszolgáltatókkal kapcsolatosan folytatott gyakorlata” (Indokolás [78]). Ezt az Alkotmánybíróság csak részben osztja: ugyan más esetek megítélése valóban nem lehet a per tárgya, de az egyenlő bánásmód követelménye nem lenne vizsgálható, ha más szereplőkkel szembeni eljárás és joggyakorlat vizsgálaton kívüli maradna.
- [45] Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, hogy a Médiatanács más műsorszolgáltatók megújítási kérelme esetén miképp járt el, ez meghaladná hatáskörét. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat (elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]). Az egyenlő bánásmód követelményét azonban az általános hatáskörű bíróságnak vizsgálnia kell, és jelen ügyben vizsgálta is: az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a határozatok nyilvános adatbázisából nem vonhatók le az indítványozó által megfogalmazott következtetések, a különböző médiaszolgáltatókra vonatkozó döntések eltérő, egyedi tényállási elemek figyelembevételével és különböző jogszabályi környezetben kerültek meghozatalra (Indokolás [33]). Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikkének a sérelmét nem látta megalapozottnak.

- [46] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét látta abban, hogy a bíróságok nem adtak választ a kérelmében található valamennyi felvetésre. A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványa, hogy a bíróságok rögzítsék azokat a ténybeli és jogi körülményeket, amelyekre a döntéseiket alapítják.
- [47] A 7/2013. (III. 1.) AB határozat rámutatott, hogy a bírói döntések indokolása a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátja. A bíróság a „döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [34])
- [48] Azt azonban nem az Alkotmánybíróság, hanem az általános hatáskörű bíróság állapíthatja meg, hogy melyek azok az ügy szempontjából releváns körülmények, amelyekre a bíróság vizsgálatának, következtetésként a döntés indokolásának ki kell térnie. Alkotmányos aggályt csak az vet fel, ha a döntés releváns körülményeinek igazolás, indokolásban történő rögzítése nyilvánvalóan hiányzik.
- [49] Jelen ügyben ez nem állapítható meg. Mind az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék, mind a másodfokon eljáró Kúria számba vette az indítványozó törvényi és alkotmányos észrevételeit, azokra érdemi választ adott. A támadott döntés indokolásának [85] bekezdése iratellenesnek tartotta azt az indítványozói állítást, amely szerint az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az Alaptörvény és az Európai Unió Engedélyezési irányelvnek tartalmát. A Kúria álláspontja szerint az ítélet teljességének hiányára való felperesi hivatkozás nem alapos. Sem az alkotmányjogi panaszból, sem a vizsgálat tárgyává tett bírósági döntésekből nem vont le az Alkotmánybíróság olyan következtetést, amely megkérdőjelezné, hogy a bíróságok eleget tettek indokolási kötelezettségüknek.
- [50] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Handó Tünde*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Márki Zoltán*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Pokol Béla*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szívós Mária*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3413/2021.





## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3065/2022. (II. 25.) AB HATÁROZATA

### alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a veszélyhelyzet során a légitözlekedés biztonságának megőrzése és a COVID-elleni védekezéshez elengedhetetlen eszközök zökkenőmentes szállítása érdekében szükséges intézkedésekről szóló 446/2021. (VII. 26.) Korm. rendelet 1. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. A dr. Rácz Zoltán ügyvéd által képviselt indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságra 2021. október 11-én érkezett alkotmányjogi panaszt nyújtottak be.
- [2] Az indítványozók kérték az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a veszélyhelyzet során a légitözlekedés biztonságának megőrzése és a COVID-elleni védekezéshez elengedhetetlen eszközök zökkenőmentes szállítása érdekében szükséges intézkedésekről szóló 446/2021. (VII. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a alaptörvény-ellenességét, és azt az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg. Az indítvány tartalma szerint a kifogásolt rendelkezés sérti az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdését (a munkavállalók munkabeszüntetéshez való joga). Az Alkotmánybíróság az indítványt a tartalma szerint bírálta el.
- [3] Az indítványra okot adó ügyben az érintett Szakszervezet sztrájkot kezdeményezett a Munkáltatónál. Tekintettel arra, hogy a felek közötti egyeztetés nem vezetett eredményre, a Szakszervezet bírósági nemperes eljárást kezdeményezett a sztrájk jogszerűségének megállapítása iránt a Munkáltatóval szemben a Fővárosi Törvényszéken. A Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiuma 13.Mpk.75.206/2021/20. számú végzésével megállapította, hogy a Szakszervezet által meghirdetett határozatlan idejű sztrájk jogszerű. A Fővárosi Törvényszék megállapította továbbá, hogy a sztrájjal érintett munkabeszüntetés idejében a még elégséges szolgáltatást miként biztosítják a munkavállalók. Az ítélet tábla a döntést helybenhagyta, a végzés 2021. július 20. napján emelkedett jogerőre (2.Mpkf.35.080/2021/5.).
- [4] Ezt követően az R. 1. §-a – amely 2021. július 27-én lépett hatályba – kimondta, hogy nincs helye sztrájknak a honvédelmi érdekből nemzeti létfontosságú rendszerelemmé kijelölt rendszerelemet üzemeltető légiforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetnél.
- [5] Az indítványozók légiforgalmi irányító munkakörben állnak munkaviszonyban a Munkáltatónál. A Munkáltató a honvédelmi rendszerek és létesítmények ágazati kijelölő hatósága által a honvédelmi érdekből nemzeti létfontosságú rendszerelemmé kijelölt rendszerelemet üzemeltető légiforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetnek minősül. Vagyis a meghirdetett határozatlan idejű munkabeszüntetés nem tartható meg.
- [6] 2. Az indítványozó az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés megjelölése körében előadja, hogy az Alaptörvény XVII. cikke biztosítja a munkabeszüntetés jogát, vagyis sztrájkjogot a dolgozók számára, A sztrájk jog alapvető alkotmányos jog, a jelen panaszban támadott jogszabályi rendelkezés a sztrájkhoz való jogtól fosztja meg a légiforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetnél dolgozókat. A panasz azon az alapon támadja az R.-t, hogy az sérti az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésében írt munkabeszüntetési (sztrájk) jogot. Az R. 1. §-ának alaptörvényellenessége ugyanis nemcsak érdemben befolyásolja a munkabeszüntetéshez való jog gyakorlásának a lehetőségét, hanem abból teljes egészében kizárja a honvédelmi érdekből nemzeti létfontosságú rendszerelemmé kijelölt rendszerelemet üzemeltető légiforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetnél dolgozókat.

- [7] Az indítványozó utal a sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvényre (a továbbiakban: Sztrájk tv.). A Sztrájk tv. 1. § (1) bekezdése így szól: „A dolgozókat a gazdasági és szociális érdekeik biztosítására – az e törvényben meghatározott feltételek szerint – megilleti a sztrájk joga.” A Sztrájk tv. 3. § (2) bekezdése pedig azt mondja ki, hogy „nincs helye sztrájknak az iqazságszolgáltatási szerveknél, a Magyar Honvédségnél, a rendvédelmi, rendészeti szerveknél és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál. Az államigazgatási szerveknél a Kormány és az érintett szakszervezetek megállapodásában rögzített sajátos szabályok mellett gyakorolható a sztrájk joga, de a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál pénzügyőri munkakört betöltő foglalkoztatottak nem jogosultak a sztrájkjog gyakorlására.”
- [8] Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott rendeleti rendelkezés ezt a jogszabályi előírást egészítette ki, a felsorolt személyi kört bővítette a légitforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezettel.
- [9] Az indítványozó azzal érvel, hogy a jogirodalomban a sztrájkjog megítélésével kapcsolatban az alapjogok legelterjedtebb felosztásának elve az azok kialakulása szerinti rendszerezés, ennek értelmében beszélhetünk első generációs, második generációs és harmadik generációs jogokról. A hagyományos felosztás szerint a sztrájkjog a második generációs gazdasági, szociális, kulturális jogok körébe tartozik (egyes vélemények szerint politikai, gazdasági, szociális jogok megkülönböztetés helyett helyesebb lenne a szociális szférára kiható alapvető jogok fogalom bevezetése). A jogi irodalomban felmerülő álláspontok szerint a sztrájkjog tulajdonképpen az egyesülési és a gyülekezési jog körében nyer alkotmányos védelmet, míg mások felfogása alapján a véleménynyilvánítási jog legalább annyira előfeltétele a sztrájkjognak, mint a gyülekezési jog. Az egyesülési jog mindenkit megillető alapvető politikai szabadságjog, az egyén joga, hogy akarata, véleménye, érdekei kinyilvánítása és védelme érdekében másokkal szervezetet hozzon létre, ezekhez csatlakozzon, illetve onnan kilépjen. Az egyesülési jog tehát egyrészt egyéni jellegű, hiszen minden jogalanyt megillet, másrésztől kollektív is, mert csak többen, együttesen képesek azt gyakorolni.
- [10] Az organikus elmélet szerint a sztrájk a szakszervezetek rendelkezésére álló kollektív jog, mert a munkavállalók azért alakítanak szakszervezeteket, hogy a munkáltatók erőfölényét képesek legyenek ellensúlyozni és így a sztrájk e cél elérésének az elengedhetetlen eszköze. Az egyéni elmélet szerint a sztrájk az egyéni munkavállalót, nem pedig a kollektívát (szakszervezetet) megillető jog. Annak ellenére, hogy a munkavállalók együttesen, közösen lépnek fel, a sztrájkhoz való jog a munkavállalókat, mint individuumokat megillető jog. A sztrájkjog fejlődése azt mutatja, hogy a klasszikus munkáltató-munkavállaló relációhoz kötött jogból egyre inkább állampolgári joggá alakul át. Más nézetek szerint a sztrájkjog (pontosabban a munkaharchoz való jog) levezethető a tradicionális, első generációs alapjogokból. A feleket megillető szabadságjogok elismerése és a szabályozásba történő beépítése olyan intézmények megjelenését hozta magával, amelyek a munkajogot a békés megoldások jogává tették (ide tartozik a koalíció joga, a kollektív megállapodások megkötéséhez való jog és a kollektív érdekkonfliktusok feloldását célzó vitamegoldási módszerek alkalmazásának lehetősége). Ennek oka, hogy a munkajog az idők változása folytán egyre inkább a magánjog kultúrájának megfelelően kezd felépülni, kialakítja saját intézményrendszerét és ebbe már kevésbé fér bele a munkaharchoz (sztrájkhoz) vezető konfliktusfeloldási módszer.
- [11] Ugyanakkor a panasz kiemeli, hogy a munkaharc (sztrájk) jogát nem a károkozással való fenyegetettség, hanem a kollektív érdekérvényesítés szükségessége hozta létre. A munkaharc a szociális jogállam egyik szükséges velejárója, amelybe, illetve az ezzel okozott károkba azért kell belenyugodnunk, mert nem egyszer ez az utolsó esély a munka- és gazdasági, illetve szociális feltételeknek egy magasabb társadalmi és jogi szinten történő autonóm rendezésére. A munkaharchoz való jog levezethető az általános, tradicionális, első generációs alapjogokból.
- [12] 3. Az indítványozó utalt arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a C) cikk (1) bekezdése is sérült. A jogállamiság elve azzal sérül, hogy a megjelölt rendeleti rendelkezés szabadságjogtól (a munkabeszüntetéshez való jogtól) fosztja meg a jogalanyokat. A C) cikk (1) bekezdésben meghatározott elvvel kapcsolatban a panasz szerint az eljáró bíróságok a sztrájk jogszerűségének megállapításáról jogerősen döntöttek, ezzel szemben a Kormány a panasszal támadott rendeleti rendelkezéssel sztrájktilalmat határozott meg a légitforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetenél, vagyis a végrehajtó hatalom szembehelyezkedett a független bírói hatalom által meghozott jogerős döntéssel, ami sérti az hatalommegosztás elvét.
- [13] 3. A 2021. december 2-án az Alkotmánybíróságra érkezett beadványában az Innovációs és Technológiai Minisztérium a miniszter nevében és megbízásából – az Abtv. 57. § (1b) bekezdése, a Kormány tagjainak feladat-

és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 116. § 18. pontja és 132. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján – az indítvánnyal összefüggő jogi álláspontjáról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot. A beadvány – a szabályozási környezet áttekintése, az Alkotmánybíróságnak a régi Alkotmány szerinti sztrájkjog és az Alaptörvény XVII. cikke szerinti sztrájkjog értelmezésére vonatkozó határozatai részletes ismertetése mellett – utalt arra, hogy a sztrájkjog „még »békeidőszak« idején sem áll alapjogi védelem alatt”. A beadvány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése felhívása mellett kifejtette, hogy „a munkabeszüntetés (sztrájk) joga [...] nem tartozik az Alaptörvény 54. § (1) bekezdésében taxatív meg határozott azon alapvető jogok körébe, amelynek felfüggesztése, korlátozása a különleges jogrend – így a veszélyhelyzet – idején nem megengedett”. Hivatkozott arra is, hogy a 23/2021. (VII. 13.) AB határozat megállapításai szerint „különleges jogrend idején a jogalkotó az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján, az ott meghatározott kivételektől eltekintve hozhat olyan rendkívüli intézkedéseket, amelyek ideiglenesen valamely alapjog gyakorlásának teljes felfüggesztésével járnak. Az ilyen rendelkezések célszerűségét az Alkotmánybíróság nem vitathatja, az viszont már alkotmányossági kérdés, hogy a jogkorlátozás megmarad-e az Alaptörvény keretei között.” (Indokolás [25])

- [14] A beadvány szerint „[a] támadott rendelkezés célja [...], hogy a légiforgalmi szolgálat teljeskörű és folyamatos működése a jelenleg fennálló veszélyhelyzetben megszakítás nélkül, egyenletesen biztosítható legyen annak érdekében, hogy a szolgálat közreműködjön a járvány kezelése, annak következményei enyhítése és leküzdése céljából szükségessé váló intézkedések maradéktalan teljesítésében a nemzeti légiközlekedési alpinfrastruktúra, illetve szolgáltatás folyamatos és zavartalan ellátásán keresztül. Veszélyhelyzet ideje alatt – ahogy az indítvánnyal érintett konkrét jogszabályi rendelkezés tekintetében a COVID-19 vilá járványra tekintettel elrendelt veszélyhelyzet ideje alatt is – a létfontosságú rendszer elemek üzemeltetése kiemelt érdek, tekintettel arra, hogy azok elengedhetetlenek a létfontosságú társadalmi feladatok ellátásához. Az indítvánnyal támadott rendelkezés a honvédelmi miniszter által honvédelmi érdekből is nemzeti létfontosságú rendszer elemmé kijelölt rendszer elemet üzemeltető légiforgalmi szolgáltatónál honvédelmi és nemzetbiztonsági érdekből rögzítette, hogy nincs helye sztrájknak. Ennek azért van kiemelt jelentősége, mert egy esetleges, a veszélyhelyzet ideje alatti munkabeszüntetés kihathat a veszélyhelyzettel kapcsolatos intézkedések (pl. a COVID-19 vilá járvánnyal kapcsolatos egészségügyi berendezések, eszközök légi úton történő szállítása) teljesítésére is.”
- [15] Utalt a Sztrájk tv. 3. § (3) bekezdésében foglaltakra, eszerint maga a Sztrájk tv. sem teszi lehetővé a sztrájkjog gyakorlását, amennyiben az az életet, vagy az egészséget közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné, vagy elemi kár elhárítását gátolná. A beadvány szerint az R. továbbá számos nemzetközi kötelezettség zavartalan teljesítését segíti elő. Mindezek miatt a panasz nem megalapozott.

## II.

- [16] 1. Az Alaptörvény szerint:

„XVII. cikk (2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.”

- [17] 2. Az R. szerint:

„1. § A sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény 3. § (2) bekezdésében meghatározott szervezeteken túl honvédelmi és nemzetbiztonsági érdekből nincs helye sztrájknak a honvédelmi rendszerek és létesítmények ágazati kijelölő hatósága által a honvédelmi érdekből nemzeti létfontosságú rendszer elemmé kijelölt rendszer elemet üzemeltető légiforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetnél.”

## III.

- [18] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között

- a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [19] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé.
- [20] Habár az indítvány az Alaptörvény XVII. cikke (2) bekezdését, a B) cikk (1) bekezdését és a C) cikk (1) bekezdését hívja fel, az Alkotmánybíróság a B) cikk (1) bekezdése és a C) cikk (1) bekezdése sérelmét nem vizsgálhatta a jelen panasz-eljárásban, mert ezek a szabályok egyrészt a panaszban foglaltak szerinti összefüggést illetően nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, másrészt a B) cikk és a C) cikk sérelme a panasz szerint a munkabeszüntetéshez való jog gyakorlásával kapcsolatban tartalmaz felvetéseket. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban a XVII. cikk (2) bekezdésére vonatkozóan vizsgálandó.
- [21] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt is, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz feltételeinek fennállása megállapítható-e a jelen esetben a támadott jogszabály kapcsán.
- [22] 3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.
- [23] 3.1. Az R. szerinti változás a jogszabály személyi hatálya alá tartozók jogi helyzetét illetően elvont módon, elvileg lényegi változásnak tekinthető. Ebből következően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. 1. §-ára vonatkozóan előterjesztett alkotmányjogi-panasz tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő a jelen esetben megtartott.
- [24] 3.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti feltételek fennállását vizsgálta.
- [25] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének „egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvoslása. [...] [A] panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66]}.” {3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]} Tehát „[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (régí Abtv.) 20. § (2) bekezdés]” {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}
- [26] A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]}” {3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak

hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. „Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia” {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}. {A gyakorlat összefoglalását lásd legutóbb például: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]–[35]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}.

- [27] Az indítványozók az érintettség körében utaltak arra, hogy az R. hatálya alá tartozó munkáltatónál, az R. által érintett munkakörben foglalkoztatott személyek, akik munkabeszüntetéshez való joguk gyakorlására készültek a törvényi feltételek megtartása mellett. Az R. időbeli hatálya erre a tervezett munkabeszüntetésre is kiterjed. Az ügyben való személyes és közvetlen érintettség vizsgálható. Az aktuális, azaz jelenvaló érintettség követelménye – a fentebb idézett gyakorlat szerint – azt jelenti, hogy az indítványozó érintettségének az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia. Az indítványozóknak más jogi út nem áll rendelkezésre, az R. hatályosulásához konkrét jogalkalmazói lépések nem szükségesek, a tilalom a jogszabály erejénél fogva érvényesül. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben ezért megállapította, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt feltételek az R. 1. §-ával összefüggésben, ideértve a jogsérelem bekövetkezését, a jelen esetben fennállnak. Az alaptörvény-ellenesnek állított jogszabály az indítványozók személyét, konkrét jogviszonyát, közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan (jelenvaló módon) érinti.
- [28] 4. Az Abtv. 29. §-a szerinti kérdés a jelen esetben az indítvány alapján, hogy a munkabeszüntetés jogának a gyakorlásától az R. 1. §-a az érintett személyeket – a légitforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetenél dolgozókat – az Alaptörvény XVII. cikkével összhangban fosztja-e meg.

#### IV.

- [29] Az indítvány nem megalapozott.
- [30] 1. Az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy az R. támadott rendelkezése megfelel-e az alapjog-korlátozás feltételeinek. Ennek első lépése annak a meghatározása, hogy az Alaptörvény hogyan szabályozza a munkabeszüntetés jogát. Habár az Alaptörvény értelmezésénél általánosságban figyelemmel lehet lenni az indítványban felhívott jogirodalomban megfogalmazott értelmezésekre is, az Alaptörvény értelmezésére az R) cikk (3) bekezdése és 28. cikke tartalmaz kötelező előírást.
- [31] A XVII. cikk (2) bekezdése szerinti jogok – a munkavállalók és munkaadók tárgyalás folytatásához való joga, jog a kollektív szerződés kötésére, az együttes fellépésre érdekeik védelmében, ideértve a munkabeszüntetéshez való jogot is – „törvényben meghatározottak szerint” gyakorolhatók. A Sztrájk tv. vizsgálatánál az Alkotmánybíróság – értelmezve a XVII. cikk (2) bekezdését – utalva a 88/B/1999. AB határozatára (ABH 2006, 1188) arra a megállapításra jutott, hogy „a sztrájkjog egy sajátos, nem alanyi jogi természetű alapvető jog, amely nem áll alapjogi védelem alatt, ezért a szabályozása során a törvényhozó felhatalmazással rendelkezik a korlátozására is. Alaptörvényben foglalt jog lévén azonban a szabályozás nem korlátlan: a törvényhozó köteles biztosítani a sztrájkjog gyakorlásának feltételeit, a sztrájkjog gyakorlásából való kizárásnak csak valamely Alaptörvényben megfogalmazott jog, érték, cél védelme érdekében, azzal arányosan van helye.” {30/2012. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [24]} A határozat szerint nem alaptörvény-ellenes, hogy az államigazgatási szerveknél a sztrájkjoga csak a Kormány és az érintett szakszervezetek megállapodásában rögzített sajátos szabályok mellett gyakorolható.
- [32] Az R. nem módosítja a Sztrájk tv.-t. Az veszélyhelyzeti rendelet.
- [33] A munkabeszüntetés jogától nem fosztja meg általánosságban az érintett dolgozókat, hanem ennek a jognak a gyakorlását tiltja, a különleges jogrend időtartama alatt. Az R. alaptörvény-ellenességének megítélésére ezért nem az általános szabályok [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése] irányadók, hanem a különleges jogrendre vonatkozók [54. cikk (1) bekezdése].
- [34] 2. Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével –

felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése nem szerepel az említett kivételek között. Vagyis a XVII. cikk (2) bekezdése szerinti jogok gyakorlása – ideértve a munkabeszüntetéshez való jog gyakorlását is – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.

- [35] Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése értelmezésével a 23/2021. (VII. 13.) AB határozat foglalkozott. Eszerint különleges jogrend idején az Alaptörvény az alapjogok gyakorlásába kétfajta beavatkozást enged meg. Egyfelől lehetőséget biztosít az alapjogok gyakorlásának felfüggesztésére, ami lényegében olyan erős korlátozást jelent, mely miatt az alapjog átmenetileg egyáltalán nem gyakorolható. Ennél enyhébb korlátozásnak minősül, amikor az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozhatja a jogalkotó egy alapjog gyakorlását. A felfüggesztés vagy korlátozás mindkét esetben legfeljebb addig állhat fenn, amíg a rendkívüli jogrend elrendelésének feltételei fennállnak és a rendkívüli jogrend kihirdetésre is került. Az arányosság garanciája ebben a tekintetben tehát az intézkedés fogalmilag határozott időbeliségében valósul meg (Indokolás [24], [25]–[28]).
- [36] Ahogy arra a 15/2021. (V. 13.) AB határozat rámutatott: „az alkotmányozónak nem volt célja a különleges jogrendi jogalkotót felhatalmazni sem arra, hogy a veszély leküzdésével össze nem függő alapjogkorlátozást vezessen be, sem arra, hogy egyes alapjogokat jobban korlátozzon, mint amennyire a rendkívüli körülmény indokolja. A korlátlan vagy korlátozhatatlan hatalom eleve ellentétes az Alaptörvény szellemiségével, még különleges jogrend idején is.” (Indokolás [33]) Az adott ügyben az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy „veszélyhelyzeti kormányrendelet alapjogot korlátozó szabálya tartalmi alkotmányossági vizsgálat alá vonható” (Indokolás [37]). Különleges jogrend idején a jogalkotó az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján, az ott meghatározott kivételektől eltekintve hozhat olyan rendkívüli intézkedéseket, amelyek ideiglenesen valamely alapjog gyakorlásának teljes felfüggesztésével járnak. Az ilyen rendelkezések célszerűségét az Alkotmánybíróság nem vitathatja, az viszont már alkotmányossági kérdés, hogy a jogkorlátozás megmarad-e az Alaptörvény keretei között.
- [37] Az alapjog-korlátozás szükségessége tekintetében azt lehet megállapítani, hogy a sztrájk joga az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése szövege szerint eleve törvényi korlátok között foglalja magában a munkabeszüntetés jogát, a jognak a gyakorlása a törvényi korlátok között lehetséges. Ezeknek a korlátoknak általánosságban az egyik típusa a munkabeszüntetéssel érintett szolgáltatásra van tekintettel (pl. közszükségletet kielégítő alapvető szolgáltatásoknál), másik típusa az alanyi kört illetően tartalmazhat korlátozó szabályokat (pl. bizonyos állami alkalmazottaknál, akiknél törvény szabályozza a jogállásuk egyes elemeit, vagyis általában nem a munkaadó és munkavállaló közötti megállapodás kérdése a jogállásuk).
- [38] Munkabeszüntetésnél a Sztrájk tv. szerinti „még elégséges szolgáltatás” biztosítása [4. § (2) bekezdése] nélkül a sztrájk jogellenes. A „még elégséges szolgáltatás szabálya” a sztrájkjog gyakorlását azoknál a munkáltatóknál korlátozza, amelyek működése a társadalom alapvető érdekében elengedhetetlen (pl. közforgalmú közlekedés, energia szolgáltatás, távközlés). A még elégséges szolgáltatás megállapítására három megoldás áll rendelkezésre: a törvényi szabályozás, a megállapodás a felek között és ezek hiányában a bíróság megállapítása, amint az a jelen esetben is történt.
- [39] Hogy a „még elégséges szolgáltatás” és a munkáltató rendeltetésszerű működésének a fenntartása, vagy valamely közfeladatnak a zavartalan ellátása, nem azonos fogalmak, az a munkabeszüntetés, mint az érdekérvényesítés eszköze jogintézményéből következik. A munkabeszüntetés a munkáltató rendeltetésszerű működésének a fenntartását akadályozza. Lehet olyan közfeladat, amelynek a zavartalan ellátásához erősebb érdek fűződik általánosságban, mint az érintett dolgozók munkabeszüntetéshez való joga gyakorlásához. A koronavírus-járvánnyal szembeni védekezés számos alapjog gyakorlásának a korlátozásával vagy gyakorlásának a felfüggesztésével járhat. Az Alaptörvény különleges jogrendi szabályai a veszélyhelyzet idejére a Kormányt hatalmazzák fel arra, hogy határozza meg azokat az intézkedéseket, amelyek a veszélyhelyzet leküzdéséhez, a normális működés helyreállításához szükségesek.
- [40] Elsődlegesen célszerűségi kérdés annak megítélése, hogy milyen intézkedések szükségesek a koronavírus-járvány leküzdéséhez. Az alkotmányossági vizsgálat során az Alkotmánybíróság a korlátozások célszerűségét nem vizsgálhatja, azt azonban igen, hogy az alapjogot korlátozó szabály igazolható-e a veszélyhelyzettel szembeni védekezés jegyében. Az Alkotmánybíróságnak a vizsgálat keretében meg kell győződnie arról, hogy a támadott szabályozás alkalmas-e a különleges jogrend bevezetésére okot adó körülmények elhárítására, enyhítésére. Amennyiben az intézkedés alkalmassága nem igazolt, az alapjog gyakorlásának a felfüggesztése, illetve korlátozása nem felel meg az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdéséből és I. cikk (3) bekezdéséből levezethető követelményeknek.

- [41] 3. Az R. – a tárgyi hatálya körét illetően – közszükségletet kielégítő alapvető szolgáltatást – légiforgalmi irányító szolgálat ellátása – érint. Az alanyi kört illetően különleges jogállású személyekre vonatkozik, vagyis olyan dolgozókra, akik honvédelmi érdekből nemzeti létfontosságú rendszerelemmé kijelölt rendszerelemet üzemeltető légiforgalmi irányító szolgálat ellátásáért felelős szervezetenél dolgoznak.
- [42] A jelen esetben a fentiekre figyelemmel nem állapítható meg az indítványban foglaltak alapján az, hogy az R. 1. §-a nem alkalmas a különleges jogrend idején hozzájárulni a veszélyhelyzet leküzdéséhez. Amint arra az illetékes miniszter beadványa is utal, az R. célja biztosítani a légiforgalmi szolgálat teljes körű és folyamatos működését a jelenleg fennálló veszélyhelyzetben megszakítás nélkül, annak érdekében, hogy a szolgálat közreműködjék a járvány kezelése, annak következményei enyhítése és leküzdése céljából szükségessé váló intézkedések maradéktalan teljesítésében a nemzeti légiközlekedési alpinfrastruktúra, illetve szolgáltatás folyamatos és zavartalan ellátásán keresztül. Ennek a hiánya, a Sztrájk tv. szerinti a „még elégséges szolgáltatás biztosítása” olyan kockázatot rejthet magában, amelyre figyelemmel nem szükségtelen a munkabeszünetéshez való jog gyakorlásának a veszélyhelyzet idejére megtiltása az R.-ben foglaltak szerint.
- [43] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Handó Tünde*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Márki Zoltán*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Pokol Béla*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szívós Mária*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3842/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3066/2022. (II. 25.) AB HATÁROZATA

### bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 19.Pk.IV.50.193/2020/13. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.669/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.669/2020/3. számú másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és az elsőfokú döntésre kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági iratok szerint a következő.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 16.P.103.914/2008/36. számú ítéletével az édesapa (jelen ügy indítványozója) és a 2006-ban született gyermeke között „a folyamatos kapcsolattartást akként szabályozta, hogy az édesapa jogosult minden páros héten szombaton 10:00 órától vasárnap 18:00 óráig kapcsolatot tartani a gyermekkel elvitellel, ottalvással. Ezen túlmenően minden páratlan héten kedden 15:30 órától 18:00 óráig jogosult a kapcsolattartásra. Az ítélet szerint a páratlan héten elmaradt kapcsolattartás nem pótolható. Az ítélet rögzíti azt is, hogy a gyermek iskolás kora után az édesapát 4 hét rendkívüli kapcsolattartás illeti meg, amelynek pontos időtartamában és esetleges megosztásában a felek minden év május 31. napjáig egyeznek meg. Amennyiben megegyezés a felek között nem születik, úgy július első két hete a kezdő nap 10:00 órától a zárónap 18:00 óráig és augusztus első két hete a kezdő nap 10:00 órától a zárónap 18:00 óráig illeti meg az édesapát.” (Lásd: Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.669/2020/3. számú végzése, Indokolás [1]) Ennek ellenére az édesapa számára az együtt élő szülő – a gyermek édesanyja – a járványhelyzetre hivatkozással nem biztosította a 2020. július 25–26-i folyamatos (hétvégi), valamint a 2020. augusztus 1–14. között esedékes időszakos (nyári) kapcsolattartást.
- [4] Az édesapa kérelmére eljáró Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 19.Pk.IV.50.193/2020/13. számú elsőfokú végzésében megállapította, hogy a kérelmezett a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdés c) pontja alapján a kapcsolattartásra vonatkozó határozatba foglaltakat felróhatóan megszegte. Az elmaradt folyamatos kapcsolattartás végrehajtását és pótlását elrendelte a bíróság, az időszakos kapcsolattartás végrehajtása és pótlása iránti kérelmet azonban elutasította (Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 19.Pk.IV.50.193/2020/13. számú végzése).
- [5] A Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.669/2020/3. számú másodfokú végzésében az elsőfokú bírósággal ellentétben úgy ítélte meg, hogy a kapcsolattartás végrehajtására irányuló, a Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés a) pontjára alapított kérelem az időszakos kapcsolattartás tekintetében is alapos volt, ezért a bíróság a jövőre nézve felhívta a kérelmezettet, hogy tegyen eleget a kapcsolattartási szabályoknak. Ami viszont magát a pótlást – tehát a Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés b) pontjára alapított kérelmet – illeti, a másodfokú bíróság kimondta: helytállóan döntött az elsőfokú bíróság a 2020. augusztus első két hetében esedékes időszakos kapcsolattartás tekintetében a pótlás iránti kérelem elutasításáról, mert „egyrészt e tekintetben a pótlás lehetőségéről a végrehajtás alapjául szolgáló ítélet nem rendelkezik, másrészt – mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen rögzítette – miután



a nyári szünet eltelt, a nyári elmaradt kapcsolattartás nem pótolható, mivel az csak a folyamatos kapcsolattartás terhére történhetne meg” (Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.669/2020/3. számú végzés, Indokolás [25]–[26]).

- [6] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó arra hivatkozott, hogy a bírósági döntés sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését (szülő és gyermek kapcsolattartáshoz való joga), ezzel összefüggésben megjelölte az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) 8. cikk (1) bekezdését is. Úgy véli továbbá, hogy a döntés *contra legem*, ezáltal pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével (tisztességes eljárásához való jog) – és ezzel összefüggésben az R) cikk (2) bekezdésével – is ellentétes.
- [7] Indokolásában rámutatott, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:182. § (2) bekezdése és a Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján minden, a jogosultnak fel nem róhatóan elmaradt kapcsolattartást pótolni kell tehát, nem csupán az elmaradt folyamatos kapcsolattartási alkalmakat. Ezzel ellentétes, az időszakos kapcsolattartás pótlását kizáró rendelkezést egyetlen jogszabály sem tartalmaz. Az indítványozó szerint a bíróságnak a pótlás lehetetlenségére vonatkozó álláspontja is téves: elsődlegesen valóban a nyári tanszünetben kell pótolni az elmaradt kapcsolattartást, de ha ez kizárt, akkor a folyamatos kapcsolattartással nem érintett hétvégéken kell azt biztosítani a gyermek érdekét szem előtt tartva.
- [8] Tehát az indítványozó úgy véli egyrészt, hogy *contra legem* jogalkalmazásnak minősül, és ezáltal sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését annak kimondása, hogy a gondozó szülő nem köteles a fel nem róható okból elmaradt, illetve általa megtagadott nyári időszakos kapcsolattartást pótolni, mivel erre vonatkozó előírás nincs a jogrendben, sőt a hatályos jogszabályokból épphogy a pótlás kötelezettsége következik. Másrészt az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó úgy fogalmaz, hogy „ha a bíróság megállapítja a gondozó szülő önhibáját, majd erre tekintettel elrendeli a kapcsolattartás végrehajtását, és felhívja a gondozó szülőt arra, hogy a jövőben tanúsítson jogkövető magatartást, ugyanakkor viszont éppen a lényegét – a megtagadott két teljes hét kapcsolattartás pótlását! – nem rendeli el, azzal lényegében kiüresíti a kapcsolattartáshoz való alapjogomat”.

## II.

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. [...]”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [10] 2. A Ptk. érintett rendelkezése:

„4:182. § (2) A jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell.”

- [11] 3. A Bpnt. érintett rendelkezése:

„22/C. § (2) Ha a bíróság megállapítja, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, elrendeli a végrehajtást. A bíróság a végrehajtást elrendelő végzésben a kérelmezettet felhívja, hogy

a) a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerinti időpontban és módon tegyen eleget,

b) a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét vagy

c) ha a kapcsolattartásnak egyéb, a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható akadálya volt, annak elhárulását követően biztosítsa a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást.”

## III.

- [12] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [13] A támadott másodfokú végzést az indítványozó 2021. február 17-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2021. február 24-én érkezették az elsőfokú bíróságon, amely tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett rész, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz azzal, hogy az EJEE 8. cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését az indítványozó csak kérelme alátámasztásaként jelölte meg, ezért ezeket a hivatkozásokat nem lehet önálló indítványi elemnek tekinteni. Bírói döntések nemzetközi egyezménybe ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján egyébként sem lenne hatásköre. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése pedig nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így arra az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében eleve nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani.
- [14] A 3067/2021. (II. 24.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság elvégezte a szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való jogának alapjogi szempontú elemzését. Jelen alkotmányjogi panasz központi kérdése, hogy összeegyeztethető-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, illetve ezzel összefüggésben a XVI. cikk (1)–(2) bekezdésével az a bírói jogértelmezés, amely kizárja az elmaradt időszakos nyári (tanítási szüneti, szünidei) kapcsolattartás pótlásának a lehetőségét, és ezáltal a szülő-gyermek személyes találkozásainak a számát csökkenti. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az ügy felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét (Abtv. 29. §), ezért 2021. november 9. napján tartott tanácsülésén az alkotmányjogi panaszt befogadta.

## IV.

- [15] Az indítvány megalapozott.
- [16] 1. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy gyakorlatában a különélő szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való joga az Alaptörvényben a magánszféra-védelem [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés], valamint a gyermeknek a gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] és a szülőnek a neveléshez való joga [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] részeként alapjogi rangra emelt jogosultság (Abh., Indokolás [25]).
- [17] 1.1. Ennek megalapozásaként – azon túl, hogy megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének védelmi köre kiterjed a gyermek és a szülő közötti kapcsolattartásra is (Abh., Indokolás [19]) – az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „a szülő-gyermek viszonyt mint a családi kapcsolat alapját az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése kifejezett védelemben részesíti, illetve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a kapcsolattartás mellett – garantálja a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot is. A gyermeknek a különélő szülőjével való kapcsolata természetesen különbözik a vele egy háztartásban együtt élő szülővel fennálló kapcsolatától, hiszen a különélő szülő időszakosan vesz részt a gyermek gondozásában, és nem ő hozza meg a napi nevelési döntéseket. Amint azonban a szülő-gyermek viszony sem korlátozódik a gyermekkel egy háztartásban élő szülőre – a szülői státuszt nem szünteti meg a szülők életközösségének a megszűnése –, úgy a »családi élet« sem feltétlenül a gyermek napi gondozását jelenti csupán. Alkotmányjogi értelemben a gyermek és a különélő szülő kapcsolata is – a konkrét körülményektől függően, mindaddig, amíg a helyzetéből adódó sajátos módon a – szülői funkciókat betölti a különélő szülő – a családi élet fogalma alá esik, és védelemben részesül [...]” (Abh., Indokolás [21])
- [18] Az Alkotmánybíróság mindemellett hangsúlyozta, hogy „az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerint a gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. [...] A család kölcsönös gondoskodáson alapuló, tartós érzelmi és gazdasági életközösség {13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [58]}, azonban a családi gondoskodás és védelem szempontjából nemcsak az együtt élő, hanem a különélő – a gyermek tényleges napi gondozásában közvetlenül nem, vagy csak időszakosan résztvevő – szülővel való zavartalan érintkezésnek is alapvető jelentősége van. A szülők életközösségének a megszűnése nem változtat azon, hogy a gyermek egészséges fejlődése szempontjából meghatározó

a szülők együttes jelenléte és támogatása, az, hogy a gyermek mindkét – gondozó és különélő – szülőjét maga mellett tudhassa, rájuk számíthasson, és mindkettőjüktől megkapja a fejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást (kivéve, ha ez valamilyen ok miatt nem áll az érdekében).” (Abh., Indokolás [22]).

- [19] Végezetül rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy „a XVI. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. [...] A nevelés [...] a gyermek életében való közreműködés, amely a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések eldöntésében való részvétel mellett [...] elsősorban a rendszeres és folyamatos kapcsolattartás útján biztosítható.” (Abh., Indokolás [23])
- [20] 1.2. A kapcsolattartás biztosítja, hogy a különélő szülő és a gyermek rendszeresen és folyamatosan részt vehessenek egymás életében, tehát, hogy a szülők különválása ne eredményezze egyben a gyermeknek az egyik szülőjétől való teljes elszakadását is, illetve hogy az egyik szülőtől való távolság minél kevésbé okozzon a gyermek számára érzelmi törést. A kapcsolattartás minden típusának – legyen az folyamatos (például: hétfégi) vagy időszakos (például: tanítási szünetben megvalósuló) – ugyanaz a célja, mégpedig az, hogy a gyermek és a különélő szülő zavartalanul időt tölthessenek együtt. A szülő ekként közvetlenül figyelemmel kísérheti gyermeke fejlődését, a rendszeres közös programok révén aktív részese lehet gyermeke nevelésének és gondozásának. A gyermek pedig a különélő szülőjét is maga mellett tudhatja, részéről is megkapja a fejlődéséhez szükséges közvetlen védelmet és gondoskodást. Az együtt töltött minőségi idő és a közösen megélt élmények a családtagok tekintetében fontos közösségteremtő hatással bírnak, ennek pedig lelki és érzelmi szempontból meghatározó szerepe van a szülő-gyermek kapcsolatot érintően.
- [21] A kapcsolattartás formái közül a rendszeres közvetlen, személyes kapcsolattartás kiemelt jelentőségére mutatott rá az Abh., amely szerint „a kapcsolattartás minden formájának szerepe van a szülő-gyermek viszonyban, ezek adott esetben ki is egészíthetik egymást. A kapcsolattartás közvetlensége, a rendszeres találkozás és a zavartalan személyes kommunikáció – tehát az együttlét – mégis kiemelten fontos része a szülő-gyermek kapcsolatnak. Jellemzően ez a legintenzívebb, és hagyományosan ennek van a legnagyobb szerepe a gyermek személyiségfejlődésében, a személyes kapcsolattartás lehetősége különös jelentőséget kisebb gyermek esetén kap a kötődés kialakításában, illetve fenntartásában, az elidegenedés megakadályozásában.” (Abh., Indokolás [28]) Ebben a szellemben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:180. § (1) bekezdése is akként fogalmazza meg a kapcsolattartási jog tartalmát, hogy az magában foglalja a gyermekkel való személyes találkozást, a gyermeknek a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről rendszeresen, meghatározott időtartamra történő elvitelét, a gyermekkel időszakonként, elsősorban az oktatási szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való huzamos együttlétet, és kiterjed a kapcsolat személyes találkozás nélküli fenntartására.
- [22] 2. Az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn, és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikkének első mondata a bíróságok – mint az igazságszolgáltatási funkció ellátásán keresztül állami hatalmat gyakorló közhatalmi szervek – kötelezettségévé teszi, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák, ezzel alkotmányjogilag kötötté téve a bíróságok ítélezési tevékenységét {lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [66]}.
- [23] A vizsgált ügyben egy kéthetes, időszakos – nyári szüneti –, közvetlen és személyes kapcsolattartási alkalom maradt el, és bár e tekintetben a bíróság kifejezetten megállapította a jogsértést, a pótlás elrendelésére nem látott elvi lehetőséget.
- [24] Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapíthatónak tartja, hogy a bíróság döntése – amely a kapcsolattartás pótlásának lehetőségét elvi jelleggel kizárta – korlátozta az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a XVI. cikk (2) bekezdése által biztosított kapcsolattartási jogát.
- [25] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően a korlátozás alaptörvény-konformitását vizsgálta meg.
- [26] 3.1. Az Alaptörvény azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálendő ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azaz azt, hogy a bíróság tekintettel volt-e az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére,

és a jogszabály alkalmazása során az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttat-e {lásd például: 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.

- [27] Konkurráló alapjogi pozíciók esetén, vagyis amikor – mint jelen esetben – az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróságoknak közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie. Ennek lényege, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedni, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek. Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [66]–[70]; Abh., Indokolás [31]}.
- [28] 3.2. Kapcsolattartási ügyekben alapesetben a különélő szülőnek a magánszféra-védelemből [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] és a neveléshez való jogából [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] levezetett kapcsolattartáshoz való joga áll szemben az együtt élő szülő Alaptörvényben biztosított jogaival. A különélő szülő vonatkozásában az őt a gyermeke tekintetében – a kapcsolattartásról rendelkező döntés alapján – jogszerűen megillető személyes kapcsolattartás elmaradását kell figyelembe venni, míg az együtt élő szülő alapvető jogai akként érintettek, hogy pótlásra értelemszerűen annak az időnek a „rovására” van lehetőség, amelyet amúgy fő szabály szerint ő tölthetne együtt a gyermekével. Mindezt szorosan átszővi a gyermeknek a magánszféra-védelemhez [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] és a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] való joga. Ez magába foglalja, hogy személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, illetve azt is, hogy a kapcsolattartás és a pótlás során is a gyermek legjobb érdekét kell szem előtt tartani.
- [29] A komplex, alapjogi szempontok alapján végzett mérlegelés során alapvetően – de nem feltétlenül kizárólagosan – a következő szempontokat kell figyelembe venni.
- [30] 3.2.1. Ilyen ügyekben – különleges körülmények fennállásának hiányában – elsődlegesen abból szükséges kiindulni, hogy a különélő szülővel való zavartalan (személyes) kapcsolat nemcsak a különélő szülő érdeke és igénye, az kifejezetten a gyermek érdekét és alapjogainak a védelmét is szolgálja. A tanítási szünetben megvalósuló kapcsolattartás alapvető jellegzetessége, más, például hétvégi kapcsolattartásokhoz képest, annak hosszúsága és intenzitása. A gyermek ebben az időszakban nincs elfoglalva a tanulóanyagával (legalábbis nem olyan mértékben, mint tanítási időszakban), napirendje kevésbé korlátozott, így a mindennapokhoz képest adott esetben több tere van a kikapcsolódásnak, a szülővel való kapcsolatot erősítő szabadidős programok szervezésének, közös élmények gyűjtésének, és lehetőség van hosszabb, családi vagy nyaralási (pihenési, kikapcsolódási) célú – adott esetben külföldi – utazásra is. A huzamosabb, tartós együttlét kiemelkedik a mindennapi rutinból, és speciális összetartó erőt képviselhet a szülő-gyermek kapcsolatban.
- [31] Amennyiben egyes konkrét, személyes kapcsolattartási alkalmak elmaradnak, ez nem szünteti meg az érintettek jogos igényét a találkozásra. Ilyen helyzetekben – ha a kapcsolattartás a jogosultnak fel nem róható okból maradt el, és amennyiben annak egyéb jogszabályi feltételei is fennállnak – a pótlás jogintézménye „lehetőséget ad a különélő szülő és a gyermek számára arra, hogy belátható időn belül más, alkalmas időpontban megélték az elmulasztott személyes együttlétet. Így összességében biztosítható az, hogy a szülő és a gyermek egy adott időkereten belül meghatározott időtartamot mindenképpen egymás társaságában tölthessen. Személyes kapcsolatuk ekként az esetlegesen elmaradt kapcsolattartási alkalom ellenére sem szenved maradandó sérelmet, az hosszabb távon továbbra is élő marad, erősödik és fejlődik. A kapcsolattartás, illetve a pótlás – adott esetben rendszeres – elmaradása ezzel szemben a kapcsolat intenzitásának csökkenéséhez, végső fokon a szülő és a gyermek elidegenedéséhez vezethet.” {30/2021. (XII. 1.) AB határozat, Indokolás [19]} Negatívan hathat a gyermeknek az egyik szülőjével való viszonyára a találkozások elmaradásán túl az is, ha bizonyos különleges időszakokat (például: ünnepeket, tanítási szüneteket) rendszeresen, több alkalommal is kizárólag a másik szülőjével él át.

- [32] A pótlás természetesen felvethet praktikus nehézségeket, ennek oka, hogy a pótlás szükségszerűen az általános kapcsolattartási rend ideiglenes módosulásával jár (például kivételesen a különélő szülőt illeti meg az egyébként az együtt élő szülőt megillető idő). Az érintettek részéről ez belátást és rugalmasságot – adott esetben a gyermek alapjogainak védelmében akár saját alapjogaik érvényesítéséről való lemondást is – követel. Mindazonáltal „[m]inden kapcsolattartási alkalom elsődlegesen a szülő és a gyermek együttlétét szolgálja, ezért a pótlás szempontjából alapvetően nincs jelentősége annak, hogy a pótlás egy naptári szempontból elmúlt és vissza nem hozható időpontot (napot vagy napokat) érint. Az adott időpont elmúlásának azért sem lehet kizárólagos jelentőséget tulajdonítani, mert akkor ez minden folyamatos és időszakos kapcsolattartás pótlásának akadályát képezné [...]” {30/2021. (XII. 1.) AB határozat, Indokolás [26]} A kapcsolattartás eredeti célját szem előtt tartva (a különélő szülő és a gyermek rendszeresen és folyamatosan részt vehessenek egymás életében) a pótlás az elmulasztott közös idő pótlását jelenti, ezért nem kizáró ok az sem, hogy a találkozás időpontjára eredetileg tervezett konkrét, közös program nem feltétlenül ismételhető meg (például mert egy adott, közösen tervezett előadás, koncert időpontja eltelt vagy a tanítási szünet elmúlt).
- [33] A szülő-gyermek személyes találkozásának pótlása alapjogi szempontból nemcsak kívánatos, hanem ezzel összhangban a vonatkozó jogszabályok alapján fő szabálynak tekinthető: a Ptk. 4:182. § (2) bekezdése szerint – amellyel összhangban áll a Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 30. § (4) bekezdése is – a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell. A pótlás formálisan egyedül az ünnepnapon elmaradása esetében volt kizárt [lásd: Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata; vesd össze: 30/2021. (XII. 1.) AB határozat]. Más kapcsolattartások esetében – amilyen a nyári vagy a téli szünidei kapcsolattartás is – ilyen kifejezett akadályt a jogszabály nem tartalmaz. Ezt az értelmezést két korábbi, hasonló tárgyú, kapcsolattartás-pótlási ügyben az Emberi Erőforrások Minisztériuma is kifejezetten megerősítette, amikor úgy foglalt állást, hogy a jogszabályok alapján „a tanítási szünetekben és az ünnepi időszakokban (a konkrét ünnepnapok kivételével) elmaradt időszakos kapcsolattartást pótolni kell” [lásd: a 3202/2021. (V. 19.) AB végzés, valamint a 30/2021. (XII. 1.) AB határozatával zárult eljárásban küldött minisztériumi állásfoglalásokat].
- [34] 3.2.2. A különélő szülőhöz hasonlóan természetesen az együtt élő szülőnek is alapvető igénye, hogy a végrehajtható bírósági ítéletben meghatározott alkalmak teljességében együtt lehessen a gyermekkel. Mindez a gyermek érdekében is áll. Ennek nem mond ellent, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlása csak a gyermek és az együtt élő szülő közös ideje rovására rendelhető el, mert a pótlás értelemszerűen és szükségszerűen csak ilyen módon és az együtt élő szülő együttműködésével valósulhat meg. Az együtt élő szülő és a gyermek tekintetében elsősorban annak lehet negatív hatása, ha a pótlások torlódnak, és hosszabb időszakon keresztül lehetetlenné teszik például a hétvégi együttlétüket vagy adott esetben a közös nyaralásukat.
- [35] 3.2.3. A pótlás elrendelése során elsődlegesen mindig a gyermek legjobb érdekét kell szem előtt tartani. Amint azt a Gyer. 30. § (6) bekezdése kifejezetten elő is írja, „[a]z elmaradt kapcsolattartás pótlása nem veszélyeztetheti a gyermek egészséges fejlődését” [vö. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételét előíró 2. § (1) bekezdésével]. Ebből az következik, hogy az elmaradt kapcsolattartást fő szabály szerint – ha ennek jogszabályi feltételei fennállnak – pótolni kell, a praktikus nehézségeket az önkéntes teljesítésre kitűzött határidő meghatározásakor [Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pont] figyelembe kell venni, de önmagában a pótlásnak nem lehet akadály a gyermek érdeke fennállása. Abból kell tehát kiindulni, hogy a különélő szülővel való kapcsolattartás a gyermek érdekét szolgálja. Ezzel szemben viszont, ha az ügy egyedi körülményei alapján elvégzett bírói mérlegelés eredményeképpen az állapítható meg, hogy a pótlás bármilyen ok miatt ténylegesen nem állna a gyermek érdekében – például a pótlások hossza vagy torlódása aránytalanul nagy terhet jelentene neki, illetve a pótlás adott esetben a gyermek érzelmi stabilitását, iskolai tanulmányainak a végzését veszélyeztetné stb. –, akkor annak elrendelésére nem kerülhet sor. E körben ugyanis a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga elsődleges és minden más érintett érdekét megelőzi.
- [36] 3.3. A vizsgált ügyben támadott bírósági döntés szerint a pótlás elutasításának kettős indoka volt. Az első arra vonatkozott, hogy a „pótlás lehetőségéről a végrehajtás alapjául szolgáló ítélet nem rendelkezik” (Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.669/2020/3. számú végzés, Indokolás [25]). Ez a megfogalmazás nem utal pótlási

korlátozásra, és ilyen a hivatkozott ítéletnek a bíróság által idézett részeiből sem következik (ellentétben például a páratlan héten esedékes hétközepe kapcsolattartással, ahol a pótlást az ítélet egyértelműen kizárja, lásd a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.636.669/2020/3. számú végzése, Indokolás [1]). A másik indokot a bíróság abban jelölte meg, hogy a nyári szünidő elteltével nincs lehetőség pótlásra, az ugyanis „csak a folyamatos kapcsolattartás terhére történhetne meg”. (Ez utóbbi fordulat vélhetően arra utal, hogy a szünidő elteltével visszaálló szokásos kapcsolattartási rendben az együtt élő szülőt megillető időt érintené a pótlás.) Ezt a pótlási akadályt a bíróság sem kifejezett jogszabályi előírással, sem pedig érvekkel nem támasztotta alá.

- [37] A bíróság döntéséből a fentiek szerint nem tűnik ki, hogy a szünidő eltelte pontosan miért és mennyiben kizáró akadály a kapcsolattartás pótlásának, ha a pótlás jogszabályi feltételei egyébként fennállnak.
- [38] Nem állapítható meg tehát, hogy a bíróság felismerte volna az ügy alapjogi relevanciáját, azonosította volna az érintett személyek alapjogait, illetve, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók arányosság elvén alapuló, a kíméletes kiegyenlítésre és méltányos egyensúly kialakítására vonatkozó követelményének megfelelő, komplex vizsgálatot folytatott volna le. A határozat indokolásának IV/3.2. pontjában (Indokolás [28] és köv.) ismertetett, lehetséges mérlegelési szempontok egyike sem jelenik meg a pótlásra vonatkozó kérelmet elutasító végzés tartalmi indokolásában.
- [39] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az alapjogi igények összemérése után a bíróság – összhangban a Gyer. 30. § (6) bekezdésével – akár arra a következtetésre is juthat az ügy tényei és körülményei alapján, hogy az együtt élő szülő felróhatóságának megállapítása ellenére az elmaradt – relatíve hosszú, kéthetes – kapcsolattartás egyszerre vagy részletekben történő pótlása a konkrét esetben nem állna a gyermek érdekében, adott esetben például veszélyeztetné a gyermek egészséges fejlődését. Ugyanakkor az az egyértelmű jogszabályi rendelkezésre vissza nem vezethető következtetés, miszerint a nyári szünetben elmaradt kapcsolattartás pótlása a szünet elteltét követően eleve, minden körülmények között kizárt, az indítványozó (és a gyermeke) kapcsolattartáshoz való joga kiüresítésének a veszélyét hordozza.
- [40] 4. Mindezen okokból az Alkotmánybíróság megállapította az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét [összefüggésben az Alaptörvény XVI. cikk (1)–(2) bekezdésével], és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a támadott másodfokú bírósági végzést, továbbá az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bírósági végzést a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [41] A bírósági végzések megsemmisítésére tekintettel az Alkotmánybíróság – legutóbb például a 3390/2020. (X. 29.) AB határozatában hivatkozott gyakorlata alapján – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványi elem vizsgálatától eltekintett.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/562/2021.

• • •

## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3067/2022. (II. 25.) AB HATÁROZATA

### bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Szegedi Járásbíróság 11.Pk.50.902/2020/8. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.206/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.206/2021/2. számú másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági iratok szerint a következő.
- [3] Az indítványozó különélő édesapa számára közös gyermekük tekintetében az együtt élő szülő – a gyermek édesanyja – úgy biztosította a 2020. július 31. és augusztus 14. közötti időszakos (nyári) kapcsolattartást, hogy a gyermek útlevelét nem adta át, holott az édesapa 2020. elejétől több alkalommal kérte, hogy a gyermeknek készíttessen útlevelet, mivel külföldi nyaralást tervezett a gyermekkel.
- [4] Az édesapa kérelmére eljáró Szegedi Járásbíróság 11.Pk.50.902/2020/8. számú elsőfokú végzésében megállapította, hogy a kapcsolattartás joga kiterjed a gyermek külföldre vitelére is. Az édesanyjának a kapcsolattartás elősegítése érdekében a kiskorú gyermeket fel kell készítenie, amely kötelezettség magába foglalja többek között a gyermekhez tartozó okmányok összekészítését és átadását, illetőleg „az útlevelének elkészíttetését is, amennyiben a különélő szülő előzetes jelzése alapján az általa a kapcsolattartás idejére tervezett program megvalósításához szükséges”. A bíróság tehát arra a következtetésre jutott, hogy az édesanya felróhatóan meghíúsította a kapcsolattartást, ezért elrendelte az időszakos kapcsolattartás végrehajtását és a kapcsolattartás legkésőbb 2021. január 31. napjáig történő pótlását. A másodfokú bíróság a pótlásra vonatkozó rendelkezés kivételével a döntést – kisebb pontosítással – helybenhagyta. Rámutatott, hogy „jogalkotó a zavartalan kapcsolattartás meghíúsulása egyik esetkörének tekinti azt, amikor a gyermeket gondozó [...] szülő meghíúsítja azt, hogy a különélő szülő – aki erre egyebekben az alapul fekvő jogerős ítélet alapján jogosult lenne – a gyermeket az időszakos kapcsolattartás idején külföldre vihesse akár úgy, hogy a gyermek útlevelét nem bocsátja rendelkezésre” (Indokolás [29]). A pótlást azért nem rendelte el a másodfokú bíróság, mert „[a]rra ugyan helyesen hivatkozott a kérelmező, hogy konkrét jogszabályi rendelkezés [Gyer. 30. § (5) bekezdés] csupán az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás pótlását tilalmazza, az azon kívüli időszakos kapcsolattartás tekintetében ilyen tiltó rendelkezés nincs. [...] Ugyanakkor a felek megállapodásának a hiányában az időszakos kapcsolattartás pótlására nyitva álló, legfeljebb hat hónapos időtartamból [Bpnp. 22/C. § (2) bekezdés b) pont] arra lehet következtetni, hogy az időszakos kapcsolattartás pótlása bizonyos esetekben nem lehetséges. Jelen esetben a kérelmező kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmében meghatározott időszakos kapcsolattartás pótlása iránti kérelem nem volt teljesíthető, figyelemmel arra, hogy a kérelem beadásának időpontjában (2020. augusztus 27.) a nyári szünet már eltelt, így ténylegesen nincs lehetőség a zavartalan (»útlevelés«) pótlásra, mert az csak a folyamatos kapcsolattartás rovására lenne kivitelezhető. Ez a gyermek mindenekfelett álló érdekét nem szolgálja.” (Indokolás [34]–[35])
- [5] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó arra hivatkozott, hogy a bírósági döntés sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését (szülő és gyermek kapcsolattartáshoz való joga), ezzel összefüggésben megjelölte

az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) 8. cikk (1) bekezdését is. Úgy véli továbbá, hogy a döntés *contra legem*, ezáltal pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével (tiszteséges eljáráshoz való jog) – és ezzel összefüggésben az R) cikk (2) bekezdésével – is ellentétes.

- [6] Indokolásában rámutatott, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:182. § (2) bekezdése és a Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján minden, a jogosultnak fel nem róhatóan elmaradt kapcsolattartást pótolni kell tehát, nem csupán az elmaradt folyamatos kapcsolattartási alkalmakat. Ezzel ellentétes, az időszakos kapcsolattartás pótlását kizáró rendelkezést egyetlen jogszabály sem tartalmaz. Az indítványozó szerint a bíróságnak a pótlás lehetetlenségére vonatkozó álláspontja is téves: elsődlegesen valóban a nyári tanszünetben kell pótolni az elmaradt kapcsolattartást, de ha ez kizárt, akkor a folyamatos kapcsolattartással nem érintett hétvégéken kell azt biztosítani a gyermek érdekét szem előtt tartva.
- [7] Tehát az indítványozó úgy véli egyrészt, hogy *contra legem* jogalkalmazásnak minősül és ezáltal sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését annak kimondása, hogy a gondozó szülő nem köteles a fel nem róható okból elmaradt, illetve általa megtagadott nyári időszakos kapcsolattartást pótolni, mivel erre vonatkozó előírás nincs a jogrendben, sőt, a hatályos jogszabályokból épphogy a pótlás kötelezettsége következik. Másrészt az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó úgy fogalmaz, hogy „ha a bíróság megállapítja a gondozó szülő önhibáját, majd erre tekintettel elrendeli a kapcsolattartás végrehajtását, és felhívja a gondozó szülőt arra, hogy a jövőben tanúsítson jogkövető magatartást, ugyanakkor viszont éppen a lényegyet – a megtagadott két teljes hét kapcsolattartás pótlását! – nem rendeli el, azzal lényegében kiüresíti a kapcsolattartáshoz való alapjogomat”.

## II.

- [8] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. [...]”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [9] 2. A Ptk. érintett rendelkezése:

„4:182. § (2) A jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell.”

- [10] 3. A Bpnt. érintett rendelkezései:

„22/C. § (2) Ha a bíróság megállapítja, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, elrendeli a végrehajtást. A bíróság a végrehajtást elrendelő végzésben a kérelmezettet felhívja, hogy

- a) a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerinti időpontban és módon tegyen eleget,
- b) a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét vagy
- c) ha a kapcsolattartásnak egyéb, a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható akadálya volt, annak elhárulását követően biztosítsa a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást.”

## III.

- [11] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.



- [12] A támadott másodfokú végzést az indítványozó 2021. április 7-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2021. április 13-án érkezették az elsőfokú bíróságon, amely tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz azzal, hogy az EJEE 8. cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését az indítványozó csak kérelme alátámasztásaként jelölte meg, ezeket a hivatkozásokat nem lehet önálló indítványi elemnek tekinteni. Bírói döntések nemzetközi egyezménybe ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján egyébként sem lenne hatásköre. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése pedig nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így arra az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében eleve nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani.
- [13] A 3067/2021. (II. 24.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság elvégezte a szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való jogának alapjogi szempontú elemzését. Jelen alkotmányjogi panasz központi kérdése, hogy összeegyeztethető-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, illetve ezzel összefüggésben a XVI. cikk (1)-(2) bekezdésével az a bírói jogértelmezés, amely kizárja az elmaradt időszakos nyári (tanítási szüneti, szünidei) kapcsolattartás pótlásának a lehetőségét, és ezáltal a szülő-gyermek személyes találkozásainak a számát csökkenti. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az ügy felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét (Abtv. 29. §), ezért 2021. november 9. napján tartott tanácsülésén az alkotmányjogi panaszt befogadta.

## IV.

- [14] Az indítvány megalapozott.
- [15] 1. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy gyakorlatában a különélő szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való joga az Alaptörvényben a magánszféra-védelem [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés], valamint a gyermeknek a gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] és a szülőnek a neveléshez való joga [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] részeként alapjogi rangra emelt jogosultság (Abh., Indokolás [25]).
- [16] 1.1. Ennek megalapozásaként – azon túl, hogy megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének védelmi köre kiterjed a gyermek és a szülő közötti kapcsolattartásra is (Abh., Indokolás [19]) – az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „a szülő-gyermek viszonyt mint a családi kapcsolat alapját az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése kifejezett védelemben részesíti, illetve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a kapcsolattartás mellett – garantálja a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot is. A gyermeknek a különélő szülőjével való kapcsolata természetszerűleg különbözik a vele egy háztartásban együtt élő szülővel fennálló kapcsolatától, hiszen a különélő szülő időszakosan vesz részt a gyermek gondozásában, és nem ő hozza meg a napi nevelési döntéseket. Amint azonban a szülő-gyermek viszony sem korlátozódik a gyermekkel egy háztartásban élő szülőre – a szülői státuszt nem szünteti meg a szülők életközösségének a megszűnése –, úgy a »családi élet« sem feltétlenül a gyermek napi gondozását jelenti csupán. Alkotmányjogi értelemben a gyermek és a különélő szülő kapcsolata is – a konkrét körülményektől függően, mindaddig, amíg a helyzetéből adódó sajátos módon a – szülői funkciókat betölti a különélő szülő – a családi élet fogalma alá esik, és védelemben részesül [...]» (Abh., Indokolás [21])
- [17] Az Alkotmánybíróság mindemellett hangsúlyozta, hogy „az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerint a gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. [...] A család kölcsönös gondoskodáson alapuló, tartós érzelmi és gazdasági életközösség {13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [58]}, azonban a családi gondoskodás és védelem szempontjából nemcsak az együtt élő, hanem a különélő – a gyermek tényleges napi gondozásában közvetlenül nem, vagy csak időszakosan résztvevő – szülővel való zavartalan érintkezésnek is alapvető jelentősége van. A szülők életközösségének a megszűnése nem változtat azon, hogy a gyermek egészséges fejlődése szempontjából meghatározó a szülők együttes jelenléte és támogatása, az, hogy a gyermek mindkét – gondozó és különélő – szülőjét maga mellett tudhassa, rájuk számíthasson, és mindkettőjüktől megkapja a fejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást (kivéve, ha ez valamilyen ok miatt nem áll az érdekében).» (Abh., Indokolás [22])

- [18] Végezetül rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy „a XVI. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. [...] A nevelés [...] a gyermek életében való közreműködés, amely a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések eldöntésében való részvétel mellett [...] elsősorban a rendszeres és folyamatos kapcsolattartás útján biztosítható.” (Abh., Indokolás [23])
- [19] 1.2. A kapcsolattartás biztosítja, hogy a különélő szülő és a gyermek rendszeresen és folyamatosan részt vehessenek egymás életében, tehát, hogy a szülők különválása ne eredményezze egyben a gyermeknek az egyik szülőjétől való teljes elszakadását is, illetve hogy az egyik szülőtől való távolság minél kevésbé okozzon a gyermek számára érzelmi törést. A kapcsolattartás minden típusának – legyen az folyamatos (például: hétvégi) vagy időszakos (például: tanítási szünetben megvalósuló) – ugyanaz a célja, mégpedig az, hogy a gyermek és a különélő szülő zavartalanul időt tölthessenek együtt. A szülő ekként közvetlenül figyelemmel kísérheti gyermeke fejlődését, a rendszeres közös programok révén aktív részese lehet gyermeke nevelésének és gondozásának. A gyermek pedig a különélő szülőjét is maga mellett tudhatja, részéről is megkapja a fejlődéséhez szükséges közvetlen védelmet és gondoskodást. Az együtt töltött minőségi idő és a közösen megélt élmények a családtagok tekintetében fontos közösségteremtő hatással bírnak, ennek pedig lelki és érzelmi szempontból meghatározó szerepe van a szülő-gyermek kapcsolatot érintően.
- [20] A kapcsolattartás formái közül a rendszeres közvetlen, személyes kapcsolattartás kiemelt jelentőségére mutatott rá az Abh., amely szerint „a kapcsolattartás minden formájának szerepe van a szülő-gyermek viszonyban, ezek adott esetben ki is egészíthetik egymást. A kapcsolattartás közvetlensége, a rendszeres találkozás és a zavartalan személyes kommunikáció – tehát az együttlét – mégis kiemelten fontos része a szülő-gyermek kapcsolatnak. Jellemzően ez a legintenzívebb, és hagyományosan ennek van a legnagyobb szerepe a gyermek személyiségfejlődésében, a személyes kapcsolattartás lehetősége különös jelentőséget kisebb gyermek esetén kap a kötődés kialakításában, illetve fenntartásában, az elidegenedés megakadályozásában.” (Abh., Indokolás [28]) Ebben a szellemben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:180. § (1) bekezdése is akként fogalmazza meg a kapcsolattartási jog tartalmát, hogy az magában foglalja a gyermekkel való személyes találkozást, a gyermeknek a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről rendszeresen, meghatározott időtartamra történő elvitelét, a gyermekkel időszakonként, elsősorban az oktatási szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való huzamos együttlétet, és kiterjed a kapcsolat személyes találkozás nélküli fenntartására.
- [21] 2. Az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn, és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikkének első mondata a bíróságok – mint az igazságszolgáltatási funkció ellátásán keresztül állami hatalmat gyakorló közhatalmi szervek – kötelezettségévé teszi, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák, ezzel alkotmányjogilag kötötté téve a bíróságok ítélezési tevékenységét {lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [66]}.
- [22] A vizsgált ügyben egy kéthetes, időszakos – nyári szüneti –, közvetlen és személyes kapcsolattartási alkalom zavartalansága hiúsult meg az édesanyának felróható okból. A kapcsolattartás pótlása a bíróság szerint – pótlást kifejezetten „tiltó rendelkezés” hiányában – kizárólag azért nem lehetséges, mert a tanítási szünet eltelte miatt a pótlás csak a „folyamatos kapcsolattartás rovására lenne kivitelezhető”.
- [23] Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapíthatónak tartja, hogy a bíróság döntése – amely a kapcsolattartás pótlásának lehetőségét elvi jelleggel kizárta – korlátozta az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a XVI. cikk (2) bekezdése által biztosított kapcsolattartási jogát.
- [24] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően a korlátozás alaptörvény-konformitását vizsgálta meg.
- [25] 3.1. Az Alaptörvény azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálendő ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azaz azt, hogy a bíróság tekintettel volt-e az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére, és a jogszabály alkalmazása során az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e {lásd például: 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.

- [26] Konkuraló alapjogi pozíciók esetén, vagyis amikor – mint jelen esetben – az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróságoknak közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie. Ennek lényege, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedni, hogy a konkuraló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek. Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell [lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [66]–[70]; Abh., Indokolás [31]].
- [27] 3.2. Kapcsolattartási ügyekben alapesetben a különélő szülőnek a magánszféra-védelemből [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] és a neveléshez való jogából [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] levezetett kapcsolattartáshoz való joga áll szemben az együtt élő szülő Alaptörvényben biztosított jogaival. A különélő szülő vonatkozásában az őt a gyermeke tekintetében – a kapcsolattartásról rendelkező döntés alapján – jogszerűen megillető személyes kapcsolattartás elmaradását kell figyelembe venni, míg az együtt élő szülő alapvető jogai akként érintettek, hogy pótlásra értelemszerűen annak az időnek a „rovására” van lehetőség, amelyet amúgy fő szabály szerint ő tölthetne együtt a gyermekével. Mindezt szorosan átszővi a gyermeknek a magánszféra-védelemhez [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] és a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] való joga. Ez magába foglalja, hogy személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, illetve azt is, hogy a kapcsolattartás és a pótlás során is a gyermek legjobb érdekét kell szem előtt tartani.
- [28] A komplex, alapjogi szempontok alapján végzett mérlegelés során alapvetően – de nem feltétlenül kizárólagosan – a következő szempontokat kell figyelembe venni.
- [29] 3.2.1. Ilyen ügyekben – különleges körülmények fennállásának hiányában – elsődlegesen abból szükséges kiindulni, hogy a különélő szülővel való zavartalan (személyes) kapcsolat nemcsak a különélő szülő érdeke és igénye, az kifejezetten a gyermek érdekét és alapjogainak védelmét is szolgálja. A tanítási szünetben megvalósuló kapcsolattartás alapvető jellegzetessége, más, például hétfégi kapcsolattartásokhoz képest, annak hosszúsága és intenzitása. A gyermek ebben az időszakban nincs elfoglalva a tanulóanyagával (legalábbis nem olyan mértékben, mint tanítási időszakban), napirendje kevésbé korlátozott, így a mindennapokhoz képest adott esetben több tere van a kikapcsolódásnak, a szülővel való kapcsolatot erősítő szabadidős programok szervezésének, közös élmények gyűjtésének, és lehetőség van hosszabb, családi vagy nyaralási (pihenési, kikapcsolódási) célú – adott esetben külföldi – utazásra is. A huzamosabb, tartós együttlét kiemelkedik a mindennapi rutinból, és speciális összetartó erőt képviselhet a szülő-gyermek kapcsolatban.
- [30] Amennyiben egyes konkrét, személyes kapcsolattartási alkalmak elmaradnak, ez nem szünteti meg az érintettek jogos igényét a találkozásra. Ilyen helyzetekben – ha a kapcsolattartás a jogosultnak fel nem róható okból maradt el, és amennyiben annak egyéb jogszabályi feltételei is fennállnak – a pótlás jogintézménye „lehetőséget ad a különélő szülő és a gyermek számára arra, hogy belátható időn belül más, alkalmas időpontban megéljék az elmulasztott személyes együttlétet. Így összességében biztosítható az, hogy a szülő és a gyermek egy adott időkereten belül meghatározott időtartamot mindenképpen egymás társaságában tölthessen. Személyes kapcsolatuk ekként az esetlegesen elmaradt kapcsolattartási alkalom ellenére sem szenved maradandó sérelmet, az hosszabb távon továbbra is élő marad, erősödik és fejlődik. A kapcsolattartás, illetve a pótlás – adott esetben rendszeres – elmaradása ezzel szemben a kapcsolat intenzitásának csökkenéséhez, végső fokon a szülő és a gyermek elidegenedéséhez vezethet.” {30/2021. (XII. 1.) AB határozat, Indokolás [19]} Negatívan hathat a gyermeknek az egyik szülőjével való viszonyára a találkozások elmaradásán túl az is, ha bizonyos különleges időszakokat (például: ünnepeket, tanítási szüneteket) rendszeresen, több alkalommal is kizárólag a másik szülőjével él át.
- [31] A pótlás természetesen felvethet praktikus nehézségeket, ennek oka, hogy a pótlás szükségszerűen az általános kapcsolattartási rend ideiglenes módosulásával jár (például kivételesen a különélő szülőt illeti meg az egyébként

az együtt élő szülőt megillető idő). Az érintettek részéről ez belátást és rugalmasságot – adott esetben a gyermek alapjogainak védelmében akár saját alapjogaik érvényesítéséről való lemondást is – követel. Mindazonáltal „[m]inden kapcsolattartási alkalom elsődlegesen a szülő és a gyermek együttlétét szolgálja, ezért a pótlás szempontjából alapvetően nincs jelentősége annak, hogy a pótlás egy naptári szempontból elmúlt és vissza nem hozható időpontot (napot vagy napokat) érint. Az adott időpont elmúlásának azért sem lehet kizárólagos jelentőséget tulajdonítani, mert akkor ez minden folyamatos és időszakos kapcsolattartás pótlásának akadályát képezné [...]” {30/2021. (XII. 1.) AB határozat, Indokolás [26]}. A kapcsolattartás eredeti célját szem előtt tartva (a különélő szülő és a gyermek rendszeresen és folyamatosan részt vehessenek egymás életében) a pótlás az elmulasztott közös idő pótlását jelenti, ezért nem kizáró ok az sem, hogy a találkozás időpontjára eredetileg tervezett konkrét, közös program nem feltétlenül ismételhető meg (például mert egy adott, közösen tervezett előadás, koncert időpontja eltelt vagy a tanítási szünet elmúlt).

[32] A szülő-gyermek személyes találkozásának pótlása alapjogi szempontból nemcsak kívánatos, hanem ezzel összhangban a vonatkozó jogszabályok alapján fő szabálynak tekinthető: a Ptk. 4:182. § (2) bekezdése szerint – amellyel összhangban áll a Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 30. § (4) bekezdése is – a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell. A pótlás formálisan egyedül az ünnepnapon elmaradt kapcsolattartás elmaradása esetében volt kizárt [lásd: Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata; vesd össze: 30/2021. (XII. 1.) AB határozat]. Más kapcsolattartások esetében – amilyen a nyári vagy a téli szünidei kapcsolattartás is – ilyen kifejezett akadályt a jogszabály nem tartalmaz. Ezt az értelmezést két korábbi, hasonló tárgyú, kapcsolattartás-pótlási ügyben az Emberi Erőforrások Minisztériuma is kifejezetten megerősítette, amikor úgy foglalt állást, hogy a jogszabályok alapján „a tanítási szünetekben és az ünnepi időszakokban (a konkrét ünnepnapok kivételével) elmaradt időszakos kapcsolattartást pótolni kell” [lásd: a 3202/2021. (V. 19.) AB végzés, valamint a 30/2021. (XII. 1.) AB határozatával zárult eljárásban küldött minisztériumi állásfoglalásokat].

[33] 3.2.2. A különélő szülőhöz hasonlóan természetesen az együtt élő szülőnek is alapvető igénye, hogy a végrehajtható bírósági ítéletben meghatározott alkalmak teljességében együtt lehessen a gyermekkel. Mindez a gyermek érdekében is áll. Ennek nem mond ellent, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlása csak a gyermek és az együtt élő szülő közös ideje rovására rendelhető el, mert a pótlás értelemszerűen és szükségszerűen csak ilyen módon és az együtt élő szülő együttműködésével valósulhat meg. Az együtt élő szülő és a gyermek tekintetében elsősorban annak lehet negatív hatása, ha a pótlások torlódnak, és hosszabb időszakon keresztül lehetetlenné teszik például a hétvégi együttlétüket vagy adott esetben a közös nyaralásukat.

[34] 3.2.3. A pótlás elrendelése során elsődlegesen mindig a gyermek legjobb érdekét kell szem előtt tartani. Amint azt a Gyer. 30. § (6) bekezdése kifejezetten elő is írja, „[a]z elmaradt kapcsolattartás pótlása nem veszélyeztetheti a gyermek egészséges fejlődését” [vö. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételét előíró 2. § (1) bekezdésével]. Ebből az következik, hogy az elmaradt kapcsolattartást fő szabály szerint – ha ennek jogszabályi feltételei fennállnak – pótolni kell, a praktikus nehézségeket az önkéntes teljesítésre kitűzött határidő meghatározásakor [Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pont] figyelembe kell venni, de önmagában a pótlásnak nem lehet akadály a nehézségek fennállása. Abból kell tehát kiindulni, hogy a különélő szülővel való kapcsolattartás a gyermek érdekét szolgálja. Ezzel szemben viszont, ha az ügy egyedi körülményei alapján elvégzett bírói mérlegelés eredményeképpen az állapítható meg, hogy a pótlás bármilyen ok miatt ténylegesen nem állna a gyermek érdekében – például a pótlások hossza vagy torlódása aránytalanul nagy terhet jelentene neki, illetve a pótlás adott esetben a gyermek érzelmi stabilitását, iskolai tanulmányainak a végzését veszélyeztetné stb. –, akkor annak elrendelésére nem kerülhet sor. E körben ugyanis a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga elsődleges és minden más érintett érdekét megelőzi.

[35] 3.3. A vizsgált ügyben támadott bírósági döntés szerint a pótlás elutasításának az volt az indoka, hogy a nyári szünet már eltelt, így a pótlás „csak a folyamatos kapcsolattartás rovására lenne kivitelezhető” (ez a fordulat vélhetően arra utal, hogy a szünidő elteltével visszaáll a szokásos kapcsolattartási rendben az együtt élő szülőt megillető időt érintené a pótlás). Ezt a pótlási akadályt a bíróság sem kifejezett jogszabályi előírással, sem pedig érvekkel nem támasztotta alá.

- [36] A bíróság döntéséből a fentiek szerint nem tűnik ki, hogy a szünetidő eltelte pontosan miért és mennyiben kizáró akadálya a kapcsolattartás pótlásának, ha annak jogszabályi feltételei egyébként fennállnak.
- [37] Nem állapítható meg tehát, hogy a bíróság felismerte volna az ügy alapjogi relevanciáját, azonosította volna az érintett személyek alapjogait, illetve, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók arányosság elvén alapuló, a kíméletes kiegyenlítésre és méltányos egyensúly kialakítására vonatkozó követelményének megfelelő, komplex vizsgálatot folytatott volna le. A határozat indokolásának IV/3.2. pontjában (Indokolás [27] és köv.) ismertetett, lehetséges mérlegelési szempontok közül a bíróság a pótlásra vonatkozó kérelem elutasítása körében utalt ugyan a gyermek „mindenekfelett álló érdekére”, ezt azonban konkrétumok megjelölése nélkül, általánosságban tette, a hivatkozás alapjogi kontextusban nem értelmezhető, illetve a bíróság azt nem támasztotta alá indokokkal, és nem hozta összefüggésbe a konkrét ügy tényeivel és körülményeivel sem.
- [38] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az alapjogi igények összemérése után a bíróság – összhangban a Gyer. 30. § (6) bekezdésével – akár arra a következtetésre is juthat az ügy tényei és körülményei alapján, hogy a pótlás a konkrét esetben nem állna a gyermek érdekében, adott esetben például veszélyeztetné a gyermek egészséges fejlődését. Ugyanakkor az az egyértelmű jogszabályi rendelkezésre vissza nem vezethető következtetés, miszerint a pótlás a nyári szünet elteltét követően eleve, minden körülmények között kizárt, az indítványozó (és a gyermeke) kapcsolattartáshoz való joga kiüresítésének a veszélyét hordozza.
- [39] 4. Mindezen okokból az Alkotmánybíróság megállapította az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét [összefüggésben az Alaptörvény XVI. cikk (1)–(2) bekezdésével], és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a támadott másodfokú bírósági végzést, továbbá az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bírósági végzést a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [40] A bírósági végzések megsemmisítésére tekintettel az Alkotmánybíróság – legutóbb például a 3390/2020. (X. 29.) AB határozatában hivatkozott gyakorlata alapján – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványi elem vizsgálatától eltekintett.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/952/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3068/2022. (II. 25.) AB HATÁROZATA

### bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Szegedi Járásbíróság 31.Pk.50.057/2021/6. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.638/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.638/2021/2. számú másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági iratok szerint a következő.
- [3] Az indítványozó különélő édesapa számára közös gyermekük tekintetében az együtt élő szülő – a gyermek édesanyja – úgy biztosította a 2020. december 19–28. közötti időszakos (téli szüneti) kapcsolattartást, hogy a gyermek útlevelét és tanfelszerelését nem adta át, holott az édesapa ezt előzetesen kérte.
- [4] Az édesapa kérelmére eljáró Szegedi Járásbíróság 31.Pk.50.057/2021/6. számú elsőfokú végzésében megállapította, hogy a téli szünet idejére a tanfelszerelés nem volt szükséges a gyermek számára, mert a „szünet, főleg annak eleje az általános iskolás gyermek számára a pihenés, a feltöltődés ideje”. Az útiokmányok kiadásának hiánya pedig nem tekinthető olyan vétkes kötelezettségzegésnek, ami a kapcsolattartás pótlását indokolná, mivel „a veszélyhelyzetre való tekintettel okkal vonható le olyan következtetés, hogy a kérelmező nem tudott volna külföldre utazni, ilyenről a kérelmezettet nem is tájékoztatta”.
- [5] A Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.638/2021/2. számú másodfokú végzése ezzel szemben rámutatott: „a jogalkotó a zavartalan kapcsolattartás megghiúsulása egyik esetkörének tekinti azt, amikor a gyermeket gondozó, a különélő szülő számára a kapcsolattartást biztosítani kötelezett szülő megghiúsítja azt, hogy a különélő szülő – aki erre egyebekben az alapul fekvő jogerős ítéleti rendelkezés alapján jogosult lenne – a gyermeket az időszakos kapcsolattartás idején külföldre vihesse akár úgy, hogy a gyermek útlevelét nem bocsátja rendelkezésre. Ez a zavartalan kapcsolattartásban való közreműködés megtagadásának minősül.” (Indokolás [37]) „A kérelmezett ellenkérelmében a gyermek külföldre vitelének akadályozottságával, illetőleg az esetleges karanténnal kapcsolatos jogi érvelése figyelembevételével sem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a kérelmezett által kifejtett érvek mentén sem, hogy az útlevél hiányában a kérelmező zavartalan kapcsolattartása megvalósulna. A tanszereknek – a kérelmezett által is beismerten – a kérelmező által előzetesen kért átadásának az elmaradásával összefüggésben ugyancsak egyetért a másodfokú bíróság a kérelmező fellebbezésében is fenntartott azon hivatkozásával, hogy ezzel a magatartásával a kérelmezett a zavartalan kapcsolattartást ugyancsak akadályozta. Az ugyanis, hogy a kérelmezett saját maga úgy ítélte meg, hogy a tanszerek átadása amiatt nem szükséges, mert házi feladat nem volt és egyebekben pedig nézete szerint a téli szünet első fele pihenés időszaka, nem ad alapot a felróhatóság alóli kimentésre.” (Indokolás [41]–[42]) Erre tekintettel a bíróság a végrehajtást elrendelte, ugyanakkor a pótlás iránti kérelmet nem tartotta teljesíthetőnek. Ezt azzal indokolta, hogy „[j]elen esetben a kérelmező kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmében meghatározott időszakos kapcsolattartás pótlása iránti kérelem nem volt teljesíthető, figyelemmel arra, hogy a kérelem beadásának időpontjában (2021. január 19.) a téli szünet már eltelt, így ténylegesen nincs lehetőség a zavartalan (»útlevelés«, »tanszeres«) pótlásra, mert az csak a folyamatos kapcsolattartás rovására lenne kivitelezhető.” (Indokolás [44])

- [6] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó arra hivatkozott, hogy a bírósági döntés sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését (szülő és gyermek kapcsolattartáshoz való joga), ezzel összefüggésben megjelölte az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) 8. cikk (1) bekezdését is. Úgy véli továbbá, hogy a döntés *contra legem*, ezáltal pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével (tiszteséges eljáráshoz való jog) – és ezzel összefüggésben az R) cikk (2) bekezdésével – is ellentétes.
- [7] Indokolásában rámutatott, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:182. § (2) bekezdése szerint „[a] jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell”. A bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/C. § (2) bekezdése ezzel összhangban úgy rendelkezik, hogy „ha a bíróság megállapítja, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, elrendeli a végrehajtást. A bíróság a végrehajtást elrendelő végzésben a kérelmezettet felhívja, hogy [...] b) a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét.” Minden fel nem róhatóan elmaradt kapcsolattartást pótolni kell tehát, nem csupán az elmaradt folyamatos kapcsolattartási alkalmakat – érvel az indítványozó. Ezzel ellentétes, az időszakos kapcsolattartás pótlását kizáró rendelkezést egyetlen jogszabály sem tartalmaz, és azt – a korábbival ellentétben – már a legújabb bírói gyakorlat sem támasztja alá. Az indítványozó szerint a bíróságnak a pótlás lehetlenségére vonatkozó álláspontja is téves: elsődlegesen valóban a szünetidőben kell pótolni az elmaradt kapcsolattartást, de ha ez kizárt, akkor a folyamatos kapcsolattartással nem érintett hétvégéken – részletekben – kell azt biztosítani a gyermek érdekét szem előtt tartva. Ennek alátámasztására az indítványozó két másik ügyben hozott bírói döntést citál, egy harmadik döntést pedig be is csatol.
- [8] Tehát az indítványozó úgy véli egyrészt, hogy *contra legem* jogalkalmazásnak minősül annak kimondása, hogy a gondozó szülő nem köteles a fel nem róható okból elmaradt, illetve általa megtagadott időszakos kapcsolattartást pótolni, mivel erre vonatkozó előírás nincs a jogrendben, sőt a hatályos jogszabályokból épphogy a pótlás kötelezettsége következik. A bíróság – lényegében indokolás nélkül – szembehelyezkedett a hatályos jogi előírásokkal, és a döntését egy olyan korábbi joggyakorlatra alapította, amelyet a „jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatályba lépésével összefüggésben hatályon kívül helyezett”. Másrészt, „ha a bíróság megállapítja a gondozó szülő részére a felróhatóságot, majd erre tekintettel elrendeli a kapcsolattartás végrehajtását, és felhívja a gondozó szülőt arra, hogy a jövőben tanúsítson jogkövető magatartást, ugyanakkor viszont éppen a lényegét – a megtagadott kapcsolattartás pótlását – nem rendeli el, azzal lényegében kiüresíti a kapcsolattartáshoz való alapjogomat” – hangzik az indítvány. A bíróság döntése elzárta az indítványozót és gyermekét alapjoguk „gyakorlásától, illetve érvényesítésétől, mely szerint az elmaradt huzamosabb idejű együttlétet jelentő időszakos (téli szüneti) kapcsolattartást utóbb pótolhassuk”.

## II.

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. [...]”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [10] 2. A Ptk. érintett rendelkezése:

„4:182. § (2) A jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell.”

## [11] 3. A Bpnt. érintett rendelkezései:

„22/C. § (2) Ha a bíróság megállapítja, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, elrendeli a végrehajtást. A bíróság a végrehajtást elrendelő végzésben a kérelmezettet felhívja, hogy

- a) a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerinti időpontban és módon tegyen eleget,
- b) a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét vagy
- c) ha a kapcsolattartásnak egyéb, a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható akadálya volt, annak elhárulását követően biztosítsa a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást.”

## III.

- [12] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [13] A támadott másodfokú végzést az indítványozó 2021. június 9-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2021. június 14-én adta postára, amely tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett rész, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, azzal, hogy az EJE 8. cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését az indítványozó csak kérelme alátámasztásaként jelölte meg, ezeket a hivatkozásokat nem lehet önálló indítványi elemnek tekinteni. Bírói döntések nemzetközi egyezménybe ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján egyébként sem lenne hatásköre. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése pedig nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így arra az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében eleve nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani.
- [14] A 3067/2021. (II. 24.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság elvégezte a szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való jogának alapjogi szempontú elemzését. Jelen alkotmányjogi panasz központi kérdése, hogy összeegyeztethető-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, illetve ezzel összefüggésben a XVI. cikk (1)-(2) bekezdésével az a bírói jogértelmezés, amely kizárja az elmaradt időszakos téli (tanítási szüneti, szünidei) kapcsolattartás pótlásának a lehetőségét, és ezáltal a szülő-gyermek személyes találkozásainak a számát csökkenti. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az ügy felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét (Abtv. 29. §), ezért 2021. november 9. napján tartott tanácsülésén az alkotmányjogi panaszt befogadta.

## IV.

- [15] Az indítvány megalapozott.
- [16] 1. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy gyakorlatában a különélő szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való joga az Alaptörvényben a magánszféra-védelem [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés], valamint a gyermeknek a gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] és a szülőnek a neveléshez való joga [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] részeként alapjogi rangra emelt jogosultság (Abh., Indokolás [25]).
- [17] 1.1. Ennek megalapozásaként – azon túl, hogy megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének védelmi köre kiterjed a gyermek és a szülő közötti kapcsolattartásra is (Abh., Indokolás [19]) – az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „a szülő-gyermek viszonyt mint a családi kapcsolat alapját az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése kifejezett védelemben részesíti, illetve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a kapcsolattartás mellett – garantálja a magán- és családi élet tisztelgetben tartásához való jogot is. A gyermeknek a különélő szülőjével való kapcsolata természetesen különbözik a vele egy háztartásban együtt élő szülővel fennálló kapcsolatától, hiszen a különélő szülő időszakosan vesz részt a gyermek gondozásában, és nem ő hozza meg a napi nevelési döntéseket. Amint azonban a szülő-gyermek viszony sem korlátozódik a gyermekkel egy háztartásban élő szülőre – a szülői státuszt nem szünteti meg a szülők életközösségének a megszűnése –,



úgy a »családi élet« sem feltétlenül a gyermek napi gondozását jelenti csupán. Alkotmányjogi értelemben a gyermek és a különélő szülő kapcsolata is – a konkrét körülményektől függően, mindaddig, amíg a helyzetéből adódó sajátos módon a – szülői funkciókat betölti a különélő szülő – a családi élet fogalma alá esik, és védelemben részesül [...]” (Abh., Indokolás [21])

- [18] Az Alkotmánybíróság mindemellett hangsúlyozta, hogy „az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerint a gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. [...] A család kölcsönös gondoskodáson alapuló, tartós érzelmi és gazdasági életközösség {13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [58]}, azonban a családi gondoskodás és védelem szempontjából nemcsak az együtt élő, hanem a különélő – a gyermek tényleges napi gondozásában közvetlenül nem, vagy csak időszakosan résztvevő – szülővel való zavartalan érintkezésnek is alapvető jelentősége van. A szülők életközösségének a megszűnése nem változtat azon, hogy a gyermek egészséges fejlődése szempontjából meghatározó a szülők együttes jelenléte és támogatása, az, hogy a gyermek mindkét – gondozó és különélő – szülőjét maga mellett tudhassa, rájuk számíthasson, és mindkettőjüktől megkapja a fejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást (kivéve, ha ez valamilyen ok miatt nem áll az érdekében).” (Abh., Indokolás [22])
- [19] Végezetül rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy „a XVI. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. [...] A nevelés [...] a gyermek életében való közreműködés, amely a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések eldöntésében való részvétel mellett [...] elsősorban a rendszeres és folyamatos kapcsolattartás útján biztosítható.” (Abh., Indokolás [23])
- [20] 1.2. A kapcsolattartás biztosítja, hogy a különélő szülő és a gyermek rendszeresen és folyamatosan részt vehessenek egymás életében, tehát, hogy a szülők különválása ne eredményezze egyben a gyermeknek az egyik szülőjétől való teljes elszakadását is, illetve hogy az egyik szülőtől való távolság minél kevésbé okozzon a gyermek számára érzelmi törést. A kapcsolattartás minden típusának – legyen az folyamatos (például: hétvégi) vagy időszakos (például: tanítási szünetben megvalósuló) – ugyanaz a célja, mégpedig az, hogy a gyermek és a különélő szülő zavartalanul időt tölthessenek együtt. A szülő ekként közvetlenül figyelemmel kísérheti gyermeke fejlődését, a rendszeres közös programok révén aktív részese lehet gyermeke nevelésének és gondozásának. A gyermek pedig a különélő szülőjét is maga mellett tudhatja, részéről is megkapja a fejlődéséhez szükséges közvetlen védelmet és gondoskodást. Az együtt töltött minőségi idő és a közösen megélt élmények a családtagok tekintetében fontos közösségteremtő hatással bírnak, ennek pedig lelki és érzelmi szempontból meghatározó szerepe van a szülő-gyermek kapcsolatot érintően.
- [21] A kapcsolattartás formái közül a rendszeres közvetlen, személyes kapcsolattartás kiemelt jelentőségére mutatott rá az Abh., amely szerint „a kapcsolattartás minden formájának szerepe van a szülő-gyermek viszonyban, ezek adott esetben ki is egészíthetik egymást. A kapcsolattartás közvetlensége, a rendszeres találkozás és a zavartalan személyes kommunikáció – tehát az együttlét – mégis kiemelten fontos része a szülő-gyermek kapcsolatnak. Jellemzően ez a legintenzívebb, és hagyományosan ennek van a legnagyobb szerepe a gyermek személyiségfejlődésében, a személyes kapcsolattartás lehetősége különös jelentőséget kisebb gyermek esetén kap a kötődés kialakításában, illetve fenntartásában, az elidegenedés megakadályozásában.” (Abh., Indokolás [28]) Ebben a szellemben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:180. § (1) bekezdése is akként fogalmazza meg a kapcsolattartási jog tartalmát, hogy az magában foglalja a gyermekkel való személyes találkozást, a gyermeknek a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről rendszeresen, meghatározott időtartamra történő elvitelét, a gyermekkel időszakonként, elsősorban az oktatási szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való huzamos együttlétet, és kiterjed a kapcsolat személyes találkozás nélküli fenntartására.
- [22] 2. Az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn, és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikkének első mondata a bíróságok – mint az igazságszolgáltatási funkció ellátásán keresztül állami hatalmat gyakorló közhatalmi szervek – kötelezettségévé teszi, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák, ezzel alkotmányjogilag kötötté téve a bíróságok ítélezési tevékenységét {lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [66]}.
- [23] A vizsgált ügyben egy több, mint egy hetes időszakos – téli szüneti –, közvetlen és személyes kapcsolattartási alkalom zavartalansága hiúsult meg az édesanyának felróható okból. A kapcsolattartás pótlása a bíróság szerint – pótlást kifejezetten „tiltó rendelkezés” hiányában – kizárólag azért nem lehetséges, mert a tanítási szünet eltelte miatt a pótlás csak a „folyamatos kapcsolattartás rovására lenne kivitelezhető”.

- [24] Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapíthatónak tartja, hogy a bíróság döntése – amely a kapcsolattartás pótlásának lehetőségét elvi jelleggel kizárta – korlátozta az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a XVI. cikk (2) bekezdése által biztosított kapcsolattartási jogát.
- [25] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően a korlátozás alaptörvény-konformitását vizsgálta meg.
- [26] 3.1. Az Alaptörvény azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálendő ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azaz azt, hogy a bíróság tekintettel volt-e az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére, és a jogszabály alkalmazása során az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e {lásd például: 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [27] Konkurráló alapjogi pozíciók esetén, vagyis amikor – mint jelen esetben – az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróságoknak közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie. Ennek lényege, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedni, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek. Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [66]–[70]; Abh., Indokolás [31]}.
- [28] 3.2. Kapcsolattartási ügyekben alapesetben a különélő szülőnek a magánszféra-védelemből [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] és a neveléshez való jogából [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] levezetett kapcsolattartáshoz való joga áll szemben az együtt élő szülő Alaptörvényben biztosított jogaival. A különélő szülő vonatkozásában az őt a gyermeke tekintetében – a kapcsolattartásról rendelkező döntés alapján – jogszerűen megillető személyes kapcsolattartás elmaradását kell figyelembe venni, míg az együtt élő szülő alapvető jogai akként érintettek, hogy pótlásra értelemszerűen annak az időnek a „rovására” van lehetőség, amelyet amúgy fő szabály szerint ő tölthetne együtt a gyermekével. Mindezt szorosan átszövi a gyermeknek a magánszféra-védelemhez [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] és a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] való joga. Ez magába foglalja, hogy személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, illetve azt is, hogy a kapcsolattartás és a pótlás során is a gyermek legjobb érdekét kell szem előtt tartani.
- [29] A komplex, alapjogi szempontok alapján végzett mérlegelés során alapvetően – de nem feltétlenül kizárólagosan – a következő szempontokat kell figyelembe venni.
- [30] 3.2.1. Ilyen ügyekben – különleges körülmények fennállásának hiányában – elsődlegesen abból szükséges kiindulni, hogy a különélő szülővel való zavartalan (személyes) kapcsolat nemcsak a különélő szülő érdeke és igénye, az kifejezetten a gyermek érdekét és alapjogainak a védelmét is szolgálja. A tanítási szünetben megvalósuló kapcsolattartás alapvető jellegzetessége, más, például hétvégi kapcsolattartásokhoz képest, annak hosszúsága és intenzitása. A gyermek ebben az időszakban nincs elfoglalva a tanulmányaival (legalábbis nem olyan mértékben mint tanítási időszakban), napirendje kevésbé korlátozott, így a mindennapokhoz képest adott esetben több tere van a kikapcsolódásnak, a szülővel való kapcsolatot erősítő szabadidős programok szervezésének, közös élmények gyűjtésének, és lehetőség van hosszabb, családi vagy nyaralási (pihenési, kikapcsolódási) célú – adott esetben külföldi – utazásra is. A huzamosabb, tartós együttlét kiemelkedik a mindennapi rutínból, és speciális összetartó erőt képviselhet a szülő-gyermek kapcsolatban.
- [31] Amennyiben egyes konkrét, személyes kapcsolattartási alkalmak elmaradnak, ez nem szünteti meg az érintettek jogos igényét a találkozásra. Ilyen helyzetekben – ha a kapcsolattartás a jogosultnak fel nem róható okból maradt el, és amennyiben annak egyéb jogszabályi feltételei is fennállnak – a pótlás jogintézménye „lehetőséget

ad a különélő szülő és a gyermek számára arra, hogy belátható időn belül más, alkalmas időpontban megéljék az elmulasztott személyes együttlétet. Így összességében biztosítható az, hogy a szülő és a gyermek egy adott időkereten belül meghatározott időtartamot mindenképpen egymás társaságában tölthessen. Személyes kapcsolatuk ekként az esetlegesen elmaradt kapcsolattartási alkalom ellenére sem szenved maradandó sérelmet, az hosszabb távon továbbra is élő marad, erősödik és fejlődik. A kapcsolattartás, illetve a pótlás – adott esetben rendszeres – elmaradása ezzel szemben a kapcsolat intenzitásának csökkenéséhez, végső fokon a szülő és a gyermek elidegenedéséhez vezethet.” {30/2021. (XII. 1.) AB határozat, Indokolás [19]} Negatívan hathat a gyermeknek az egyik szülőjével való viszonyára a találkozások elmaradásán túl az is, ha bizonyos különleges időszakokat (például: ünnepeket, tanítási szüneteket) rendszeresen, több alkalommal is kizárólag a másik szülőjével él át.

- [32] A pótlás természetesen felvethet praktikus nehézségeket, ennek oka, hogy a pótlás szükségszerűen az általános kapcsolattartási rend ideiglenes módosulásával jár (például kivételesen a különélő szülőt illeti meg az egyébként az együtt élő szülőt megillető idő). Az érintettek részéről ez belátást és rugalmasságot – adott esetben a gyermek alapjogainak védelmében akár saját alapjogaik érvényesítéséről való lemondást is – követel. Mindazonáltal „[m]inden kapcsolattartási alkalom elsődlegesen a szülő és a gyermek együttlétét szolgálja, ezért a pótlás szempontjából alapvetően nincs jelentősége annak, hogy a pótlás egy naptári szempontból elmúlt és vissza nem hozható időpontot (napot vagy napokat) érint. Az adott időpont elmúlásának azért sem lehet kizárólagos jelentőséget tulajdonítani, mert akkor ez minden folyamatos és időszakos kapcsolattartás pótlásának akadályát képezné [...]” {30/2021. (XII. 1.) AB határozat, Indokolás [26]} A kapcsolattartás eredeti célját szem előtt tartva (a különélő szülő és a gyermek rendszeresen és folyamatosan részt vehessenek egymás életében) a pótlás az elmulasztott közös idő pótlását jelenti, ezért nem kizáró ok az sem, hogy a találkozás időpontjára eredetileg tervezett konkrét, közös program nem feltétlenül ismételhető meg (például mert egy adott, közösen tervezett előadás, koncert időpontja eltelt vagy a tanítási szünet elmúlt).
- [33] A szülő-gyermek személyes találkozásának pótlása alapjogi szempontból nemcsak kívánatos, hanem ezzel összhangban a vonatkozó jogszabályok alapján fő szabálynak tekinthető: a Ptk. 4:182. § (2) bekezdése szerint – amellyel összhangban áll a Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pontja és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 30. § (4) bekezdése is – a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell. A pótlás formálisan egyedül az ünnepnapon elmaradása esetében volt kizárt [lásd: Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata; vesd össze: 30/2021. (XII. 1.) AB határozat]. Más kapcsolattartások esetében – amilyen a nyári vagy a téli szünidei kapcsolattartás is – ilyen kifejezett akadályt a jogszabály nem tartalmaz. Ezt az értelmezést két korábbi, hasonló tárgyú, kapcsolattartás-pótlási ügyben az Emberi Erőforrások Minisztériuma is kifejezetten megerősítette, amikor úgy foglalt állást, hogy a jogszabályok alapján „a tanítási szünetekben és az ünnepi időszakokban (a konkrét ünnepnapok kivételével) elmaradt időszakos kapcsolattartást pótolni kell” [lásd: a 3202/2021. (V. 19.) AB végzés, valamint a 30/2021. (XII. 1.) AB határozatával zárult eljárásban küldött minisztériumi állásfoglalásokat].
- [34] 3.2.2. A különélő szülőhöz hasonlóan természetesen az együtt élő szülőnek is alapvető igénye, hogy a végrehajtható bírósági ítéletben meghatározott alkalmak teljességében együtt lehessen a gyermekkel. Mindez a gyermek érdekében is áll. Ennek nem mond ellent, hogy az elmaradt kapcsolattartás pótlása csak a gyermek és az együtt élő szülő közös ideje rovására rendelhető el, mert a pótlás értelemszerűen és szükségszerűen csak ilyen módon és az együtt élő szülő együttműködésével valósulhat meg. Az együtt élő szülő és a gyermek tekintetében elsősorban annak lehet negatív hatása, ha a pótlások torlódnak, és hosszabb időszakon keresztül lehetetlenné teszik például a hétvégi együttlétüket vagy adott esetben a közös nyaralásukat.
- [35] 3.2.3. A pótlás elrendelése során elsődlegesen mindig a gyermek legjobb érdekét kell szem előtt tartani. Amint azt a Gyer. 30. § (6) bekezdése kifejezetten elő is írja, „[a]z elmaradt kapcsolattartás pótlása nem veszélyeztetheti a gyermek egészséges fejlődését” [vö. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek a gyermek mindenképp felett álló érdekének figyelembevételét előíró 2. § (1) bekezdésével]. Ebből az következik, hogy az elmaradt kapcsolattartást fő szabály szerint – ha ennek jogszabályi feltételei fennállnak – pótolni kell, a praktikus nehézségeket az önkéntes teljesítésre kitűzött határidő meghatározásakor [Bpnt. 22/C. § (2) bekezdés *b*) pont] figyelembe kell venni, de önmagában a pótlásnak nem lehet akadály a gyermek nehézségei fennállása. Abból kell tehát kiindulni, hogy a különélő szülővel való kapcsolattartás a gyermek érdekét szolgálja. Ezzel szemben viszont, ha az ügy egyedi körülményei alapján elvégzett bírói mérlegelés

eredményeképpen az állapítható meg, hogy a pótlás bármilyen ok miatt ténylegesen nem állna a gyermek érdekében – például a pótlások hossza vagy torlódása aránytalanul nagy terhet jelentene neki, illetve a pótlás adott esetben a gyermek érzelmi stabilitását, iskolai tanulmányainak a végzését veszélyeztetné stb. –, akkor annak elrendelésére nem kerülhet sor. E körben ugyanis a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga elsődleges és minden más érintett érdekét megelőzi.

- [36] 3.3. A vizsgált ügyben támadott bírósági döntés szerint a pótlás elutasításának az volt az indoka, hogy a téli szünet már eltelt, így a pótlás „csak a folyamatos kapcsolattartás rovására lenne kivitelezhető” (ez a fordulat vélhetően arra utal, hogy a szünidő elteltével visszaáll a szokásos kapcsolattartási rendben az együtt élő szülőktől megillető időt érintené a pótlás). Ezt a pótlási akadályt a bíróság sem kifejezett jogszabályi előírással, sem pedig érvekkel nem támasztotta alá.
- [37] A bíróság döntéséből a fentiek szerint nem tűnik ki, hogy a szünidő eltelte pontosan miért és mennyiben kizáró akadálya a kapcsolattartás pótlásának, ha annak jogszabályi feltételei egyébként fennállnak.
- [38] Nem állapítható meg tehát, hogy a bíróság felismerte volna az ügy alapjogi relevanciáját, azonosította volna az érintett személyek alapjogait, illetve, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók arányosság elvén alapuló, a kíméletes kiegyenlítésre és méltányos egyensúly kialakítására vonatkozó követelményének megfelelő, komplex vizsgálatot folytatott volna le. A határozat indokolásának IV/3.2. pontjában (Indokolás [28] és köv.) ismertetett, lehetséges mérlegelési szempontok közül a bíróság a pótlásra vonatkozó kérelem elutasítása körében utalt ugyan a gyermek „mindenfelel álló érdekére”, ezt azonban konkrétumok megjelölése nélkül, általánosságban tette, a hivatkozás alapjogi kontextusban nem értelmezhető, illetve a bíróság azt nem támasztotta alá indokokkal, és nem hozta összefüggésbe a konkrét ügy tényeivel és körülményeivel sem.
- [39] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az alapjogi igények összemérése után a bíróság – összhangban a Gyer. 30. § (6) bekezdésével – akár arra a következtetésre is juthat az ügy tényei és körülményei alapján, hogy a pótlás a konkrét esetben nem állna a gyermek érdekében, adott esetben például veszélyeztetné a gyermek egészséges fejlődését. Ugyanakkor az az egyértelmű jogszabályi rendelkezésre vissza nem vezethető következtetés, miszerint a pótlás a téli szünet elteltét követően eleve, minden körülmények között kizárt, az indítványozó (és gyermeke) kapcsolattartáshoz való joga kiüresítésének a veszélyét hordozza.
- [40] 4. Mindezen okokból az Alkotmánybíróság megállapította az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét [összefüggésben az Alaptörvény XVI. cikk (1)–(2) bekezdésével], és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a támadott másodfokú bírósági végzést, továbbá az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bírósági végzést a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [41] A bírósági végzések megsemmisítésére tekintettel az Alkotmánybíróság – legutóbb például a 3390/2020. (X. 29.) AB határozatában hivatkozott gyakorlata alapján – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványi elem vizsgálatától eltekintett.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2695/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3069/2022. (II. 25.) AB HATÁROZATA

### alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.028/2020/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.028/2020/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] 2.1. Az indítványozó 2016-ban beadott kérelmére Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata Polgármestere (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) tömegközlekedési támogatást állapított meg az indítványozó gyermeke jogán a 2016. szeptember 15. napjától 2017. június 30. napjáig terjedő időszakra. A tömegközlekedési támogatást az elsőfokú hatóság 2016. október 12. napján kelt határozatával megszüntette, arra tekintettel, hogy az indítványozó a családjával nem lakik életvitelszerűen az V. kerületben. Az indítványozó fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testülete (a továbbiakban: másodfokú hatóság vagy alperes) a határozatot 2016. december 19. napján kelt határozatával – amelyet a polgármester megbízásából az osztályvezető kiadmányozott – helybenhagyta, de az indítványozó keresete folytán eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 30.K.30.446/2017/28. számú ítéletével ez utóbbi döntést megsemmisítette és a másodfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. A másodfokú hatóság a megismételt eljárásban 2018. március 8. napján hozott határozatával ismét helybenhagyta az elsőfokú hatóság döntését, amit a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 30.K.31.406/2018/10. számú ítéletével ugyancsak megsemmisített, ezúttal már az elsőfokú határozatra is kiterjedően. A bíróság az új eljárás lefolytatására való utasítást mellőzte, azonban nem zárta el a hatóságot attól, hogy az eljárást új bizonyítékok bevonásával ismételten lefolytassa.
- [4] 2.2. Az elsőfokú hatóság ezt követően az indítványozó tömegközlekedési támogatásra való jogosultságának felülvizsgálatára hivatalból eljárást indított, és az indítványozó tömegközlekedési támogatásra való jogosultságát 2019. január 16. napján kelt határozatával 2016. október 31. napjával megszüntette. A döntéssel szemben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő, melynek nyomán az elsőfokú hatóság a határozatát saját hatáskörben (formai okból, a kiadmányozás hiányossága miatt) visszavonta, egyben az indítványozó részére megállapított tömegközlekedési támogatásra való jogosultságot 2019. március 4. napján kelt újabb határozatával, ugyancsak 2016. október 31. napjával megszüntette. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú hatóság 2019. május 16. napján hozott 122/2019. (IV. 19.) számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta, majd az indítványozó kereseti kérelme alapján eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 22.K.32.340/2019/7. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.
- [5] 2.3. Az indítványozó mindezeket követően fordult felülvizsgálati kérelemmel a Kúriához, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyzését kérte. A jogbiztonság sérelmét felhívva hivatkozott arra, hogy ügye ítélt dolognak

minősül, továbbá több tartalmi hiányosság mellett arra is, hogy a bíróság az Alaptörvényt is megsértette azzal, hogy az iratok megismerése jogának sérelme miatti jogkövetkezményeket nem alkalmazta.

- [6] A Kúria Kfv.IV.37.028/2020/9. számú ítéletével a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. Abban a tekintetben osztotta az indítványozó álláspontját, hogy a bíróság valóban nem tért ki részletesen a *res iudicata* kérdésére, ugyanakkor az egyértelműen megállapítható volt a Kúria szerint, hogy az indítványozó ezen hivatkozását az elsőfokú bíróság nem tartotta megalapozottnak. Ezt a Kúria is megerősítette, részletesen indokolva azt, hogy miért volt lehetőség az ügyben új eljárást lefolytatni. Az iratok megismeréséhez fűződő jog kapcsán megállapította, hogy az indítványozó még az elsőfokú határozat meghozatalát megelőzően, 2019. január 30-án élt iratbetekintési jogával, de bizonyítást nem indítványozott, új bizonyítékokat nem jelölt meg, csak a felhasznált bizonyítékok újdonságát és hitelt érdemlőségét vonta kétségbe.
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben arra hivatkozott, hogy a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, a XV. cikk (1) bekezdésében rögzített törvény előtti egyenlőséget, a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, továbbá a 28. cikket. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtásával párhuzamosan jogegységi panaszt is benyújtott a Kúriához, amelyet a Kúria időközben Jpe.I.60.002/2021/7. számú határozatával elutasított.
- [8] 3.1. Az indítványozó a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét arra tekintettel hívta fel, hogy szerinte a Kúria az ítélt dolog körében az alperes jogellenes érdekeit támogató hatósági önkénynek ad utat. Álláspontja szerint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság korábbi, 30.K.31.406/2018/7. számú ítélete kizárta az alperes új eljárását, így pedig az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárást a hatóságok el sem indíthatták volna.
- [9] 3.2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban [egyúttal a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is felhívva] az indítványozó kiemelte, hogy a Kúria – habár megállapította az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) megsértését – nem tekintette az ügy érdemére kihatónak az első fokon eljáró hatóság részéről a bizonyítékok ismertetésének elmaradását. Értelmezése szerint a Kúria ezzel azt mondta ki, hogy a hatóság bizonyítékismertetési kötelezettségét automatikusan kiváltja az, ha az ügyfél egyéb garanciális jogaival él. Az az álláspontja, hogy a törvény előtti egyenlőség elvét is nyíltan áthágja az kúriai indokolási rész, amely szerint ő az elsőfokú hatóság határozatának meghozatala előtt élt iratbetekintési jogával. Ezzel szemben ez az időpont (2019. január 30.) két héttel a döntés meghozatalát követően volt, ráadásul ő ennek megtörténtét is mindvégig tagadta. Azt állította az indítványozó, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta azt, hogy az érdemi döntés 2019. január 16. napján kelt, csupán azt ezt visszavonó és a döntést ismételtén megállapító határozat kiadmányozása esett 2019. március 4. napjára. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva állította, hogy a bizonyítékok megismeréséhez való jog sérelme által ellehetetlenülő védekezés kihat az ügy érdemére. Ebben a körben az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét arra alapozza, hogy a Kúria tényként fogadta el az alperes iratbetekintésre vonatkozó, szerinte semmivel alá nem támasztott állítását. Hivatkozott rá, hogy önmagában az alperes mögött álló jelentős politikai, hatalmi befolyás nem teszi állítását hitelesebbé. Ez szerinte önkényes megkülönböztetés, hiszen őt egyenlő jogok illették volna meg a perben, ami továbbá automatikusan megvalósította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is.
- [10] 3.3. Az indítványozó az ugyancsak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése körében hivatkozott arra, hogy az elsőfokú hatóság megsértette az indokolási kötelezettségét, mivel a döntésből hiányzott a közigazgatási cselekmény megtételére (az előző határozat visszavonásának okára) felhatalmazó anyagi jogi szabályozás. Kiemelte, hogy az eljáró bíróságok szerint ez nem érintette az ügy érdemét, de szerinte ez az indokolási kötelezettség relativizálása. Ebben a körben szintén felhívta az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is.

## II.

## [11] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

## [12] 2. Az Ákr. érintett rendelkezései:

„2. § [...] (2) A hatóság a hatásköre gyakorlása során

a) a szakszerűség, az egyszerűség, az ügyféllel való együttműködés és a jóhiszeműség követelményeinek megfelelően,

b) a törvény előtti egyenlőség és az egyenlő bánásmód követelményét megtartva, indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül,

c) a jogszabályban meghatározott határidőn belül, ésszerű időben jár el.”

„76. § [A bizonyítékok ismertetése az ügyféllel]

Ha a hatóság az ügyben bizonyítási eljárást folytatott le, melynek során a hatóság nem biztosította, hogy az ügyfél minden bizonyítékot megismerjen, annak befejezését követően értesíti az ügyfelet, hogy – az iratokba való betekintés szabályai figyelembevételével – megismerhesse a bizonyítékokat, és további bizonyításra irányuló indítványt terjeszthessen elő.”

„81. § [A döntés tartalma és formája]

(1) A döntés tartalmazza az eljáró hatóság, az ügyfelek és az ügy azonosításához szükséges minden adatot a zártan kezelt és védett adatok kivételével, a rendelkező részt – a hatóság döntésével, a szakhatóság állásfoglalásával, a jogorvoslat igénybevételével kapcsolatos tájékoztatással és a felmerült eljárási költséggel –, továbbá a teljes eljárásra történő áttérés esetén az áttérés okára, a megismerhetetlenné tett zártan kezelt és védett adatokkal együtt megállapított tényállásra, a bizonyítékokra, a szakhatósági állásfoglalás indoklására, a mérlegelés és a döntés indokaira, valamint az azt megalapozó jogszabályhelyek megjelölésére is kiterjedő indokolást.”

„118. § [...] (2) A fellebbezést indokolni kell. A fellebbezésben csak olyan új tényre lehet hivatkozni, amelyről az elsőfokú eljárásban az ügyfélnek nem volt tudomása, vagy arra önhibáján kívül eső ok miatt nem hivatkozott.”

„119. § [A fellebbezés különös szabályai]

(1) Ha a fellebbezés alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, azt módosítja vagy visszavonja.

(2) Ha a fellebbezésben foglaltakkal egyetért, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél, a hatóság a nem jogszabálysértő döntését is visszavonhatja, illetve a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően módosíthatja.”

### III.

- [13] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdésének megfelelően mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [14] 2. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [15] Ugyanakkor az indítványban megjelölt 28. cikk az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak {ld. például 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {lásd például: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}, ami jelen ügyben nem teljesült. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásainak.
- [16] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozóan önálló indokolást nem tartalmaz. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (1) bekezdésére csak a XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelméhez kapcsolódóan hivatkozott, így ezeket az érveket az Alkotmánybíróság a XXIV. cikk (1) bekezdés sérelmének vizsgálata körében vette figyelembe. Ezen felül az elsőfokú hatósági döntés indokolásának hiányossága körében az indítványozó mindössze az Alaptörvény sérelmének állítására szorítkozott, azonban állításait nem támasztotta alá alkotmányjogilag értékelhető indokolással. Nem fejtette ki, hogy miért lesz az indokolási kötelezettség követelményének bármilyen mértékű sérelme feltétlenül orvosolhatatlan, egyúttal szükségképpen és automatikusan alaptörvény-ellenes is. A fentiek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek.
- [17] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [18] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető (Abtv. 27. §).
- [19] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [20] Az indítványozónak – az iratismertetés elmaradása miatt – a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megsértésével kapcsolatosan felhívott érvei az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatára tekintettel felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és ekként csak érdemi alkotmányossági vizsgálat alapján, az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy egyedi körülményeinek érdemi értékelésével állapítható meg, hogy elérte-e az alaptörvény-ellenesség szintjét az, hogy a Kúria az iratismertetés elmaradását nem tekintette az ügy érdemére kiható jogszabálysértésnek.



- [21] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befordási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

## IV.

- [22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [23] 1. Az Alkotmánybíróság a 3223/2018. (VII. 2.) AB határozatban összefoglalta a tisztességes hatósági eljárásból való joghoz kapcsolódó általános gyakorlatát (Indokolás [28]–[34]), ezen felül pedig (konkrétan egy adóigazgatási ügy kapcsán) kifejezetten az iratok megismerésével kapcsolatosan is kifejtette álláspontját. Eszerint az „iratbetekintés ahhoz a követelményhez igazodik, hogy az ügyfél jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja. A vizsgálati típusú eljárásokban e jog biztosítja, hogy a hatóság jogi álláspontjával szemben az ügyfél szükség szerint ki tudja alakítani a nyilatkozatai, észrevételei, indítványai tartalmát, a hivatalból indított, felelősséget megállapító hatósági eljárásokban pedig védekezését. Ennek megfelelően a tisztességes hatósági eljárásból való jognak szerves részét képezi a nyilatkozattételhez és – olyan szakigazgatási eljárásokban, amelyek retrospektív szemléletű ellenőrzést folytatnak le és bírság kiszabásához is vezethetnek – a védekezéshez való jog. E nyilatkozattételhez és védekezéshez való jog érvényesülése feltételezi, hogy az ügyfél (adózó) megismerhesse a hatóság bizonyítási eljárását, az annak keretében beszerzett okirati és egyéb bizonyítékokat, amelyekre a hatóság az ügyfelet érintő döntéseit alapozza. [...]

A megismerés hiánya az adott esetben akár ki is zárhatja, hogy az ügyfél már az eljárás folyamán észrevételt tehesen a tényállás feltáratlanságára, avagy a későbbiekben a hatósági határozat iratellenességére. Márpedig az Alaptörvény emberképével nem áll összhangban az a hatósági működés, amelyben az ügyfél a hatóság közérdekvédelmének »elszenvedője«, avagy amelyben a szubjektív jogvédelem méltatlanul háttérbe szorul. Következésképpen az iratbetekintés törvényben biztosított jogának a sérelme annyiban jelenti a tisztességes hatósági eljárásból való alapjog korlátozását, amennyiben az ügyfél (adózó) nyilatkozattételhez és védekezéshez való jogát csorbítja.” (Indokolás [36]–[37])

- [24] Az Alkotmánybíróság ezt a megközelítést nem korlátozta az adóigazgatási eljárásokra, hanem a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) vonatkozásában is megállapította ugyanezt a feltételt [3311/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [33]]. Azt is kimondta, hogy az „eljárás megindításáról való döntés, valamint a bizonyítékok ügyféllel való ismertetésének elmaradása olyan eljárási szabálysértések, amelyek kihatnak az ügy érdemére. A tisztességes eljárásból való jog alapján az egyes eljárási garanciák olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése vagy be nem tartása kihat az ügy érdemére, az ügy kimenetelétől függetlenül. A tisztességes eljárásból való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét. [...]

Az elsőfokú eljárásban az ügyfelet megillető jogok és az ezek megsértése miatt igénybe vehető jogorvoslati jog nem azonos jogosultságok. Az ügyfelek bevonása nélkül lefolytatott elsőfokú eljárást ugyanis önmagában nem az teszi jogszerűvé és tisztességesé, hogy az ügyfél előterjesztett fellebbezést és annak alapján sor került a másodfokú eljárás lefolytatására. A másodfokú eljárás adott esetben – a teljes felülbírálati jogkörből adódóan is – korrigálhatja az elsőfokú eljárás hibáit, tévedéseit, azonban ez nem minden hiba esetén tehető meg. A konkrét esetben a másodfokú eljárásban fogalmilag kizárt az értesítés elmaradásának korrigálása. A bizonyítékok ismertetésének elmaradása utólag korrigálható abban a tekintetben, hogy utólag is van lehetőség azok megismertetésére az ügyféllel, azonban azok a kapcsolódó ügyféli jogosultságok (az indítványozási, észrevételezési jog), nem pótolhatóak a másodfokú eljárásban. A bizonyítással kapcsolatos indítványozási és észrevételezési jog éppen azt teszi lehetővé, hogy már az elsőfokú eljárásban ütköztetni lehessen az álláspontokat. Ha ez a bizonyítékok ügyféllel való megismertetésének elmaradása miatt nem történik meg az elsőfokú eljárásban, a másodfokú eljárásban ugyan van rá lehetőség a teljes felülbírálat okán, azonban a másodfokú döntés ellen már nem lehet jogorvoslatot előterjeszteni, így a bizonyítással kapcsolatos érvelés sem kifogásolható. Az elsőfokú döntés elleni jogorvoslat pedig az alapvető eljárási jogok korlátozása miatt fogalmilag nem lehet teljes körű. Az ügyféli jogok csorbulása emellett a jogorvoslatok számának növekedésével is jár, amely a tisztességes eljárásból való jog immanens részét képező észszerű időn belül történő elbírálás követelménye ellen hat.” [3311/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [34], [36]].

- [25] Az Alkotmánybíróság a 3238/2020. (VII. 1.) AB határozatban azt is megállapította, hogy a Ket.-hez hasonlóan az Ákr. is tartalmaz olyan szabályokat, amelyek az ügyféli jogok gyakorlásához elengedhetetlenek. Ezen a téren az ügyfelek iratmegismerési joga a Ket.-hez hasonlóan kiemelt jelentőséggel bír (Indokolás [31]).
- [26] 2. Tekintve, hogy az Alkotmánybíróság fent ismertetett gyakorlata értelmében az iratbetekintés biztosításának elmaradása az ügy kimenetelétől függetlenül kihat az ügy érdemére, így az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy jelen ügyben megállapítható-e ennek a jognak az alaptörvény-ellenes sérelme. Ebben a körben az Alkotmánybíróság figyelemmel volt a fellebbezés devolutív hatályára is, amelyre tekintettel a másodfokú eljárásban nem korrigálható hibák körét mindenképpen szűken kell értelmezni.
- [27] 2.1. Az indítványozó azzal érvelt, hogy számára az elsőfokú döntést megelőzően nem tartottak iratismertetést, továbbá azt állította, hogy a hatóság állításával ellentétben 2019. január 30. napján sem ismerte meg az iratokat.
- [28] 2.2. Az indítványozó utóbbi állításának vizsgálatára akkor nyílhatna lehetőség, ha az indítványozó az Alkotmánybíróság elé tárta volna, hogy pontosan mire alapozza azt, hogy ez a bíróságok által tényként kezelt körülmény nem valós. Nyilvánvalóan nem várható el, hogy az indítványozó egy meg nem történt eseményről például iratokat vagy más bizonyítékokat mutasson be, de az azonban igen, hogy az Alkotmánybíróság számára hitelt érdemlően feltárja, hogy pontosan ki, mire hivatkozva igazolta ezt a körülményt, ezt ő miként vitatta az eljárás során, továbbá ezekre mi volt a hatóság és a bíróságok reakciója. Az indítványozó viszont alkotmányjogi panaszában csupán annyit állított, hogy a Kúria az ő állításával szemben fogadta el a hatóság állítását. Ilyen körülmények között viszont kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén ennek a ténybeli körülménynek a felülmérlegelése. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében ugyanis a pusztá tényállás-megállapítási kérdések kívül esnek az Alkotmánybíróság hatáskörén {legutóbb például: 3024/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [32]}.
- [29] 2.3. Az indítványozó másik állításával kapcsolatban – miszerint az iratok állított megismerése is csak az elsőfokú döntést követően történt meg – az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az ügyben az elsőfokú hatóság 2019. január 16. napján hozott határozatot, az indítványozó – a Kúria ítélete szerint – az iratokba csak ezt követően, 2019. január 30. napján tekintett be. Fellebbezést nyújtott be, amelyre tekintettel az elsőfokú hatóság a határozatát visszavonta és 2019. március 4. napján újabb határozatot hozott. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban ezt az eseménysort úgy állította be, hogy az érdemi döntés valójában már 2019. január 16. napján megszületett, amelyhez képest a márciusi határozat csak a kiadmányozási hiba miatti semmisséget küszöbölte ki. Az is kétségtelen, hogy ehhez képest ebben a körben a Kúria ítéletének indokolása a részletekbe bocsátkozás nélkül csak arra fókuszál, hogy „a felperes 2019. január 30-án, mielőtt az elsőfokú hatóság határozatot hozott volna az ügyben, iratbetekintési jogával élt”. Ezt az indítványozó alkotmányjogi panaszában úgy állította be, mintha iratellenes megállapítás lenne, hiszen szerinte a döntés valójában már január közepén megszületett. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a közigazgatási hatósági eljárásjog egyik jellegzetessége, hogy a fellebbezés fényében a döntést hozó hatóságnak joga van arra, hogy a fellebbezés felterjesztése helyett saját hatáskörben módosítsa vagy visszavonja a döntését. Valójában ebben az ügyben a fellebbezés hatására észlelte a hatóság a semmisségi okot, így ebben a vonatkozásban a fellebbezés célt ért, a hatóság visszavonta a döntését. A döntés visszavonására tekintettel az ügy visszakerült az alapeljárási szakaszba.
- [30] Habár a döntés visszavonása után közvetlenül meghozott újabb döntés az alapul fekvő ügyben nem vett figyelembe újabb mérlegelési szempontokat, de a Kúria ítélete éppen azt emelte ki, hogy a fellebbezésben az indítványozó nem is jelölt meg új bizonyítékokat, miközben erre lehetősége lett volna.
- [31] 2.4. Kétségtelen, hogy a fellebbezés intézménye dogmatikai szempontból (általánosságban) nem elsősorban a döntést hozó elsőfokú szervek álláspontjának megváltoztatásának elérésére szolgál, de az Ákr. 119. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel a közigazgatási hatósági eljárásjogban ez mégis létező, régóta bevett lehetőség (ehhez hasonlóan a közigazgatási per megindítása során is lehetőség van erre). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ez az intézmény nem csak gyakorlati szempontból tehermentesítheti a másodfokú hatóságot (vagy éppen a bíróságot), hanem egyúttal azt is segíthet elkerülni, hogy egy jogorvoslati fórumok által reparálhatatlan eljárási jogszabálysértés alaptörvény-ellenességhez vezessen. Amennyiben ugyanis az ügyfél – akár a hatóság

mulasztására tekintettel – az alapeljárásban nem tudja kifejteni álláspontját, nem tudja előterjeszteni indítványait, akkor ezt a jogorvoslati eljárásban megteheti, amelynek hatására jog által biztosított esélye van arra, hogy az eljárás visszakerüljön az alapeljárás szakaszába. Amennyiben ez megtörténik (mint ahogyan az a jelen esetben meg is történt), abban az esetben nem állítható, hogy az ügyfélnek nem nyílt volna lehetősége befolyásolni az alapeljárás mikénti kimenetelét.

- [32] 2.5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy amennyiben a jogorvoslati jog gyakorlása következtében a közigazgatási hatósági ügy visszakerül az alapeljárási szakaszba, úgy az iratismeretetés elmaradása (vagy az iratbetekintési jog más jellegű sérelme) által bekövetkezett jogsérelm valódi orvoslást nyerhet, hiszen az eljárásban érintett személy (még ha megtett indítványa elsősorban nem is erre irányul) ezáltal lehetőséget kap arra, hogy álláspontja kifejtésével ne csak a jogorvoslati eljárást lefolytató szervet, hanem az alapeljárásban eljáró hatóság döntésének kimenetelét is befolyásolja. Ezáltal pedig a másodfokon már nem pótolható indítványozási, észrevételezési jog is feléledhet.
- [33] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a jogorvoslati jogokkal élő érintettektől a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megfelelően elvárható, hogy hasonló helyzetben jogorvoslati nyilatkozatukat annak ismeretében tegyék meg, hogy az Ákr. rendszerében törvény által biztosított lehetőségük van elérni azt, hogy indítványukra a megtámadott döntést hozó hatóság maga orvosolja az esetleges jogsérelmeket.
- [34] 3. Mindezen szempontok figyelembevételével az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/247/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3070/2022. (II. 25.) AB HATÁROZATA

### alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bf.II.563/2019/34. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Magyar György ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, amelyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján kérték a Szegedi Ítéltábla Bf.II.563/2019/34. számú ítélete és a Gyulai Törvényszék 14.B.324/2017/113. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiakban foglalható össze.
- [3] 1.1. A Gyulai Törvényszék 2019. március 28-án kelt 14.B.324/2017/113. számú ítéletével bűnösnek mondta ki az indítványozókat társtettesként elkövetett áru hamis megjelölése bűntettében, társtettesként elkövetett engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység bűntettében, valamint társtettesként elkövetett rossz minőségű termék forgalomba hozatala bűntettében. A bíróság az indítványozókat három év hat hónap börtönbüntetésre, négy év közügyektől eltiltásra és pénzbüntetésre ítélte. A terhelti és a védői fellebbezést követően a másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla 2020. október 1-jén meghozott Bf.II.563/2019/34. számú jogerős ítéletével az indítványozók börtönbüntetését három évre enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [4] A Gyulai Törvényszék eljárása megismételt eljárás volt. A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség indítványára indult felülvizsgálati eljárásban a Kúria 2017. szeptember 19-én meghozott Bfv.I.302/2017/11. számú végzésével a Gyulai Törvényszék 2016. február 19-én kelt 14.B.374/2013/280. számú ítéletét valamennyi vádlott vonatkozásában hatályon kívül helyezte és a törvényszéket új eljárás lefolytatására utasította. A Kúria indokolása szerint ugyanis az ügyben elsőfokon eljáró tanács elnöke az ügy elbírálása idején nem rendelkezett az Országos Bírói Hivatal elnökének kijelölésével, ezért a bíróság nem volt törvényesen megalakítva. A megismételt eljárásban az eredeti elsőfokú eljárást lefolytató bíró járt el azzal, hogy addigra már megtörtént az Országos Bírói Hivatal elnöke általi kijelölése.
- [5] 1.2. Az indítványozók 2018. február 6-án írott indítványukban jelezték, hogy az idézésen szereplő bíró a Gyulai Törvényszék 2018. évre meghatározott ügyelosztási rendje szerint az ügy tárgyát képező gazdasági bűncselekmények tárgyalására nincs kijelölve. A Gyulai Törvényszék elnöke válaszában utalt arra, hogy van lehetőség az ügyelosztási rendtől való eltérésre, az indítványozók azonban utalnak rá, hogy nem jelölte meg az eltérés konkrét indokát. A Gyulai Törvényszék 2018. február 10-vel módosította az ügyelosztási rendet úgy, hogy a megismételt eljárásban eljáró bíró már kijelölésre került a vonatkozó büntetőeljárás tárgyát képező valamennyi bűncselekmény elintézésére. Az indítványozók az elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezésükben a törvényes bíróhoz való jog sérelmére tekintettel indítványozták az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, azonban a másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla ezen indítványnak nem adott helyt. A másodfokú bíróság hivatkozott arra, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) szabályai alapján az ügyelosztási rendtől igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból el lehet térni, és ilyen oknak minősül a bírók körében az egyenletes munkateher biztosítása. A másodfokú bíróság egy korábbi döntésre hivatkozással azt állapította meg, hogy a terhelték törvényes bíróhoz való joga nem sérült, mert az igazgatási vezető szignálta az ügyet a bíróra, majd az ügyelosztási rend is megfelelően módosításra került.

- [6] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban kérték az Abtv. 27. §-a alapján a Szegedi Ítéltábla Bf.II.563/2019/34. számú ítélete és a Gyulai Törvényszék 14.B.324/2017/113. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozók álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntések sértik a törvényes bíróhoz való jogot.
- [7] Az indítványozók indítványukban hivatkoztak az eljáró bíró kijelölésére vonatkozó jogszabályi háttérre. Ráműtattak arra, hogy a vonatkozó jogszabályok szerint senki nem vonható el a törvényes bírójától. A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró. A bíróság elnöke minden év december 10-éig a következő tárgyévre vonatkozóan ügyelosztási rendet határoz meg. Az ügyelosztási rendnek tartalmaznia kell, hogy a bírók milyen ügyekben járhatnak el. Az indítványozók álláspontja szerint mivel az első fokon eljáró bíró az alapul fekvő büntetőügy tárgyát képező bűncselekmények vonatkozásában az ügyelosztási rendben nem került kijelölésre, így az elsőfokú eljárásban nem járhatott volna el.
- [8] Az indítványozók álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, hogy az ügyükben olyan bíró járt el, aki az ügy kiosztásakor hatályos ügyelosztási rend alapján nem felelt meg a törvényes bíró követelményeinek. Az indítványozók utalnak arra, hogy az ügyelosztási rendtől csak kivételes, igazolható és indokolt esetben van lehetőség eltérésre, álláspontjuk szerint azonban ügyükben nem igazolható, és a másodfokú bíróság sem indokolta meg, hogy ilyen kivételesség fennállna. Az indítványozók elfogadhatatlannak tartják, hogy a bíró személyéhez igazították utólagosan az ügyelosztási rendet.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az ügyelosztási renddel kapcsolatban megkereste a Gyulai Törvényszék elnökét, aki válaszában az alábbi tájékoztatást adta.
- [10] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) az ügy elbírálásának idején hatályos 10. § (3) bekezdése értelmében az ügyelosztási rend kialakítása során figyelembe kell venni az ügyek jelentőségét, munkaigényességét és az ügyérkezés statisztikai adatait. A Bszi. 11. § (2) bekezdése értelmében az ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben meghatározott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működése körébe eső fontos okból el lehet térni. A bíróságok igazgatásáról szóló 6/2015. (IX. 30.) OBH utasítás 119. § (2) bekezdése értelmében az ügyelosztási rendtől eltérésre adhat okot különösen, ha az ügy soronkívüliséggel érintett, kiemelt jelentőségű vagy nagy munkaigényességű.
- [11] Erre tekintettel a Gyulai Törvényszék elfogadott ügyelosztási rendje általános jelleggel rögzítette, hogy az ügykiosztásra jogosult vezető a kiosztást az érkezés sorrendjében az egyes másodfokú és elsőfokú tanácsok, valamint a titkárok között emelkedő sorrendben végzi. Ennek során figyelemmel kell lenni a mellékletek szerint az általuk tárgyalt ügytárgyakra, specializációra, valamint az eltérés lehetőségeire is. Az ügyelosztási rend tartalmazza, hogy attól el kell, illetve el lehet térni a kizárás szabályai, az egyenletesebb munkateher, a soronkívüliség vagy az időszerűség biztosítása érdekében. Az ügyelosztási rend külön is nevesítette, hogy az újraindult ügyet a korábban eljáró tanácsra/bíróra kell osztani, illetve a hatályon kívül helyezett ügyet – amennyiben kizárási ok nem merül fel – az eredetileg kijelölt tanácsra/bíróra kell kiosztani.
- [12] A Törvényszék utalt arra, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy a megismételt eljárás lefolytatása érdekében 2017. október 5-én érkezett vissza a törvényszékre. Az ekkor hatályos ügyelosztási rend melléklete szerint meghatározott bírói tanács járt el, amellyel kapcsolatban tény, hogy az egyik bíró vonatkozásában az ügyelosztási rend nem tartalmazta a szokásosan tárgyalt ügyek között a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekményeket. A Törvényszék rámutat azonban, hogy a konkrét ügy kapcsán több olyan körülmény is fennállt (soronkívüliség, egyenletes munkateher biztosítása, hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárás), amely indokolta az általános ügyelosztási rendtől való eltérést, ezért került kijelölésre az a bírói tanács, amely végül eljár az ügyben.
- [13] A Törvényszék kifejtette, hogy a 2017. december 19-én kiadott ügyelosztási rend elfogadását egy hosszas egyeztetési és véleményezési folyamat (a bírói tanács és a kollégiumok) előzte meg, és ezen ügyelosztási rendben még nem kerültek feltüntetésre a konkrét ügyben eljáró bíró vonatkozásában a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények a szokásosan tárgyalt ügytárgyak között. Az ügyelosztási rend módosítására 2018. február 10-én került sor a Bszi. 9. § (1) bekezdés második mondatára figyelemmel, azaz a tárgyévből felmerült szolgálati érdekből, illetve a bíróság működését érintő fontos okból. A módosításnak több oka is volt: egyrészt az egyik másodfokú tanácsot vezető tanácselnök közelgő nyugdíjba vonulása, másrészt az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozatában foglalt alkotmányos követelmény indokolta újabb másodfokú tanácsok felállítását. Ezen évközi módosítás során kerültek felülvizsgálatra – a bírói testületek vélemények figyelembe vételével –

az elsőfokú bírókhoz rendelt, szokásosan tárgyaló ügytárgyak. Ennek nyomán nemcsak az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben eljáró bíró, hanem más bírók esetében is módosítások kerültek végrehajtásra. A törvényszék elnöke utalt arra is, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben részletesen tájékoztatták az indítványozót az ügyelosztási rendtől való eltérés indokairól.

## II.

[14] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[15] 2. A Bszi.-nek az ügy elbírálása idején hatályban volt érintett rendelkezései:

„8. § (1) Senki sem vonható el törvényes bírójától.

(2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.”

„9. § (1) Az ügyelosztási rendet – a bírói tanács és a kollégiumok véleményének ismeretében – a bíróság elnöke határozza meg, legkésőbb a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig. Az ügyelosztási rend a tárgyévből szolgálattól vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható.

(2) Ha a bírót a bíróságra az ügyelosztási rend meghatározását követően rendelik ki, az ügyelosztási rendet ennek megfelelően ki kell egészíteni.”

„11. § (1) Az ügyelosztási rendet és annak módosítását, kiegészítését az érintettekkel haladéktalanul ismertetni kell és a bíróságon, a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, továbbá a bíróságok központi internetes honlapján (a továbbiakban: központi honlap), valamint – ha a bíróság azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján közzé kell tenni.

(2) Az ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni.”

## III.

[16] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat állapította meg.

[17] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozók a Szegedi Ítéltábla ítéletét 2020. november 3-án vették át. Az alkotmányjogi panaszt 2020. november 24-én adták postára, így megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.

[18] 2. Az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panasz eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mivel tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés], és a bírósági ítéletet is (a Gyulai Törvényszék 14.B.324/2017/113. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Bf.II.563/2019/34. számú ítélete). Az indítványozók indokolást és kifejezett kérelmet is előterjesztettek arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozók, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló büntetőügy terheltjei, nyilvánvalóan érintettnek tekinthetők. Az indítványozóknak nem áll rendelkezésre további jogorvoslati lehetőség.

- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek vizsgálata körében az alábbiakat állapította meg.
- [20] Az indítványozók által felvetett probléma a törvényes bíróhoz való joggal áll összefüggésben. Az Alkotmánybíróság több ügyben kifejtette, hogy ha az ügyet elvonják attól a bírótól (bírói tanácstól), akinek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon érvényes ügyelosztási rend alapján el kellene járnia, akkor ez adott esetben a törvényes bíróhoz való jog sérelmének a megállapítására vezethet, ugyanakkor az ügyelosztási rendtől való eltérés megfelelő indokok esetén elfogadható {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75]–[76]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jelen ügy kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, és ezért érdemben vizsgálendő, hogy a konkrét ügyben az ügyelosztási rendtől való eltérés eredményezhette-e az indítványozók törvényes bíróhoz való jogának sérelmét, felmerült-e olyan körülmény, ami megalapozhatta a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat].

## IV.

- [22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [23] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120]. Ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266]. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}. Ez a megközelítés összhangban áll az Alkotmánybíróság következetes – régóta töretlen – gyakorlatával. Az Alkotmánybíróság ugyanis már a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy az alapjogok korlátozásának azok lényeges tartalma a határa. Valamely alapjog lényeges tartalmát pedig „az a korlátozás sérti, amely – valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében – nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan” (ABH 1998, 91, 98).
- [25] Kiemelte ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy „[e]mellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban egyes alapjogok esetében az Alkotmány maga tartalmaz további kritériumokat, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét esetekben sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett. [...] Ez a módszer egyes esetekben a korlátozás abszolút határát vonja meg, másutt annak alkotmányosságát saját, külön ismérvek alapján teszi eldönthetővé, akár úgy is, hogy a szükségesség/arányosság mérlegelését csakis az Alkotmányban meghatározott szűkebb és konkrét követelmények tekintetében engedi meg. Így ezeknek az alapjogoknak a lényeges tartalma állandóbban és egyértelműbben határozható meg mint azoké, amelyekre az általános szabályt kell alkalmazni.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 98]

- [26] Ezekben az esetekben tehát a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérvszisztem, amely annak tartalmát adja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy saját dogmatikája van annak, mi számít „bíróságnak” {3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]}, mikor „törvényes” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}, „független” és „pártatlan” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]} az eljáró testület.
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) közül a törvény által létrehozott bíróság (más néven a törvényes bírósághoz való jog) kapcsán több fontos elvi megállapítást tett. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bírósághoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a [...] Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés] {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában megállapította, hogy „a »törvényes bírótól való elvonás tilalma« [...] – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésekor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenkori számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagosa megítélése nyilvánvalóan elvárható.” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75]–[76]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [38]}, ld. még 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [29] 2. Az Alkotmánybíróság több határozatában is vizsgálta az ügyelosztási rend és a törvényes bírósághoz való jog összefüggéseit.
- [30] A 21/2014. (VII. 15.) AB határozatban a testület alaptörvény-ellenességet állapított meg, mert az adott ügyben az elsőfokú szolgálati bíróság elnöke – függetlenül attól, hogy a szolgálati bíróság rendelkezett-e ügyelosztási tervvel – saját mérlegelése alapján jelölte ki az elsőfokú szolgálati bíróság tanácsát és a vizsgálóbiztoszt (Indokolás [81]). A 3003/2019. (I. 7.) AB határozatban, illetve a 3357/2017. (XII. 22.) AB határozatban az Alkotmánybíróság ugyanakkor, érdemi vizsgálatot követően, nem állapított meg alaptörvény-ellenességet. Az idézett döntések konklúziója az, hogy ha az ügyet elvonják attól a bírótól (bírói tanácstól), akinek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon érvényes ügyelosztási rend alapján el kellene járnia, akkor ez adott esetben a törvényes bírósághoz való jog sérelmének a megállapítására vezethet, ugyanakkor az ügyelosztási rendtől való eltérés megfelelő indokok esetén elfogadható.
- [31] Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat]. Az alapjogi kérdések e szempont mentén különíthetők el az Alkotmánybíróság által nem vizsgálható törvényességi kérdésektől {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[22]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [32] 3. Jelen ügy kapcsán az Alkotmánybíróság, szem előtt tartva azt a fentebb idézett elvi tételt, hogy a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembe vételével lehet csupán megítélni, az alábbiakat állapította meg.
- [33] A rendelkezésre álló iratok alapján kitűnik, hogy az indítványozók ügyében sor került az ügyelosztási rendtől való eltérésre. A bíróságok annak vizsgálatakor, hogy az ítélet meghozatalakor szabályszerűen volt-e megalapítva a bíróság, figyelembe vették, hogy Bszi. 11. § (2) bekezdése alapján az eljárási törvényben meghatározott



esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból el lehet térni. A perben eljáró bíróságok hivatkoztak a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 8.) IM rendelet 32. § (1) bekezdésére, miszerint az ügyelosztási rendtől igazgatási úton el lehet térni, azaz a bíróság elnöke vagy az ügyelosztásra jogosult más bírósági vezető az ügy intézésére másik tanácsot jelölhet ki a kizárás, a bíró szolgálati viszonyának megszűnése, a tartós távolléte, az ügy jellegére is figyelemmel, az egyenletes munkateher biztosítása vagy az ügyhátralék feldolgozása esetén.

- [34] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésére álló iratok alapján megállapította, hogy az indítványozók ügyében a megismételt eljárásban eljáró bírói tanács esetében nem merült fel olyan körülmény, amely megalapozhatta volna a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Az érintett bíró kirendelése, törvényi rendelkezésén, illetve az OBH elnökének a Bírósági Közlönyben megjelent OBHE határozaton alapult, vagyis törvényes bírónak minősült, eljárási és döntéshozatali jogosultsággal bírt. Az alapul fekvő ügy akkor érkezett vissza a Gyulai Törvényszékre, miközben zajlott a 2018. évre vonatkozó ügyelosztási rend elfogadási folyamata. Miután a tárgyévben felmerült szolgálati érdekből, illetve a bíróság működését érintő fontos okból szükséges volt az időközben elfogadott ügyelosztási rendtől való eltérésre, ezért a bíróság vezetője igazgatási jogkörben másik bírói tanácsot jelölt ki az ügy elbírálására. Az ügyelosztási rend módosítására ezt követően került sor. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy kiosztására ugyan az ügyelosztási rend módosítását, kiegészítését megelőzően került sor, ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg, hogy nem objektív szempontok alapján, hanem önkényesen, a pártatlanság követelményét sértő módon döntött volna erről a bíróság. Alapjogi szempontból az ügyelosztási rend intézményének célja az ügyek befolyástól mentes megítélésének biztosítása, ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy pusztán az ügyelosztási renddel kapcsolatos formai szabályok feltétlen követelményt képeznének, melyek megsértése automatikusan a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét képezné. Erre utal az is, hogy maga a Bszi. is lehetővé teszi, hogy az ügyelosztási rendtől, többek között, a bíróság működését érintő fontos okból, el lehessen térni.
- [35] A Gyulai Törvényszék megkeresésre adott válasza értelmében a konkrét ügyben több ok is indokolta az ügyelosztási rendtől való eltérést. Szolgálati ok, illetve a működést érintő fontos ok volt az egyik tanácselnök nyugdíjba vonulása, valamint a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelmény biztosítása. Az ügyelosztási rend módosítása során – a bírói testületek véleményének figyelembe vételével – sor került az arányos munkateher biztosítása érdekében az elsőfokú bíróhoz rendelt, szokásosan tárgyalt ügytárgyak felülvizsgálatára, amely a konkrét ügyben eljáró bírót is érintette. A konkrét ügyben az indítványozók a bíróság nem megfelelő összetételére vonatkozó érvét a másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla is vizsgálta.
- [36] Az ügy összes körülményére tekintettel ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványban felhívott érvek alapján nem állapítható meg.
- [37] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította az alkotmányjogi panaszt.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2089/2020.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3071/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.019/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Horváth Györgyi ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.019/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítása és – a Tatabányai Törvényszék 3.P.20.005/2019/99. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítése iránt.
- [2] Az indítványozó a kérelmét az Alaptörvény II. cikkének, a XV. cikk (1)–(5) bekezdéseinek, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének és a XX. cikk (1)–(2) bekezdéseinek a sérelmére alapította.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás, az általuk meghozott döntések és az indítványozó beadványában előadottak alapján az alábbiak szerint foglaltató össze.
- [4] 1.1. Az indítványozó 2012. április 21-én jelentkezett a fekvőbeteg-ellátó intézménynél, a per alperesénél erős mellkasi fájdalokkal, verejtékezéssel és nehézlégzéssel járó tünetei kivizsgálása és kezelése céljából. Az indítványozó elsődleges kivizsgálását követően – jelentkezése után mintegy másfél óra elteltével – felvették az intézmény intenzív osztályára, ahol a gyógyszeres kezelés során a koszorúérben vérrög képződését megakadályozó, a szívizom aktuális oxigénhiányát csökkentő, illetve értágító hatású, valamint a magasvérnyomás csökkentését célzó, a meszes plaque-okat stabilizáló koleszterincsökkentő és a stresszfekély kialakulását megakadályozó készítményeket kapott állapota egyidejű monitorozása mellett. 2012. április 25-én az indítványozót további kivizsgálás céljából áthelyezték az Országos Kardiológiai Intézetbe. Az itt elvégzett szívkatórtes beavatkozás során a korábban beültetett érhálóban talált szűkület sikeres katéteres tágítása és egy újabb érháló behelyezése történt meg. Az ezt követően elvégzett szívultrahang-vizsgálat normál szívfunkciót mutatott.
- [5] 1.2. Az indítványozó személyiségi jogai megsértésének megállapítása és sérelemdíj megfizetése iránti kereseti kérelmének visszautasítását követően 2019 januárjában előterjesztett keresetében annak megállapítását kérte, hogy az elsődleges ellátását végző egészségügyi intézmény megsértette a testi épséghez, egészséghez, az emberi méltósághoz, a megfelelő egészségügyi ellátáshoz való jogát, továbbá a tájékoztatáshoz és az önrendelkezéshez fűződő jogait, az intézményt pedig sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni. Kárát a fekvőbeteg-ellátó intézményben történt nem megfelelő ellátása eredményeként bekövetkezett szívizomelhalásban és annak következményeiben jelölte meg.
- [6] A Tatabányai Törvényszék ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság az indítványozó által kezdeményezett valamennyi tanú meghallgatását, az indítványozó előzményi kórtörténetét is tartalmazó teljes orvosi dokumentációjának áttekintése és a folyamatban volt büntetőeljárás iratainak a beszerzését követően kirendelt igazságügyi orvosszakértői vélemények alapján megállapította, hogy az egészségügyi intézmény terhére nem állapítható meg olyan jogellenes magatartás vagy mulasztás, amely a kártérítési felelősségét megalapozná, mivel mind a perben kirendelt két igazságügyi orvosszakértő, mind pedig a korábban a nyomozóhatóság által kirendelt igazságügyi orvosszakértő egyértelműen azt állapította meg, hogy az indítványozó kivizsgálása, a diagnózis felállítása és az alkalmazott terápia az indítványozó állapotával adekvát volt, megfelelt az érvényben lévő protokolloknak és az elvárható gondosság követelményének, továbbá az intézményt az ellátás nyújtásával kapcsolatosan késedelem sem terheli.

- [7] A bíróság döntésének meghozatala során irányadónak tekintette az orvosszakértők arra vonatkozó szakvéleményét, hogy az indítványozónál az intézménybe történő felvételekor közvetlen életveszélyes állapot nem állt fenn, ezért az azonnali szívkatéterezés sem volt indokolt, a szívkatéterezést megelőző vizsgálatot az Országos Kardiológiai Intézetben a megfelelő időben végezték el, és nem állt fenn a szívultrahang vizsgálat azonnali elvégzésének indoka sem, mivel ez az eljárás nem alkalmas a koszorúér elzáródás diagnosztizálására. Az elsőfokú bíróság ítéletében utalt arra is, hogy a perben kirendelt orvosszakértők megállapításai teljes mértékben összhangban állnak az indítványozó kezelőorvosai tanúvallomásaiban foglaltakkal, valamint a nyomozóhatóság által kirendelt orvosszakértői vélemény megállapításaival. A bíróság hangsúlyozta azt is, hogy az intézményben működtetett ügyeleti rend biztosította a kardiológus szakorvos jelenlétét az ellátás során, így az indítványozó által állított személyi feltételek hiányát sem látta megalapozottnak. A bíróság megítélése szerint nem sérült az ellátás során az indítványozó önrendelkezési joga sem, hiszen ez alapján legfeljebb a felajánlott szívkatéterezési eljárás visszautasítására lett volna lehetősége és jogosultsága, magának az eljárás elvégzésének az elrendelésére, illetve kikényszerítésére azonban nem. A törvényszék ítéletében kitért arra is, hogy az orvosszakértők tárgyaláson történő meghallgatását azért tartotta szükségtelennek, mert a szakvéleményeket a bíróság az indítványozó kérdéseire tekintettel kiegészítette, ez alapján a szakértők az orvos-szakmailag értelmezhető kérdéseket megválaszolták, a bíróság megítélése szerint az ítélethozatal alapjául elfogadott szakvélemény nem aggályos, összhangban áll az eljárás egyéb bizonyítékaival.
- [8] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta megállapítva, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges körben lefolytatta, lényeges eljárási szabályt nem sértett, és a megalapozott tényállásból helytálló jogi következtetésre jutott. A másodfokon eljáró bíróság megítélése szerint az elsőfokú eljárásban beszerzett orvosszakértői vélemények a perben releváns valamennyi, orvosszakmai kompetenciába tartozó kérdést megválaszolták, és „[a]z a körülmény, hogy az igazságügyi orvosszakértők nem a felperes álláspontját igazolták, nem teszi a szakvéleményt sem hiányossá, sem önellentmondóvá, különös tekintettel arra, hogy a nyomozóhatóság által kirendelt orvosszakértők álláspontja, valamint a meghallgatott tanúk vallomása is annak tartalmát egyértelműen alátámasztja.” – rögzíti az ítélet. Erre tekintettel – a bíróság megítélése szerint – a szakértők tárgyaláson történő személyes meghallgatására irányuló, valamint a szakértőknek további kérdések feltételére irányuló indítványok mellőzése az elsőfokú bíróság részéről indokolt volt.
- [9] Az ítéltábla döntésében kiemeli azt is, hogy az elsőfokú bíróság és az orvosszakértők a fekvőbetegellátó intézmény által nyújtott szolgáltatás teljes időtartamát megvizsgálták, ideértve a szakambulancián töltött időt is, és ez alapján az elsőfokú ítélet indokolása pontosan tartalmazza a szakvélemény vonatkozó megállapításait, amelyek alátámasztják, hogy az indítványozó a szakambulancián való megjelenésétől számítva a diagnózis felállításához szükséges vizsgálatokat az intézmény orvosai haladéktalanul elvégezték, ezt követően a beteg előzményi, illetve aktuális állapota, az EKG eredmény és a laboreredmények birtokában a diagnózist késedelem nélkül és helyesen állították fel, majd az indítványozó ehhez adekvát gyógyszeres kezelésben részesült, állapotának folyamatos megfigyelése mellett. A szakvélemények egybehangzóan támasztották alá azt is, hogy az indítványozó esetében sem a diagnózis felállításához, sem az ehhez igazodó terápiához nem volt szükség sem azonnali szívultrahangra, sem a szívkatéterezésre, amelyekre a későbbiekben került sor. A bíróság megítélése szerint – az indítványozó álláspontjával ellentétben – a perben nem annak volt jelentősége, hogy a felvétel napján zajlott infarktusz pontosan hány órákor kezdődött és mikor ért véget, hanem annak, hogy az ismeretlen eredetű mellkasi fájdalmak kivizsgálást az intézményben haladéktalanul megkezdték és az indítványozó az így megállapított infarktusz típusához szükséges ellátást megkapta. A másodfokú bíróság ítéletében megállapította azt is, hogy az indítványozó ellátása során tapasztalt – a vonatkozó törvény előírásaiba ütköző – kisebb adminisztratív hiányosságok sem a felállított diagnózis helyességére, sem a megfelelően alkalmazott gyógymódra nem voltak kihatással, amit az utóbb végzett szívultrahang vizsgálat és a szívkatéterezési eljárás eredménye is alátámaszt. Emiatt – állapította meg végezetül az ítéltábla – „a dokumentációs hiányok önmagukban kártérítési felelősséget nem alapozhatnak meg”.
- [10] 1.3. Az indítványozó a Győri Ítéltábla fenti döntésével szemben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra való felhívását követően kiegészített beadványában kérte az első- és másodfokú bírói döntések alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [11] Indítványában és annak kiegészítésében az élethez és az emberi méltósághoz való jog általános, elvont, a „rendelkezésre álló jogi irodalomra” és néhány, ezzel összefüggő alkotmánybíróági döntésre alapozott ismertetése

mellett a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére nézve – lényegében megismételve a korábbi bírósági eljárásokban már ismertetett és a bíróságok által már elbírált érveit – előadta, hogy az ügyben eljáró bíróságok az indítványozó bizonyítási indítványainak elutasítása miatt még a tényállást sem tudták megállapítani az ítéletekben, ezzel ellehetetlenítették azt, hogy „a felperesi logikai sorrendben összeállított kérdéssor megválaszolásával, vagy akár a szakértő személyes meghallgatásával a célravezető, így egyértelmű és közvetlen bizonyítékok rendelkezésre álljanak a kereseti kérelem megalapozottságának megállapításához”. Ezért – folytatta az indítványozó az érvelését – „a felperesi kérdések jelentős részének figyelmen kívül hagyásával készült szakértői vélemények első olvasatra nem, azonban második olvasatra, a tények, dokumentumok és adatok ismeretében már bizonyítják a felperesi előadást, melynek bizonyítottságának az eljáró bíróságok általi felismerése esetén nyilvánvalóvá válik az, hogy a felperesi kérelmezőnél az alperesi kórházban történt megjelenésekor az életveszéllyel járó infarktus zajlott, mely tény ellenére az alperes megsértette a felperesi keresetben jelölt személyiségi jogokat azzal, hogy az életveszély megállapítási, elhárítási, akut infarktus megelőzési, mértékcsökkentési kötelezettségeit nem teljesítette”.

- [12] Az indítványozó indítványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmének alátámasztására vonatkozó érveit akként összegezte, hogy a bíróságok helytelenül és hiányosan állapították meg a tényállást, az általa kezdeményezett kérdések nem mindegyikét tette fel a bíróság a szakértőknek, a szakértő személyesen történő meghallgatására tett indítványát a törvényszék teljes egészében figyelmen kívül hagyta, álláspontja szerint a bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem megfelelően értékelték és ezért helytelen jogi következtetést vontak le, továbbá nem tartalmaznak az ítéletek megfelelő indokolást arra nézve, hogy a bíróságok miért mellőzték az indítványozó által „felajánlott” bizonyítást, nem tartalmazzák az ítéletek a bizonyítékok mérlegelésénél figyelembe vett „körülményeket” és azt sem, hogy a bíróságok egyes tényállításokat miért nem találtak bizonyítottnak. Az indítványozó végezetül a vele történt események és a kezelése során született dokumentumok részletes ismertetése és elemzése mellett rámutatott az ügyében készült szakértői vélemények hibáira és hiányosságaira, illetve ismertetette az események és dokumentumok szerinte helyes értelmezését és értékelését.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [14] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. A jogi képviselő meghatalmazását csatolta. A rendes jogorvoslattal már nem támadható ítéletábrai döntés az eljárást befejező határozatnak minősül, így vele szemben az alkotmányjogi panasz benyújtható volt. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége az ügyben az általa támadott ítélettel lezárt eljárás felpereseként fennáll.
- [15] 2.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt kritériumoknak azonban csak részben tesz eleget. Tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét, továbbá azt, amely a kérelmező indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróság döntése alapvető jogai sérelmét okozta); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntéseket; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [II. cikk, XV. cikk (1)–(5) bekezdései, XX. cikk és XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [16] Mindazonáltal az indítványozó az Alaptörvény XX. cikkével összefüggésben a bírói döntések által okozott vélt jogsérelmét érvekkel nem támasztotta alá, illetve az Alaptörvény II. cikke és a XV. cikk (1)–(5) bekezdéseivel összefüggésben állított jogsérelmét nem alapozta meg alapjogi érveléssel is ellátott indokolással, azaz nem fejtette ki, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény ezen rendelkezéseivel, az indítványozó érvelése ebben a körben az Alkotmánybíróság gyakorlatának, a vonatkozó jogirodalmi nézeteknek a bemutatására és a megsérteni vélt alapjogok megjelölésére szorítkozott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány vonatkozó elemei érdemi elbírálásának akadályát képezi, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem az érintett indítványelemek tekintetében nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit a sérelmezett

döntésekkel. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy megfelelő „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}”. Az alkotmányjogi panasz ezen elemeinek érdemi vizsgálatára és elbírálására tehát az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek való meg nem felelésük miatt nem volt lehetősége.

- [17] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [18] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítványozó szerint megsértett alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát, védelmi körét érintően.
- [19] A jelen ügy kapcsán vizsgált alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vetett fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [20] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt illetően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Az erre vonatkozó jogköre „azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}
- [21] Az Alkotmánybíróság elvi éllel rögzítette azt is, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [41]}. A testület ezzel összefüggésben nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen. Mindazonáltal az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány lényegében az ügyben eljáró bíróságok bizonyítás-felvételeinek és bizonyíték-értékelésének, továbbá az igazságügyi orvosszakértői véleményeknek a kritikáját tartalmazza, és alapvetően a bíróságok által megállapított, az ítélelhozatal alapjául szolgáló tényállásnak a megváltoztatását célozza egy, az indítványozó meggyőződése szerint helyénvaló, számára már kedvező tartalmú újabb döntés meghozatala érdekében. Az Alkotmánybíróság azonban ettől következetesen tartózkodott, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, az egyes bizonyítékok értékelése, a történeti és a jogszabályi tényállás egybevetése és ennek alapján a döntéshez szükséges, a döntést megalapozó következtetések levonása a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladata nem a rendes bíróságok tény-, illetve jogkérdésekben elfoglalt álláspontjának a felülvizsgálata hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot a bíróságoktól számon kérje.
- [23] Az indítványozó beadványában állította a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványának, az indokolt bírói döntéshez való joga sérelmét is. Az Alkotmánybíróság az indítványozó erre vonatkozó érveire nézve megállapította, hogy az általa támadott bírói döntések részlete-

sen és érthetően bemutatták, hogy milyen tényállás, mely bizonyítékok – ezen belül több, egybehangzó igazságügyi orvosszakértői vélemény – és érvek alapján jutottak arra a következtetésre és döntésre, hogy az indítványozó elsődleges orvosi ellátását végző fekvőbeteg-ellátó egészségügyi intézményt az általa nyújtott ellátással összefüggésben miért nem terheli kártérítési felelősség. A bíróságok ezen döntéseiket az Alkotmánybíróság megítélése szerint kellő mélységű és kimerítő részletezettségű indokolással támasztották alá. Az Alkotmánybíróság erre vonatkozó gyakorlata alapján „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja továbbá az indokolásban megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, hogy „a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket” {3065/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [36]}.

- [24] Önmagában az, hogy az indítványozó a rá nézve hátrányos, de az egyébként megfelelően indokolt bírósági döntések érvelését tévesnek tartja, illetve az számára vitatható és elfogadhatatlan, nem alkotmányossági kérdés és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.
- [25] 3. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2733/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3072/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.372/2020/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Ravasz László ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, amelyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Gfv.VII.30.372/2020/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 1.1. Az indítványozók (az alapügy felperesei) mint adósok 2018-ban ingatlanfedezet mellett kötöttek deviza alapú (CHF) kölcsönszerződést.
- [3] A szerződés 4. pont második bekezdésében tartalmazta a felperesek nyilatkozatát arról, hogy megértették a bank felvilágosítását, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás; nyilatkoztak továbbá arról, hogy ezen információk tudatában is igénybe kívánják venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget.
- [4] A felperesek keresetükben az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás tisztességtelensége miatt a felek közti kölcsönszerződés 4. pontjában foglalt kikötés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés érvényesítésének nyilvánításával a túlfizetés és járulékaik megfizetésére kérték kötelezni az alperest.
- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.
- [6] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] A felperesek felülvizsgálata folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] A Kúria kifejtette, hogy az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) ítéletében a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerébe tartozóként határozta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül a fogyasztó megalapozott döntéséhez olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. A felállított szempontrendszer alkalmazása során fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó.
- [9] A Kúria a C-26/13. számú ítélet kihirdetése után, annak iránymutató megállapításai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. és a 6/2013. PJE jogegységi határozatát
- [10] A 2/2014. PJE jogegységi határozat értelmében az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs. A jogegységi döntés indokolásából az is kiolvasható, hogy az árfolyamkockázat várható alakulásának, realitásának megjelölése nem elvárás a fogyasztó felé teljesítendő tájékoztatással szemben.
- [11] Mindezeket követően hozta meg az EUB a C-51/17. számú ítéletét, amelyben az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses feltétellel összefüggésben értelmezte a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdését. Kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak magába foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen

figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségére gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is. Mindezek annyit jelentenek, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívni a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.

- [12] A Kúria hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati kérelem álláspontjától eltérően nem elvárás a pénzügyi intézményeket az árfolyamkockázattal összefüggésben terhelő tájékoztatási kötelezettség tekintetében az árfolyamváltozás prognózisa a teljes szerződéses futamidőre előre, és az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletéből sem olvasható ki a felperesek által előadott értelmezés. A Bankszövetség felperesek által is hivatkozott irata szerint a pénzügyi intézmények sem látták előre a 2008-as pénzügyi, majd az azt követő gazdasági válságot és annak hatását az árfolyamváltozáson keresztül a kölcsönügyletek törlesztőrészleteire. Az árfolyamváltozás előreláthatósága így nem hathatott ki a keresettel támadott szerződéses kikötés tisztességtelenségének megítélésére.
- [13] Hangsúlyozza a Kúria, hogy a felperesek az árfolyamkockázat viseléséről nem egyedül és első ízben az aláírt kölcsönszerződés 4. pontjából szereztek tudomást, hanem az alperestől már a szerződéskötést megelőzően tájékoztatást tartalmazó iratot kaptak az árfolyamkockázat mibenlétéről az általuk aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat szerint.
- [14] A szerződési feltételek világos és érthető jellegéhez alapvető jelentőségű alaki, nyelvtani szempontból elvárt érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy mind a kockázatfeltáró nyilatkozat, mind pedig a vizsgált szerződéses pont áttekinthető szerkezetben, egyértelműen azonosítható és értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelentek meg a fogyasztók számára.
- [15] Az alperes által alkalmazott megoldás, a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozattal a fogyasztók előtt a szerződéskötést megelőzően feltárt és megismertetett üzleti kockázatokra, majd a fogyasztók ezt követő, a szerződés megkötésével egyidejű nyilatkozatával a korlátlan árfolyamkockázat viseléséről biztosította a szerződéskötés következményének megismerhetőségét, amelyre az adott ügyben kellő időben került sor.
- [16] A felperesek részéről a kölcsönszerződés megkötését megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat vizsgálatával megállapítható, hogy az irat szemléltető, a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest lehetséges változására részletes és informatív szöveges magyarázatot adott a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő – a forintügyletektől eltérő – kockázatokra. A kockázatfeltáró nyilatkozat az első bekezdésben kiemelt helyen, félreérthetetlenül tartalmazta a konstrukcióval járó, a forint/svájci frank árfolyammozgásból adódó veszteség kockázatát.
- [17] A felek között megkötött deviza alapú kölcsönszerződés utalt a kirovó és a lerovó pénznem eltérésére: a forintösszegben meghatározott finanszírozási igény alapján svájci frankban meghatározott és nyilvántartott kölcsönösszegre, az ÁSZF 10. pontja alatt a törlesztések pénznemeként a forintban történő teljesítésre.
- [18] A felperesek az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét – külön nyilatkozatuk szerint – megértették, a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását erre figyelemmel is kifejezetten kérték a szerződés 4. pontjában.
- [19] A felek közti kölcsönszerződés ismertetett kikötései, valamint a szerződéskötés előtt aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat együttesen meghatározott tartalma alapján a felperesek – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehetik számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerjék annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségükre gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan. A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az alperes részéről nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a keresettel támadott szerződéses kikötés tisztességtelensége.
- [20] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [21] 1.2. Az indítványozók az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Gfv.VII.30.372/2020/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.



- [22] Az indítványozók szerint a bíróságok önkényes mérlegeléssel és *contra legem* jogértelmezéssel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 209. § (1) bekezdését és 209/A. § (2) bekezdését, a 93/13/EGK irányelvet, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot megsértve utasították el kereseti kérelmeiket és bizonyítási indítványukat, mivel nem vették figyelembe az alábbiakat az árfolyam- és kamatkockázatról való tájékoztatás tisztességtelenségének a vizsgálatakor.
- [23] Az indítványozók kifejtik, hogy a kamatparitás elve alapján, valamint a 2004. évi BÉT elemzés alapján az I. rendű alperesnek tudnia kellett, hogy a forintárfolyam jelentős gyengülése várható és a fogyasztó bármikor fizetéképtelenné válhat. Az indítványozók szerint az I. rendű alperesnek a vonatkozó 9/2006. (XI. 7.) PSZÁF ajánlás és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) rendelkezései alapján az írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozatban arról is tájékoztatást kellett volna adnia, hogy a deviza alapú terméknek az átlagfogyasztó számára kezelhetetlen kockázata van. Ezt a kockázatviselő képességet a kockázatfeltáró nyilatkozatban feltárt kockázatok figyelembevételével minden egyes fogyasztónál egyedileg is vizsgálni kellett volna annak érdekében, hogy megállapítható legyen, ha a fogyasztó jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján nem képes ezen kockázatok kezelésére, hiszen akkor a bank kölcsönt sem nyújthatott volna. Minden egyes fogyasztónak más és más a kockázatviselő képessége, ezért a blanketta kockázatfeltáró nyilatkozat nem tekinthető tisztességesnek a 93/13/EGK irányelv, a régi Hpt. és a PSZÁF ajánlás alapján. Ebből következik, hogy a bíróságok a tisztességes eljáráshoz való jogot sértik azáltal, hogy az egyedi kockázatviselő képességet semmilyen formában nem vizsgáló blanketta kockázatfeltáró nyilatkozat alapján minden, a bank által kötött összes szerződés tekintetében bírálják el azt, hogy a banknak a tájékoztatása tisztességes-e a deviza alapú kölcsön kockázatai tekintetében.
- [24] Az indítványozók hivatkoztak arra is, hogy az I. rendű alperes ügyintézője két különböző (forint és deviza alapú) kölcsöntípust mutatott be azzal, hogy mindkettő alkalmas a szerződési cél megvalósítására. A deviza alapú hitel tekintetében pedig a hitelbírálat során hitelképesnek minősítette őket. Az I. rendű alperesnek ezen magatartása miatt az indítványozók joggal hihették azt, hogy a deviza alapú kölcsön alkalmas a szerződési céljaik megvalósítására, így nem is tudták felmérni azt, hogy a deviza alapú kölcsön objektív kockázatai miatt az milyen hatással lesz a gazdasági helyzetükre. Az I. rendű alperes nem tájékoztatta őket a deviza alapú szerződés kockázatairól, nem íratta velük alá a kockázatfeltáró nyilatkozatot és a hitelbírálat eredményét. E körben hivatkoztak az EUB C-186/16. számú, C-186/17. számú, C-81/19. számú és C-51/17. számú ítéletében kifejtettekkel azzal, hogy a nyújtott tájékoztatás ezeknek a szempontoknak nem felelt meg. A banknak az EUB által kidolgozott elvek alapján olyan tájékoztatást kellett volna adnia, amely kifejezetten felhívja az adósok figyelmét arra, hogy előre nem prognosztizálható mértékű, de a deviza alapú kölcsönök objektív árfolyam- és kamatkockázata miatt olyan fokú törlesztőrészlet emelkedés is bekövetkezhet a futamidő alatt, hogy emiatt esetleg fizetéképtelenné válhatnak és nem lesznek képesek visszafizetni a kölcsönt a pénznem súlyos leértékelődése esetén, vagy akár a megélhetésük is veszélybe kerülhet és elveszíthetik a megszerezni kívánt ingatlan tulajdonjogát.
- [25] A régi Hpt. 77–78. §-a alapján jogszabályi szinten meghatározásra került az ügyféli eladósodás maximális mértéke, amely nem haladhatja meg az adósnak a vagyoni és jövedelmi viszonyait figyelembe vevő kockázatviselési képességét [9/2006. (XI. 7.) PSZÁF ajánlás]. Az indítványozók szerint a hitelbírálat során azzal kerültek megtévesztésre, hogy az I. rendű alperes az általa ismert kockázatokot nem vette figyelembe, nem tájékoztatta őket arról, hogy a hitelbírálatot az aktuális árfolyamon végezte el, így tévesen tájékoztatta arról, hogy a futamidő alatt képesek lesznek-e a felvételtől jövedelmi és vagyoni viszonyaikat figyelembe véve törleszteni a kölcsöntartozást. Erre figyelemmel joggal feltételezhatték az indítványozók, hogy az árfolyam- és kamatkockázat nem valós, illetve korlátozott.
- [26] Az indítványozók álláspontja szerint a fenti jogellenes alperesi magatartások miatt a bíróságoknak helyt kellett volna adniuk az indítványozók kereseti kérelmeinek és meg kellett volna állapítaniuk a kölcsönszerződések semmisségét.
- [27] Az indítványozók szerint a Kúria nem bírálta teljes terjedelmében a felülvizsgálati kérelmüket, valamint nem határozta meg az ésszerűen figyelmes és tájékozott átlagos fogyasztó fogalmát, amivel megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat.
- [28] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.

- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Gfv.VII.30.372/2020/10. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosultak és érintettek nyújtották be jogorvoslati jogaik kimerítését követően.
- [30] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [31] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b*) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határozni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az *e*) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [32] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [34] A támadott bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés.
- [36] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [37] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, a Kúria határozatában számot adott az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával,

nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [38] Mindezek alapján az indítványozók által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [39] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Czine Ágnes*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Horváth Attila*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Juhász Imre*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Sulyok Tamás*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3715/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3073/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Mosonmagyaróvári Járásbíróság B.204/2020/7. számú ítéletével, valamint a Győri Törvényszék 4.Bf.25/2021/8. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Kiss Krisztián ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján egyaránt alkotmányjogi panasz iránti indítványt nyújtottak be a Mosonmagyaróvári Járásbíróság B.204/2020/7. számú ítélete, valamint a Győri Törvényszék 4.Bf.25/2021/8. számú végzése ellen alaptörvény-ellenesség megállapítása és megsemmisítés érdekében, az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1), (2) és (3) bekezdéseinek sérelmére hivatkozással.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban – indítványozók által – kifogásolt, megtámadott határozatok és a pertörténet lényege a következő.
- [3] A Mosonmagyaróvári Járásbíróság – magánvád alapján indult eljárásban – 2021. január 12. napján kihirdetett B.204/2020/7. számú ítéletével bűnösnek mondta ki mindkét indítványozót; és az egyik indítványozót mint I. rendű terheltet könnyű testi sértés vétsége miatt két évre, másik indítványozót mint II. rendű terheltet bűnsegédként elkövetett könnyű testi sértés vétsége miatt 1 év 4 hónapra próbára bocsátotta. Az I. rendű terhelt édesanyja a II. rendű terhelt, a magánvádló pedig az I. rendű terhelt házastársának édesanyja.
- [4] Az alapügyben 2020. szeptember 10. napján tett feljelentést magánvádló. Az elsőfokú bíróság 2020. október 27. napján személyes meghallgatást, 2021. január 12. napján pedig tárgyalást tartott és további tanúkat hallgatott ki. Az elsőfokú ítélettel megállapított tényállás lényege szerint szóváltást követően az I. rendű és a II. rendű terhelt megfogta a magánvádló jobb és bal karját, majd az I. rendű terhelt elengedve a magánvádló karját, őt két kézzel pofozni kezdte, fejbe vágta, haját ráncigálta. A magánvádló a bántalmazás következtében a bal kéz hátán négy centiméteres karcolt sebet, továbbá koponya zúzódást szenvedett, mely sérülések 8 napon belül gyógyulóak.
- [5] Az indítványozók az eljárás során nem ismerték el a terhükre rótt bűncselekmény elkövetését és abban való felelősségüket, részletes vallomást nem kívántak tenni, az elsőfokú ítélet ellen fellebbeztek. Az indítványozók fellebbezése szerint az elsőfokú ítélettel megállapított tényállás megalapozatlan, hallgatásuk nem róható terhükre, a kihallgatott tanúk nem szavahihetőek, továbbá nem voltak szemtanúk, s ehhez képest a bűnösségük kétséget kizáróan nem bizonyított. A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság – a vádtól eltérően – a II. rendű terheltet mint bűnsegédet mondta ki bűnösnek könnyű testi sértés vétségében, és erről csak az ítélet kihirdetését követő indokolásban adott számot. A terhelték védője perbeszédében a fellebbezést kiegészítve kifejtette, miszerint eljárási szabálysértés és a védekezéshez való jog sérelmét jelenti, hogy az elsőfokú bíróság a terhelték távollétében hallgatta ki a magánvádlót és nincs adat arra, hogy az elsőfokú bíróság ismertette volna a magánvádló által előadottakat.
- [6] A védelmi fellebbezés alapján eljárva a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2021. május 4. napján meghozott 4.Bf.25/2021/8. számú végzésével az elsőfokú ítéletet mindkét terhelt tekintetében helybenhagyta, ekként ezen a napon az jogerős. A másodfokú végzés indokai szerint a bejelentett fellebbezés nem alapos, a járásbíróság a bizonyítási eljárást szabályosan folytatta le, s a törvényszék nem észlelt olyan hibát vagy hiányosságot, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezhette volna. A törvényszék szerint nem sérült a terhelték védekezéshez való joga, mivel a feljelentést a személyes meghallgatást megelőzően megkapták, annak tartalma a személyes meghallgatáson ismertette lett. A vádtól eltérő minősítés kapcsán a törvényszék kifejtette, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 775. § (4) bekezdése alapján sem az elnapolás, sem a terhelt meghallgatása nem kötelező, így az elsőfokú bíróság nem sértett

eljárási szabályt. A törvényszék szerint az elnapolás nem is indokolt, ha az eltérő minősítés csupán eltérő jogi értékelés eredménye.

- [7] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz iránti indítványaikkal; az alkotmányjogi panaszok azonos érveléssel ugyanazon bírói határozatokra vonatkoznak.
- [8] 1.3. Az indítványozók – támadott határozatokkal kapcsolatos – kifogásai a következők.
- [9] Az alkotmányjogi panaszok szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme (így a terheltek távollétében történt magánvádlói vallomástétel, majd ismertetésének elmaradása, a védelemhez való jog, egyes bizonyítékok negligálása, a II. rendű terhelt esetében a vádtól eltérő minősítés közlésének elmaradása) következménye egyes bizonyítékok „túlértékelése”, az ellentmondások nem tisztázása, végső soron az alapjogsérellemmel járó marasztaló döntés meghozatala.
- [10] Az indítványozók indokai szerint téves a másodfokú bíróság álláspontja, miszerint a védekezéshez való jog nem sérült azáltal, hogy a magánvádló kihallgatására a terheltek távollétében került sor, s a magánvádló tanúvallomását a bíróság utóbb nem ismertette. Az indítványozók álláspontja szerint az alapügyben ez az alapprobléma, amely miatt több alapjogsérelmre került sor. Az indítványozók utaltak arra, hogy a feljelentés tartalmát ismerték és védőjük az eljárás során jelen volt.
- [11] Az (alapügyben II. rendű terhelt) indítványozó álláspontja szerint a vádtól eltérő minősítés megalapozza a határozatok alaptörvény-ellenességét. Az indítványozó szerint elvárás, hogy amennyiben a vádtól eltérő minősítés lehetősége felmerült, akkor azt a felmerüléskor, de legkésőbb az utolsó szó jogán elhangzottakat követően közölni kell.
- [12] Az indítványozók – egyező álláspontja – szerint a bizonyítási eljárás nem garantálta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Egyfelől azért nem, mert bizonyítási indítványaikat nem vették figyelembe, másfelől azért sem, mert az eljárás során kizárólag közvetett bizonyítás zajlott és a fair eljárást a bűnösség vélelme folyamatosan akadályozta.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az 56. § (2) bekezdése szerint pedig a befogadhatóságról döntené jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Mindkét indítványozó a támadott határozatok alapján szolgáló eljárás terheltje [Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pont], az eljáró bíróság az indítványozók bűnösségét megállapította, az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Az indítványozók nyilatkoztak arról, hogy felülvizsgálati indítványt, illetve perújítás iránti indítványt nem terjesztettek elő.
- [15] Az egyazon jogi képviselővel eljáró magánszemély indítványozók alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, érintettségük fennáll az ügy érdemében hozott határozatokkal összefüggésben. A jogi képviselő meghatalmazását az indítványozók csatolták.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítvány szerint a 2021. május 4-i keltezésű, sérelmezett végzés kézbesítésének időpontja nem állapítható meg, figyelemmel arra, hogy azt a terheltek részére bár postai úton, de nem hivatalos iratként kézbesítette a bíróság. Az Alkotmánybíróság főtárgya megkeresésére válaszul a Mosonmagyaróvári Járásbíróság az indítványozók ezirányú nyilatkozatát megerősítette. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az egyaránt 2021. július 26. napján elektronikus úton benyújtott és az Alkotmánybírósághoz 2021. szeptember 3. napján érkezett alkotmányjogi panaszok benyújtása határidőben történt.
- [17] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjával

- összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható. Az indítványok e feltételnek eleget tesznek.
- [18] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az indítványok e követelményt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései vonatkozásában teljesítik. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésével összefüggésében azonban az indítványok nem tartalmaznak releváns, alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói határozatok miért lennének ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [19] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] Az indítványozók a támadott határozatokat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseiben biztosított tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogba, valamint a védelemhez való jogba ütközőnek tartották, sérelmezve a vádlottak távollétében történő magánvádlói vallomástételt, majd ismertetésének elmaradását, s a bizonyítási eljárás egyes vonatkozásait, továbbá a vádtól eltérő minősítés közlésének elmaradását (az alapügyben II. rendű terhelt indítványozó esetében). Az indítványozók szerint emiatt következett be egyes bizonyítékok „túlértékelése” és emiatt a támadott határozatok alapjogsértőek.
- [21] Tartalmuk szerint így az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszok valójában a bírósági határozatok felülbírálatára irányultak. Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem általános felülbírálati fórum. A rendes bíróságok által – indítványozó álláspontja szerint – elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság a magánvádló tanúként tett vallomása megismerhetőségével összefüggésben rámutat arra, hogy az indítványok alapján (ekként az indítványokban sem vitatva) az indítványozók védője az eljárás során végig jelen volt. Az I. rendű és II. rendű terhelt védelmét egyazon védő látta el. Az indítványokból kitűnően az elsőfokú bíróság a magánvádló személyes meghallgatását 2020. október 27. napján tartotta, tárgyalásra pedig 2021. január 12. napján került sor. A Győri Törvényszék előtti nyilvános ülés jegyzőkönyve szerint az alapügyben II. rendű terhelt indítványozó pedig úgy nyilatkozott, hogy lehetősége volt megismerni a magánvádló tanúként tett vallomását: „Az elsőfokú bíróságon nem hallottuk, hogy mi a vád ellenünk, hanem a jegyzőkönyvből kellett elolvasnunk.”
- [23] Az Alkotmánybíróság megjegyzi a vádtól eltérő minősítéssel összefüggésben, hogy az indítvány által is hivatkozott Be. 775. § (4) bekezdése szerint, „[h]a a bíróság a perbeszédeket, a felszólalásokat, illetve az utolsó szó jogán elhangzottakat követően állapítja meg, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádirati minősítéstől eltérően minősülhet, a tárgyalást a védelem előkészítése érdekében elnapolhatja, erre nézve a magánvádlót meghallgatja”. Következésképpen a Be. alapján a tárgyalás elnapolása lehetőség és nem kötelezés a bíróság számára, amint azt a másodfokú bíróság is megállapította. Továbbá az indítvány által hivatkozott és idézett jogszabály nem a közlésről, hanem a magánvádló bírói meghallgatásáról rendelkezik.
- [24] Ekként az indítványok a bíróságok eljárásával és döntéseivel összefüggésben nem vetettek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségüként értékelhető kérdést, illetve olyat, amely felvetné a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az alkotmányjogi panaszokban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a támadott határozatokkal kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak. Az alkotmányjogi panaszok egyike sem tett eleget a befogadhatóság Abtv.-ben előírt feltételének.

[25] 4. Ekként az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján mindkét alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Handó Tünde  
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Márki Zoltán  
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Pokol Béla  
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Szívós Mária  
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3430/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3074/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.682/2019/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Zsolt Csaba ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Pfv.V.21.682/2019/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A felperes indítványozó édesanyja kölcsönszerződés alapján kölcsönt vett fel a II. rendű alperes jogelődjétől. A kölcsönszerződéshez két biztosítási szerződés kapcsolódott. Az egyik az indítványozó édesanyja és az I. rendű alperes által kötött rendszeres díjas befektetési egységekhez kötött életbiztosítás, amelyhez meghatározott általános szerződési feltétel tartozott. A biztosítási szerződést az indítványozó édesanyja a kölcsönszerződésben vállalt fizetési kötelezettsége teljesítése érdekében kötötte meg abból a célból, hogy a kölcsönszerződés alapján őt terhelő tőketartozás összegét a biztosítási szerződésre befizetett díj és a díjból keletkező hozam útján gyűjtse össze, és az így keletkező összeget a biztosító teljesítésével felhasználja a hitelintézet részére történő tőketörlesztésre. A szerződés kiemelt feltételeiről szóló tájékoztató tartalmazta: ajánlott, célszerű külön biztosítási szerződés keretében gondoskodni haláleseti biztosítási védelemről, hogy a díjfizető halála miatt a hátramaradott családtagok mentesüljenek a kölcsöntartozásból adódó fizetési kötelezettségek alól. A II. rendű alperes jogelődje a kölcsön futamideje alatt előre nem látható, az ügyfél életével, egészségi állapotával és keresőképességével összefüggő események kapcsán esetlegesen kialakuló fizetési nehézségre való felkészülés érdekében portfólióbiztosítást tett lehetővé az ügyfelek számára. A portfólióbiztosítás díját az ügyfél kockázatvállalási fedezeti díjként fizette meg. A kockázatvállalási fedezeti díj a havi törlesztőrészlet részét képezte, a kölcsönszerződés alapján fennálló tőkekintlévőség függvényében került meghatározásra, összege az ügyleti év elején fennálló tőketartozáshoz igazodott, mértékét a kölcsönnyújtó egyoldalúan állapította meg. A II. rendű alperes jogosult volt egyoldalúan meghatározni a portfólióbiztosítási szolgáltatásokat nyújtó biztosító társaságot.
- [4] Az ügyben érintett hiteltermékhez a II. rendű alperes az I. rendű alperessel kötött csoportos hitelfedezeti élet-, baleset-, egészség- és munkanélküliségi biztosítást. A biztosítási szerződés részét képezték általános szerződési feltételek (a továbbiakban: ászf). Ennek értelmében a biztosítási szerződésnek az az adós lehetett a biztosítottja, aki a biztosított nyilatkozat aláírásával és átadásával hozzájárul ahhoz, hogy a szerződő és a biztosító között létrejött biztosítási szerződés hatálya rá is kiterjedjen, és akinek egészségi nyilatkozata vagy orvosi vizsgálata alapján a biztosító a biztosítási kockázatát vállalta. A biztosítási szerződés kedvezményezettje a biztosítottnak a biztosított nyilatkozaton adott beleegyezése alapján a II. rendű alperes, aki a biztosítási szolgáltatásra jogosult. A kedvezményezett köteles a szolgáltatási összeg törlesztőrészleten és hitelfedezeti biztosítási díján felüli részét befektetési egységekhez kötött életbiztosítási díjként továbbítani a hitelfedezeti életbiztosítási fedezetet nyújtó biztosító részére. A biztosítási szerződés fedezeti jellegére tekintettel a biztosított nem jelölhetett meg a hitelezőtől eltérő kedvezményezettet.
- [5] Az ászf értelmében a biztosítottnak a biztosított nyilatkozathoz egészségi nyilatkozatot 10 000 001 forint feletti kölcsönösszeg/tőketartozás esetén kellett tennie, 25 000 000 forint feletti kölcsönösszeg/tőketartozás esetén a biztosítási szerződés biztosítandó személyre történő hatályossá válásához orvosi vizsgálat elvégzése is szükséges volt. Az ászf tartalmazta, hogy az egy főre eső biztosítási díj számítása az egyes biztosítottokra vonatkozó tőkekintlévőség (tőketartozás) figyelembevételével a biztosító díjszabása alapján történik. A biztosítás díját



a szerződő fizeti meg a biztosítónak, és a biztosítottra eső arányos részét áthárítja a biztosítottra. A biztosítottra áthárított díjrészt a szerződő a hiteltörlesztő részlettel együtt szedi be a biztosítottól, amelynek mértékét a szerződő mindenkor hatályos hirdetménye tartalmazza. Az ászf biztosítási eseményeket meghatározó rendelkezése alapján biztosítási esemény volt a biztosítottnak a kockázatviselés tartama alatti halála. A biztosító szolgáltatásáról szóló ászf rendelkezés értelmében a biztosító az ügybeli szolgáltatási csomag választásakor halál esetén a biztosítási esemény időpontjában a biztosított jelzálogkölcsonével kapcsolatban fennálló teljes kintlévőséggel megegyező mértékű biztosítási szolgáltatás fizetését vállalta a kedvezményezett részére. Az ászf a következő kikötést rögzítette: ha a biztosítási szerződés egészségi nyilatkozat vagy orvosi vizsgálat nélkül jött létre, akkor a biztosító kockázatviselése nem terjed ki azokra az eseményekre, amelyek oka részben vagy egészben a biztosított olyan betegsége, amely a biztosító rá vonatkozó kockázatviselésének kezdete előtti három évben bizonyíthatóan fennállott vagy amelyet a kockázatviselést megelőző három éven belül kórisméztek vagy amely ez idő alatt gyógykezelést igényelt. A terméktájékoztató pontja tartalmazta, hogy a biztosító a biztosítási szerződés részét képező biztosítás általános szerződési feltételei alapján mentesülhet a szolgáltatási kötelezettség alól, illetve bizonyos eseményeket kizár a kockázatviseléséből (pl. öngyilkosság, bűncselekményben való aktív részvétel, a biztosítottra vonatkozó kockázatviselés kezdetét megelőzően már fennállt betegséggel kapcsolatos haláleset és egészségkárosodás).

- [6] Az indítványozó édesanyja 2008-ban biztosításhoz csatlakozó nyilatkozatot tett, az említett szolgáltatási csomagot kiválasztva hozzájárult a biztosítási szerződés személyi hatályának rá mint biztosítottra való kiterjesztéséhez. Lemondott arról a jogáról, hogy a biztosítási szerződésbe szerződőként belépjen. Tudomásul vette, hogy a biztosítási szerződés megszűnésének időpontjában a biztosított jogosultsága is megszűnik. A nyilatkozatban elismerte, hogy a nyilatkozat aláírása előtt megkapta a biztosítási tevékenységről szóló törvényben foglaltaknak megfelelő tájékoztatást; megismerte a biztosító főbb adatait tartalmazó ügyféltájékoztatót; átvette, megismerte és elfogadta a biztosításra vonatkozó biztosítási feltételeket, valamint a biztosítási szerződés lényeges jellemzőiről szóló terméktájékoztatót. Az indítványozó elhunyt édesanyja után biztosítási szerződés alapján szolgáltatási igényt jelentett be, melyet a biztosító elutasított, hivatkozással arra, hogy a szerződés kezdete előtt az elhunyt-nál előzményi betegségek is fennálltak.
- [7] Az indítványozó felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperes által alkalmazott ászf egyes pontjai elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 567. § (1) bekezdése és 200. § (2) bekezdése alapján semmisek, másodlagosan a régi Ptk. 209. § (1)–(2) bekezdése, valamint 209/A. § (2) bekezdése alapján tisztességtelenek, ezért érvénytelenek. Kérte továbbá erre tekintettel és a régi Ptk. 536. § (1)–(2) bekezdésére, valamint 540. § (3) bekezdésére hivatkozással az I. rendű alperes kötelezését 15 322 563 forint és járulékai megfizetésére biztosítási szolgáltatás címén. A II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelme mindezek tűrésére irányult.
- [8] Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban meghozott ítéletével megállapította, hogy az ászf egyes rendelkezései semmisek. Erre tekintettel kötelezte az I. rendű alperest 15 322 563 forint és járulékai megfizetésére. A II. rendű alperest mindezek tűrésére kötelezte. Mind a csoportos, mind az „egyedi” biztosítási szerződések támadott feltételei kizárási okként szabályozzák a közlési kötelezettség megsértését, amelyre tekintettel az I. rendű alperes időbeli korlátozás nélkül tagadhatta meg a biztosítási szolgáltatás teljesítését. E rendelkezés a biztosított hátrányára eltérést eredményez, ezért a régi Ptk. 567. § (1) bekezdése és 200. § (2) bekezdése alapján semmis. Az I. rendű alperesnek a régi Ptk. 563. § (2) bekezdése szerint kellett volna eljárnia. Öt év eltelte után nem hivatkozhat arra, hogy a biztosított a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülményt elmulasztott vele közölni. Tisztességtelen, hogy az I. rendű alperes előzetesen nem tájékoztatja a csatlakozó biztosítottat arról, hogy a biztosítási szerződés rendelkezése szerint az egészségi állapotával kapcsolatosan utóbb kizárja a biztosítási szolgáltatást. Az I. rendű alperes akkor járt volna el helyesen, ha külön felhívja a figyelmet arra az általános szerződési feltételre, amely a szokásos szerződési gyakorlattól, éleltapasztalattól, a szerződésekre vonatkozó diszpozitív szabályoktól lényegesen eltér. A perbeli kikötés ilyen feltétel, így külön figyelemfelhívó tájékoztatás nélkül, a fogyasztó elfogadásának hiányában nem vált a szerződés tartalmává. Tisztességtelen az is, hogy a fogyasztó a biztosító díját megfizette, halál esetére azonban a biztosító semmilyen kockázatot nem kívánt vállalni, és ennek lehetőségére előzetesen nem hívta fel a figyelmet.
- [9] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság nem tartotta helytállónak a kikötés jogszabályba ütköző jelle gével kapcsolatos elsőfokú ítéleti megállapításokat. A régi Ptk. 536. § (1) bekezdésének, 200. § (1) bekezdésének, 567. § (1) bekezdésének felhívásával rámutatott: a törvény szerint nincs akadálya annak, hogy a biztosítási

szerződésben a felek maguk határozzák meg, mi minősül biztosítási eseménynek, illetve milyen események nem tartoznak a biztosítási kockázat körébe. A perbeli esetben az I. rendű alperes mint biztosító kizárta a kockázatviselés köréből azt az esetet, amelynél a biztosított olyan betegsége vezetett a halálához, amely a kockázatviselés kezdete előtti három évben bizonyíthatóan fennállt. Az ászf erre vonatkozó rendelkezése a kockázatviselés körét szabályozza, ezért annak kapcsán fel sem merülhet a közlési kötelezettség megsértése, illetve a biztosító mentesülésének öt éven túli hiánya.

- [10] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését és arra tekintettel, hogy az ászf egyes rendelkezései a régi Ptk. 567. § (1) bekezdése és 200. § (2) bekezdése alapján semmiek, másodlagosan a régi Ptk. 209. § (1)–(2) bekezdése, valamint 209/A. § (2) bekezdése alapján tisztességtelenek, az I. rendű alperes kötelezését kérte biztosítási szolgáltatás jogcímén 15 322 563 forint és késedelmi kamata megfizetésére. A Kúria a régi Ptk. 567. § (1) bekezdésével kapcsolatban arra mutat rá, hogy az egyoldalú kógencia a biztosított, illetőleg a kedvezményezett törvény által védeni kívánt érdekeit sértő hátrányos szerződési kikötéseket hivatott megakadályozni. A régi Ptk. biztosításra vonatkozó rendelkezései között ugyanakkor nincs olyan szabály, amely meghatározná, hogy a biztosító milyen eseményekkel kapcsolatban köteles kockázatot vállalni. A Kúria egyetért a jogerős ítélettel abban, hogy a perbeli szerződés együttes jogi és ténybeli összefüggéseire, természetére, általános rendszerére és kikötéseire tekintettel az ászf-ben rögzített szerződési feltétel a biztosítási esemény meghatározásában betöltött szerepe miatt alapvető eleme a szerződéses konstrukciónak, s ekként főszolgáltatást állapít meg. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárásjogi szabálysértés mindezekre tekintettel nem adhatott alapot a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére. A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések a perbeli esetben nem voltak alkalmazhatók, így nem volt vizsgálható, hogy a sérelmezett szerződési feltétel a felperes által előadottak alapján tisztességtelennek minősül-e. A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [11] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria lényeges, törvényi kógens jogszabályt, a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény prekontraktuális tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó rendelkezéseit figyelmen kívül hagyta ítéletében, megsértve így a *lex specialis legi generali*, valamint a *lex posterior derogat priori* kollíziós alapelveket, amely miatt nyilvánvalóan téves jogi következtetésekre jutott, és ezzel megsértette indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. A Kúria a bizonyítékok értékelése során nem tanulmányozta a csatolt okirati bizonyítékokat, és a Kúria „az indokolt bírói döntéshez való jog” hiánya miatt nem is adott „észszerű indokolást” az ítéletéhez, valamint a Kúria döntésében kritika nélkül átvette az ítélet táblá nyilvánvalóan téves, hibás megállapításait, ezzel megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [13] Az indítványozó szerint a Kúria döntését érdemben befolyásolta az, hogy a Kúria a biztosító ászf-jét, valamint a szerződéskötési szabadságot tartotta irányadónak a régi Ptk. 563. §-ával szemben, annak ellenére, hogy a biztosító ászf-e nyilvánvalóan „kiiktatta” a fogyasztó javára biztosított egyoldalú kógenciát jelentő jogszabályhelyet; és így a Kúria a jogszabályhely értelmezése során megsértette az Alkotmány 28. cikkében írt alkotmánykonform, a jogalkotó feltehető akaratára és a józan észnek megfelelő jogértelmezést.
- [14] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [15] Az indítványozó a határidőben érkezett alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.V.21.682/2019/3. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság állandó joggyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke nem biztosít az indítványozó számára olyan, Alaptörvényben biztosított jogot, amelyre az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt lehetne alapozni.
- [17] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem

felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b*) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.

- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki az eljáró bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [20] Az előbbiek mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket is kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [21] Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kételye nem merül fel. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [22] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Czine Ágnes*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Horváth Attila*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Juhász Imre*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Juhász Miklós s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Sulyok Tamás*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1440/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3075/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.520/2019/58. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó1. és az alapügyben a másodfokú eljárásban eljáró képviselője (a továbbiakban: indítványozó2.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be, amelyben a Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.520/2019/58. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Budapest II. és III. Kerületi Bíróság 6.P.III.20.532/2018/30. számú elsőfokú ítéletére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérték az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, VIII. cikk (5) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó1. (édesapa) gyermekét a bíróság 2009-ben jogerőre emelkedett ítéletével az édesanya nevelésébe és gondozásába helyezte. A szülők viszonya azóta is súlyos konfliktusokkal terhelt, közöttük több eljárás volt folyamatban a közös gyermek gondozásával, nevelésével kapcsolatban. Az indítványozó1. 2017-ben a szülői felügyeleti jog gyakorlásának megváltoztatását kérte a bíróságtól. A Budapest II. és III. Kerületi Bíróság 6.P.III.20.532/2018/30. számú elsőfokú ítéletével a keresetet elutasította, a döntés indokolása szerint „a felperes nem bizonyította, hogy a korábbi per óta közte és alperes között a gyermekkel kapcsolatban fennálló ellentétén kívül olyan (lényeges) változás következett volna be az alperesi környezetben, melyre tekintettel a gyermek érdekében áll a szülői felügyelet megváltoztatása”. A bíróság az indítványozó1. meghatalmazottjaként eljáró egyesületet – az indítványozó2.-t – a perből kizárta, mert az egyesület képviselőjében eljáró egyesületi tag képviselői joga nem volt megállapítható. A Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.520/2019/58. számú másodfokú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság kitért a képviselői jog kérdésére is, és megállapította, hogy az egyesület alapszabályának felhatalmazása hiányában az egyesület elnöksége nem ruházhatja fel az egyesület tagját az egyesület képviselőjének ellátására. Az indítványozó1. egyébként a másodfokú eljárásban ismételt meghatalmazást adott az indítványozó2. számára, és miután az egyesület képviselőjében eljáró személy immár igazolta, hogy az egyesület elnökségének a tagja, képviselői jogát a bíróság elismerte a másodfokú eljárásban.
- [3] Az indítványozó1. és az indítványozó2. ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [4] Az indítványozó1. szerint sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], hogy a Budapest II. és III. Kerületi Bíróság annak ellenére eljárt az ügyben, hogy egy másik családjogi perben ennek a bíróságnak minden bírója elfogultságot jelentett be az indítványozó2. képviselőjében eljáró egyesületi taggal kapcsolatban. Erre tekintettel az indítványozó1. szerint jelen ügyben sem járhatott volna el a Budapest II. és III. Kerületi Bíróság. Az indítványozó1. sérelmezi továbbá, hogy a szóban forgó személy képviselői jogát a bíróság jogszabálysértő módon nem ismerte el az elsőfokú eljárásban, amelynek következtében az indítványozó1. képviselő nélkül volt kénytelen eljárni, míg az alperes élhetett és élt is a képviselőhez való jogával, tehát nem érvényesült a fegyverek egyenlőségének elve. Emellett az is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy az indítványozó1. szakértői kirendelésére vonatkozó kérelmét a bíróság – megfelelő indokolás nélkül – elutasította, hogy a gyermeket nem hallgatták meg az eljárásban, illetve, hogy a bíróság döntésében nem említette az édesapa által benyújtott gyermekpszichológusi levelet, továbbá, hogy a másodfokú bíróság kiegészítette a tényállást.
- [5] Az indítványba foglaltak szerint végezetül az édesanya hónapok óta nem biztosítja az édesapa és a gyermek közötti kapcsolattartást, a szülői felügyelet kérdésében hozott bírósági döntés pedig lényegében „áldását adta arra az állapotra, hogy hónapok óta nincs és előre láthatóan még évekig nem is lesz kapcsolattartás a gyermek

- és az édesapa között”. Mindez sérti a magán- és családi élethez és a kapcsolattartáshoz való jogot [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés].
- [6] Az indítványozó2.-t érintően az alkotmányjogi panasz arra hivatkozik, hogy az elsőfokú eljárásban jogszabálysértő módon tagadták meg az egyesület tagjának képviseleti jogát, ami az egyesületnek az Alaptörvény VIII. cikk (5) bekezdése által garantált „szabad tevékenységhez való alapjoga” sérelmét eredményezte.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [8] 2.1. A támadott másodfokú ítéletet 2021. április 28-án kézbesítették, a panaszt pedig május 1-jén, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be.
- [9] A támadott bírósági ítélet alkotmányjogi panasszal támadható, a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítették, az indítványozók alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, és az eljárásban való részvételükre tekintettel érintettnek minősülnek [az indítványozó2. tekintetében vesd össze: 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat]. Az indítványozó1. az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése, az indítványozó2. pedig az Alaptörvény VIII. cikk (5) bekezdése vonatkozásában saját alapvető jogának sérelmére hivatkozott.
- [10] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó1. úgy véli, hogy a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatására irányuló keresetét alapjogsértő módon utasították el); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.520/2019/58. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, VIII. cikk (5) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) részben indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény egyes megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt. Megállapítható azonban, hogy az Alaptörvény VIII. cikk (5) bekezdésének sérelmére alapított kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt követelményét nem teljesíti: a kérelem – az állított jogszabálysértésen kívül – nem tartalmaz olyan okfejtést, illetve nem mutat rá olyan összefüggésre, amelyet a támadott bírósági döntés vonatkozásában az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni. Az indítványozó2. a hiánypótlási felhívásra nem válaszolt. A kérelem érdemi elbírálására ezért ebben a tekintetben nincs mód.
- [11] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [12] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [13] A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [14] Az indítványozó1. a pártatlan bírósághoz való jogának a sérelmét az elsőfokú bírósággal kapcsolatban állította. Az elsőfokú eljárásban azonban az indítványozó2. egyáltalán nem járt el az indítványozó1. képviseletében, ezért az indítványozó2. tagja és a bíróság között folyamatban lévő perre történő hivatkozás nem alkalmas a pártatlanságot érintő hivatkozás alátámasztására. Alkotmányossági aggály emellett azért sem merülhet fel, mert az ítéletet később felülvizsgálta egy olyan bírói tanács, amelynek tagjaival szemben kizárási ok fennállását az indítványozó1. még az alkotmányjogi panaszban sem állította {vesd össze: 3165/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [61]–[66]}.

- [15] A meghatalmazottnak az elsőfokú eljárásból való kizárása nem veti fel a fegyverek egyenlősége elvének sérelmét, mert e döntés nem akadályozta meg az indítványozó1.-et abban, hogy igény szerint más (jogi) képviselőt bízjon meg.
- [16] Megállapítható az is, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és számot adott döntése indokairól, valamint megindokolta az indítványozó1. bizonyítási indítványainak elutasítását is. Összességében a lefolytatott bizonyítási eljárással kapcsolatban az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatára utal. Ennek értelmében alkotmányjogi panasz eljárásban nincs mód annak vizsgálatára, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. „Valamely bizonyítási eszköz figyelembe vétele vagy az attól való eltekintés csak szélsőséges esetben eredményezi az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét.” {3008/2021. (I. 14.) AB végzés, Indokolás [21]} Az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy idézett gyakorlatától eltérjen, és jelen ügyben is megállapította: az Alkotmánybíróság vizsgálati lehetőségén kívül eső bizonyítási kérdésnek tekinthető, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, illetve, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat, valamint, hogy szükséges lett volna-e szakértői igénybevétele az eljárásban.
- [17] Megállapítható az is, hogy a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatására irányuló kereset elutasítása nem jelent döntést az indítványozó1. és gyermeke kapcsolattartását, találkozását illetően. A bíróság döntése nem módosította a fennálló kapcsolattartási rendet, az eljárásnak továbbá nem volt tárgya az esetlegesen elmaradt kapcsolattartások végrehajtása sem. A magán- és családi élethez és a kapcsolattartáshoz való jog sérelmére hivatkozással előterjesztett indítvány érdemi vizsgálatának ezért nincs alapja.
- [18] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra jutott, hogy az indítványozó1. valójában tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásolt, és a bírósági döntéssel való egyet nem értését fejezte ki, tehát magát a peres eljárásban hozott döntést, annak hátrányos voltát tekintette alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Az Alkotmánybíróság azonban a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Önmagában az, hogy az indítványozó1. a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő.
- [19] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességeként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [20] 3. A fentiek szerint az indítványozó2. alkotmányjogi panasa nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában, az indítványozó1. alkotmányjogi panasa pedig az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azokat az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1276/2021.

• • •



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3076/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.636.862/2020/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 42.Pk.500.141/2020/28. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék. 51.Pkf.636.862/2020/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény 28. cikke, I. cikk (1), (3) és (4) bekezdése; II. cikke; IV. cikk (1) bekezdése; VI. cikk (1)–(2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdése, XVI. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az édesapa (a Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.P.101.326/2016/31. számú ítéletével és a Fővárosi Törvényszék 54.Pf.637.421/2017/12. számú ítéletével) előírt folyamatos kapcsolattartások pótlása iránt indított eljárást. Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 42.Pk.500.141/2020/28. számú végzésével elrendelte nyolc alkalommal elmaradt folyamatos és elektronikus kapcsolattartások végrehajtását, ezeken túl a kérelmet elutasította.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésének indokolása szerint (9–11. oldalak) a felróhatóság vizsgálata körében meghallgatta az érdekelt gyermeket, a kiskorú nyilatkozott a bíróságnak, hogy miért nem szeretne az édesapával kapcsolatot tartani. A Pesti Központi Kerületi Bíróság indítvánnyal támadott döntésében a kapcsolattartás végrehajtására való kötelezés indokolásaként úgy fogalmazott: „a kapcsolattartás joga egy alapvető garanciális alapjog” (Indokolás [27]). A kérelmezett édesanya kötelezettsége, hogy felkészítse a gyermeket a kapcsolattartásra, így nem fogadta el a bíróság e körben azt az érvet, hogy a gyermek nem akart elmenni, és a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdés *b*) pontja alapján megállapította, hogy a kérelmezett édesanya felróhatóan szegte meg a kapcsolattartásra vonatkozó döntésekben foglalt kötelezettségét (Indokolás [32]).
- [4] E végzés ellen az indítványozó és érdekeltként kiskorú gyermeke fellebbezést nyújtott be. A fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.636.862/2020/4. számú végzésével a gyermek mint az eljárásban érdekelt fellebbezését hivatalból visszautasította, az édesanya fellebbezése nyomán eljárva pedig az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó (kérelmezett) ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyben elsősorban azért állította a támadott végzések alaptörvény-ellenességét, mert őt tették „felelőssé” a kapcsolattartások elmaradásáért, ez álláspontja szerint emberi méltósághoz való jogát sérti (Alaptörvény II. cikke). Meglátása szerint a gyermek akaratát a kapcsolattartással összefüggésben figyelembe kellett volna venni az eljárásban, és a gyermek véleménye miatt nem lehet az indítványozót kötelezni a kapcsolattartás végrehajtására [az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésének sérelme]. Szintén az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította az indítványozó amiatt, mert a Fővárosi Törvényszék támadott végzésében úgy foglalt állást, hogy a koronavírus járvány időszakában az apa kapcsolattartáshoz való joga megelőzi „a gyermek egészségének a szülő általi védelmének biztosítását”. Az indítvány szerint a 14. életévét betöltött gyermeket „megilleti – a kapcsolattartási jog tekintetében – az önálló polgári jogi jogalanyiság”, amit a bíróságok nem ismertek el, ezzel az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdései sérelmét okozták.
- [6] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) megjelölve hivatkozott a bíróságok *contra legem* jogalkalmazására, továbbá arra, hogy a bíróságok nem biztosították az indítványozó számára, hogy a kérelmező édesapa

beadványait megismerhesse, végül az indítványozó állítja, hogy a gyermeket a bírósági titkár egyedül (képviselő nélkül) hallgatta meg, ezzel összefüggésben megjegyezte, hogy „a kérelmezett nyilatkozatát a gyermek meghallgatásáról készült jegyzőkönyv tekintetében a mai napig nem bírálta el”. Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a bíróságok nem indokolták döntéseikben, hogy miért állapították meg az indítványozó felróhatóságát az ügyben. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét az indítványozó azért állította, mert a Fővárosi Törvényszék „anyagilag jogszerűen” nem vizsgálta a benyújtott fellebbezését, valamint nem értékelte az apa „visszaélészerű” magatartását.

- [7] A főtítkár hiánypótlási felhívására közölt válaszában hivatkozott továbbá az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére azzal összefüggésben, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe a megelőző kapcsolattartások során „a gyermeket ért bántalmazást”. Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy az eljáró bíróságok „nem végeztek el az alkotmányosság tesztet”, amivel az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat megsértették.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálta a befogadhatóság feltételeit, és a következőket állapította meg.
- [9] 3.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be: a másodfokú végzést az indítványozó jogi képviselője 2021. február 25-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. április 26-án, vagyis határidőben nyújtotta be elektronikusan a bírósághoz. A Fővárosi Törvényszék döntése alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó édesanyja a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt eljárás kérelmezettjeként érintettnek minősül.
- [10] 3.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panaszoknak” [3231/2014. (IX. 22.) AB végzés [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]; 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [22]]. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése pedig államcél fogalmaz meg, amelyből a családok, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők védelmére irányuló állami kötelezettség ered. Az Alaptörvény e rendelkezésére, mivel nem az Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, így alkotmányjogi panasz indítványt nem lehet alapítani [3127/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]; 18/2020. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében végül az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédanyag nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29], lásd legutóbb: 3477/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [11] 3.3. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek az alábbiak szerint részben tesz eleget. Az indítvány a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó mint kérelmezett kötelezése a kapcsolattartás végrehajtására); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntéseket (a Pesti Központi Kerületi Bíróság 42.Pk.500.141/2020/28. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék. 51.Pkf.636.862/2020/4. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikke, IV. cikk (1) bekezdése, VI. cikk (1) és (2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XVI. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése]; e) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt a Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésére is kiterjedően.
- [12] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján az indítványnak – többek között – indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]. Az Alkotmánybíróság által vizsgálható alkotmányossági kérdés [Abtv. 52. § (2) bekezdés] meghatározásához szükséges

tehát, hogy az indítványozó az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támasztott bírói döntés között szerinte fennálló ellentétet alkotmányjogilag is értékelhető érvekkel alátámaszta.

- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény II. cikkének, IV. cikk (1) bekezdésének, VI. cikk (1) és (2) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének, XVI. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére vonatkozó kifejezett indokolást nem adott elő, a felsorolt alapjogok alkotmányos tartalmára az indítványozó nem hivatkozott, és nem is volt figyelemmel. Ilyen irányú indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményének, és annak elbírálására nincs lehetőség [lásd hasonlóan: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [14] 3.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [15] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket hangsúlyozza. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése „egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]} Ezen túl az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó részjogosítványok részleteit is kifejtette már az Alkotmánybíróság gyakorlata. Jelen alkotmányjogi panasz – a 6/1998. (III. 11.) AB határozat, valamint a 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat megjelölésén túl – e gyakorlathoz képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását a *fair* bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben indokolná.
- [16] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség feltételének (Abtv. 29. § második feltétele) vizsgálata körében az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [17] Előjáróban az Alkotmánybíróság utal a következő gyakorlatára: a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [18] Jelen ügyben az eljáró bíróságok végzéseikben foglalt döntéseiknek indokát adták. A Pesti Központi Kerületi Bíróság az eljárási normában biztosított eszköz (gyermek meghallgatása) útján feltárta a kapcsolattartás elmaradása mögött húzódó körülményeket. A Fővárosi Törvényszék végzésében pedig részletesen kitért annak az indítványozói állításnak a vizsgálatára, hogy a kiskorút jogszerűtlenül hallgatta meg a bíróság, végzésének [64] bekezdésében a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 473. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a „bíróság a kiskorút a felke és a felek képviselői távollétében is meghallgathatja”. A Fővárosi Törvényszék továbbá tételesen vizsgálta azt az indítványozói állítást is, miszerint nem ismerhetett minden eljárás során keletkezett dokumentumot (az 51.Pkf.636.862/2020/4. számú végzés indokolásának [62]–[63] bekezdései). Ezen kívül a felek figyelmét felhívta arra, hogyan rendezhető a jog eszközzel a közöttük fennálló ellentét (kapcsolattartás újraszabályozása iránti per kezdeményezése). Ezzel összefüggésben utalt arra is, hogy az apa magatartása „a kapcsolattartás szabályozásának megváltoztatása vagy a szülői felügyeleti jog

- gyakorlásának újrendezése iránti peres eljárás eldöntését befolyásolhatja”, de a jelen eljárás tárgya a szabályozott kapcsolattartás végrehajtása (az 51.Pkf.636.862/2020/4. számú végzés indokolásának [69] bekezdése).
- [19] A kapcsolattartás pótlását elrendelő bírói döntés tehát tartalmaz a gyermek érdekét értékelő és figyelembe vevő irányú indokolást. A bírói döntések indokolási hiányosságaira való indítványozói hivatkozás nem elegendő érv a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merült fel, az eljáró bíróságok határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírói gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]].
- [21] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet jelen ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [22] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételnek, valamint nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1150/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3077/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bpkf.I.589/2020/2. számú végzése, a Gyulai Törvényszék 12.Bpi.380/2020/6. és 1.Bpkf.297/2019/3. számú végzései, valamint a Gyulai Járásbíróság 13.B.246/2018/28. számú ítélete és 13.B.246/2018/41. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben a Szegedi Ítéltábla Bpkf.I.589/2020/2. számú végzése, a Gyulai Törvényszék 12.Bpi.380/2020/6. és 1.Bpkf.297/2019/3. számú végzései, valamint a Gyulai Járásbíróság 13.B.246/2018/28. számú ítélete és 13.B.246/2018/41. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Álláspontja szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal és a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joggal.
- [2] 1.1. Az indítványozót a Gyulai Járásbíróság magánvádas eljárásban 2019. június 18. napján meghozott és kihirdetett 13.B.246/2018/28. számú ítéletével bűnösnek mondta ki testi sértés vétségében, mely döntés – fellebbezés hiányában – 2019. június 18. napján jogerőre emelkedett. Az indítványozó igazolási kérelmet terjesztett elő, melyben arra hivatkozott, hogy nem kapott megfelelő jogorvoslati tájékoztatást az ítélet kihirdetésekor arra vonatkozóan, hogy a fellebbezés benyújtására nyitva álló határidő honnan számít. A Gyulai Járásbíróság 2019. július 25. napján meghozott 13.B.246/2018/41. számú végzésével az igazolási kérelmet elutasította, mely döntést a Gyulai Törvényszék 2019. szeptember 19. napján meghozott 1.Bpkf.297/2019/3. számú végzésével helybenhagyta. A Kúria felülvizsgálati eljárásban 2020. április 6. napján meghozott Bfv.II.1006/2019/6. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó ezt követően perújítási indítványt terjesztett elő, melyben arra hivatkozott, hogy az alapügyben eljáró igazságügyi orvosszakértő nem rendelkezett igazságügyi orvostan szakterületre nézve szakértői kompetenciával. Hivatkozott továbbá a szakvélemény ellentmondásosságára és a szakértő elfoglaltságára is. A perújítási indítványt a Gyulai Törvényszék 2020. június 17. napján kelt 12.Bpi.185/2020/10. számú végzésével elutasította. A döntést a Szegedi Ítéltábla 2020. szeptember 15. napján kelt Bpkf.II.349/2020/2. számú végzésével helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó ezt követően újabb perújítási indítványt terjesztett elő, melyben új bizonyítékokra – igazságügyi műszaki szakértői véleményre és igazságügyi orvostani szakértői véleményre – hivatkozott. A perújítási indítványt a Gyulai Törvényszék 2020. november 25. napján meghozott 12.Bpi.380/2020/6. számú végzésével elutasította. A döntést a Szegedi Ítéltábla 2021. február 15. napján meghozott Bpkf.I.589/2020/2. számú végzésével helybenhagyta. Az Ítéltábla megállapította, hogy az indítványozó által csatolt igazságügyi orvosszakértői szakvélemény nem új bizonyíték, csak új bizonyítási eszköz, ugyanis a sérülés keletkezési mechanizmusa már tárgya volt az alapeljárásnak, arra folyt a szakértői bizonyítás. Ehhez képest ugyanaz a bizonyíték, de más forrásból, más bizonyítási eszköz révén nem új bizonyíték. Az indítványozó perújítási indítványa lényegében a bizonyítékok újraértékelését célozta, amelyre azonban perújítás nem alapítható.
- [5] 1.2. Az indítványozó a Szegedi Ítéltábla jogerős végzését követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyet hiánypótlási felhívásra kiegészített. Alkotmányjogi panaszában foglaltak szerint sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, illetve a fegyverek egyenlőségének követelménye és az indokolt bírói döntéshez való joga is azáltal, hogy az eljáró szakértővel kapcsolatos kifogásainak kivizsgálására nem került sor.

Az indítványozó tartalmilag is vitatta az eljáró szakértő véleményében foglaltakat, álláspontja szerint a sértett sérülése az ítéletben foglaltak szerint nem következhetett be, továbbá a magánindítvány előterjesztése határidőn túl történt és indokolatlan volt a feljelentés kiegészítésének elrendelése is. Az alapeljárás során nem kapta meg tértivevényes levélben a feljelentést, elutasították bizonyítási kísérletre vonatkozó indítványát és nem került sor helyszíni kihallgatás lefolytatására sem, pedig az alátámaszhatta volna azt, hogy nem történt bűncselekmény. Sérült a tisztességes eljáráshoz való joga azáltal is, hogy nem vették figyelembe az őt mentő körülményeket, illetve azzal hogy bíróság nem hozott döntést a bűnügyi költség végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelméről.

- [6] Sérült mindezekén túl a jogorvoslathoz való joga is, nem kapott ugyanis megfelelő tájékoztatást a fellebbezési jog gyakorlásáról, holott a tárgyaláson többször is elmondta, hogy az írásba foglalt ítélet kézhezvételét követő 3 napon belül benyújtja a fellebbezését. A tárgyalási jegyzőkönyv is alátámasztja azt, hogy az eljáró bíró nem tájékoztatta arról, hogy a határidő nem a döntés kézhezvételétől kezdődik. Sérült a jogorvoslathoz való joga továbbá azáltal is, hogy igazolási kérelmével nem tudott ténylegesen és hatékonyan élni, így jogorvoslati joga kiüresedett és formálissá vált.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [8] 2.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ának tárgyi hatálya nem terjed ki az igazolási kérelem tárgyában hozott végzésre. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az igazolási kérelmet elutasító elsőfokú végzést (Gyulai Járásbíróság 13.B.246/2018/41. számú végzése) helybenhagyó végzés (Gyulai Törvényszék 1.Bpkf.297/2019/3. végzése) ellen előterjesztett alkotmányjogi panasz tekintetében megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt azon feltételnek, mely szerint csak az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező egyéb döntés támadható alkotmányjogi panasszal. Az igazolási kérelmet elutasító végzés, illetve a végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott döntések nem tekinthetők sem az ügy érdemében hozott bírói döntésnek, sem eljárást befejező egyéb döntésnek, ezért nem képezhetik alkotmánybírósági eljárás tárgyát, mulasztás esetén sem {lásd például: 3149/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [13]; 3340/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [17]; 3348/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [23]–[24]}.
- [9] 2.2. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján az is, hogy az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó álláspontja szerint a megfelelő jogorvoslati tájékoztatás elmaradása elzárta attól a lehetőségtől, hogy jogorvoslattal élhessen a Gyulai Járásbíróság 13.B.246/2018/28. számú ítéletével szemben és emiatt az Abtv. 30. §-ában foglalt, az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló hatvannapos határidőt is megtartottnak kell tekinteni. A megfelelő tájékoztatás elmaradásával kapcsolatos kifogását ugyanakkor az eljáró bíróságok az igazolási kérelem elbírálásakor megvizsgálták és az abban foglaltaknak nem adtak helyt. E döntést az Alkotmánybíróság az előző pontban foglaltak szerint nem bírálhatja felül. Ebből fakadóan megállapítható, hogy az indítványozó nem merítette ki a rendelkezésre álló fellebbezés lehetőségét. Másrészt élt rendkívüli jogorvoslat – felülvizsgálati indítvány – előterjesztésével, mely alkotmányjogi panasszal támadható döntés lenne, azonban indítványa még e döntés meghozatalához képest is elkészen érkezett.
- [10] 2.3. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát a Szegedi Ítéltábla Bpkf.1.589/2020/2. számú végzése vonatkozásában törvényi határidőn belül terjesztette elő és megfelelt az Abtv. 52. §-ában meghatározott követelményeknek, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [11] A perújítási indítvány elutasítása olyan eljárást befejező döntés, amely az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tárgyra lehet. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság ilyen esetben kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányosságát, vagyis a perújítási indítvány tárgyában

- hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja {3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [12] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [13] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lsd. pl. 3154/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 5/2020. (I. 29.) AB végzés, Indokolás [47]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes bírósági eljárás konkrét ismérveit. Így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik {lásd bővebben 3294/2021. (VII. 22) AB határozat, Indokolás [55]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok megvizsgálták az indítványozó perújítási indítványában foglaltakat, azt értékelték és részletes indokát adták annak elutasításának, kifejtették, hogy a perújítás megengedhetőségének feltételei a konkrét ügyben miért nem teljesültek. A perújítás megengedhetősége feltételeinek vizsgálata az eljáró bíróságok és nem az Alkotmánybíróság feladata. Következésképpen az Alkotmánybíróság nem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott bírósági döntés helyes, helyesen mérlegelt volt-e. Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül ugyanis nem értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {lásd pl. 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [15] Az indítványozó összességében az alapügyben meghozott ítélettel kapcsolatos kifogásait terjesztette elő indítványában, az abban foglaltak felülvizsgálatát indítványozta a perújítási döntéseken keresztül. Az indítvány azonban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ezáltal nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt. Az Alkotmánybíróság döntése ezért nem törte át a perújítási döntés jogerejét, így azon keresztül az alapügyben hozott döntést sem érinti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban is, hogy nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [16] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), d), f) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Handó Tünde  
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Márki Zoltán  
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Pokol Béla  
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szívós Mária*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/886/2021.





## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3078/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bpkf.III.517/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] A Kecskeméti Törvényszék 2020. szeptember 24-én meghozott 8.B.85/2020/65. számú végzésével a meghatalmazott védőként eljáró indítványozót a folyamatban lévő büntetőügyből kizárta. A büntetőeljárásban az indítványozó védő három terhelt védelmét látta el. Az eljárás során mindhárom terhelt úgy nyilatkozott, hogy a terhekre rótt bűncselekményeket nem követték el. Korábban az indítványozó egy negyedik terhelt védelmét is ellátta. Ezen terhelt folytatólagos gyanúsított kihallgatásán élt vallomás megtagadási jogával, és a gyanúsítás ellen panaszt tett arra hivatkozással, hogy a gyanúsítás tárgyát képező bűncselekményeket nem követte el. Ez a terhelt azonban a későbbiekben – védője útján – kezdeményezte egyezség megkötését, amelynek érdekében a bűnösségre is kiterjedő vallomást kívánt tenni, a bűncselekmények elkövetését és a bűnösségét el is ismerte. Ezt követően sor került az egyezség megkötésére, amelyet az indítványozó meghatalmazott védőként aláírt. Az indítványozó ugyanezen a napon a meghatalmazást felmondta.
- [3] A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 43. § (2) bekezdése értelmében több terhelt védelmében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terheltek érdekei egymással nem ellentétesek. Ha a terheltek között érdekellentét áll fenn, akkor a több terhelt érdekében eljáró védőt ki kell zárni az eljárásból. A konkrét eljárásban az indítványozó közreműködött az egyezség megkötésében, jelen volt a beismerő vallomás megtételénél. A beismerés tényéből egyértelműen következik azonban, hogy a beismerő vallomást tevő és egyezséget kötő terhelt érdekei ellentétesek az indítványozó által védett másik három terhelt érdekével, akik mindvégig következetesen tagadták a bűncselekmények elkövetését. A bíróság álláspontja szerint az érdekellentét azzal nem küszöbölhető ki, hogy az indítványozó az egyezség megkötését követően felmondta a meghatalmazást az egyezséget megkötő terhelt vonatkozásában. A bíróság megállapította, hogy a terheltek között érdekellentét áll fenn, ezért a védőt a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontja alapján kizárta.
- [4] Az indítványozó fellebbezést nyújtott be a kizárást megállapító végzés ellen. A Szegedi Ítéltábla 2021. január 4-én hozta meg végzését, amellyel helybenhagyta a kizárást kimondó elsőfokú végzést. Az Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság érvelésével a terheltek közötti érdekellentétre és a védő kizárására vonatkozóan. Az ítéltábla a kizárás jogalapját korrigálta a Be. 43. § (2) bekezdésére, mert a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontja tévesen került megjelölésre.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, és kérte a Kecskeméti Törvényszék 8.B.85/2020/65. számú végzése, valamint a Szegedi Ítéltábla Bpkf.III.517/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy álláspontja szerint a bíróság indokolásában figyelmen kívül hagyta a büntetőeljárás törvény kógens rendelkezését azzal, hogy a terheltek közötti érdekellentét vonatkozásában nem a vallomást tartotta egyedül meghatározónak. Véleménye szerint a bíróság ezen érvelése a jogbiztonságot súlyosan sértő parttalan joggyakorlathoz vezet. Hivatkozott továbbá a jogorvoslathoz való jog sérelmére azzal kapcsolatban, hogy az ítéltábla döntésében a kizárás kimondása a Be. más rendelkezésén alapult, amely ellen már nem volt további jogorvoslati lehetősége.

- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a panaszt ugyan elkésztetten nyújtotta be, de az alkotmányjogi panasz benyújtásával egyidejűleg igazolási kérelmet csatolt, amelynek az Alkotmánybíróság 2021. május 31-én meghozott IV/740-4/2021. számú végzésében helyt adott. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés], a támadott bírói döntéseket, tartalmaz a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági végzések megsemmisítésére.
- [9] 3.2. Az Alkotmánybíróság a panasz formai megfelelőségével kapcsolatban, a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a jelen alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek.
- [10] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 27. §-a alapján tehát a bírósági döntésekkel szemben előterjeszhető alkotmányjogi panaszok két esete különböztethető meg, az ügy érdemében hozott döntés, valamint a bírósági eljárást befejező egyéb döntés elleni alkotmányjogi panasz.
- [11] Az Abtv. 27. §-a elsődlegesen – az eljárást befejező egyéb döntések mellett – az érdemi határozatok megtámadását teszi lehetővé. Az Abtv. azonban nem határozza meg, hogy mit jelent az „érdemi határozat” és milyen döntések tartoznak ide, ezért az Alkotmánybíróságnak minden esetben egyedileg, az ügy jellegétől függően kell vizsgálnia azt, hogy mi tekinthető az ügy érdemében hozott határozatnak.
- [12] Az Abtv. rendszertani értelmezéséből – a jogalkotói szándéokra is tekintettel – az következik, hogy a jelenlegi jogszabályi környezetben az eljárás folyamán hozott bírósági határozatokkal szemben nincs lehetőség alkotmányjogi panasz benyújtására. Alkotmányjogi panasz keretében kizárólag az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók {3002/2014. (I. 24.) AB határozat, Indokolás [20]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy folyamatban lévő büntetőeljárásban a terhelt nem terjeszthet elő az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a védő kizárását kimondó bírósági határozattal szemben, mert az nem minősül sem az eljárást befejező, sem az eljárás érdemében hozott döntésnek.
- [13] Jelen ügyben azonban nem a terhelt, hanem a kizárással érintett védő nyújtott be alkotmányjogi panaszt. A védő szempontjából a kizárást kimondó határozat lezárja az eljárást, mert a továbbiakban a védő nem vehet részt a büntetőeljárásban, amely alapjaiban befolyásolja jogi helyzetét. Az Abtv. 27. §-a értelmezésében a kizárást kimondó határozat érdemi határozatnak tekinthető, amely az érintett személy, a védő alapvető jogait érinti, így alkotmányjogi panasz tárgya lehet.
- [14] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság eljárása jelen esetben tehát annak vizsgálatára irányult, hogy az indítványozó által a kizárást kimondó határozattal összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos vélt alapjogsérelmek felvetnek-e alapvető alkotmányjogi kérdést vagy érdemben befolyásolják-e a bírói döntést.
- [15] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB

határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás [lásd bővebben 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]].

- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy alaptalanul került kizárásra a büntetőeljárásból. Alaptörvény-ellenesnek tartotta a bíróságok arra vonatkozó jogértelmezését, amely a terheltek közötti érdekellentét fennállásának időpontjára, kezdetére vonatkozott. Kifogásolta a bíróság arra vonatkozó jogértelmezését, hogy a terheltek közötti érdekellentét fennállását nem a beismerő vallomás megtételéhez kötötte, hanem a gyanúsítás ellen tett panaszt olyan körülményként értelmezte a bíróság, amely érdekellentétet keletkeztetett a gyanúsítás ellen panaszt tevő, illetve az egyezség során beismerő vallomást tevő és az egyezséget megkötő terheltek között. Az indítványozó álláspontja szerint a terheltek közötti érdekellentét akkor állapítható meg, ha a terheltek vallomása egymástól lényeges kérdésekben eltér, jelen esetben azonban nem állapítható meg az ellentét, mert a gyanúsítás elleni panasz még nem tekinthető a bűnösséget tagadó vallomásnak, amely alapján a terheltek közötti érdekellentét megállapítható lett volna.
- [17] 3.4. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítványozónak az Ítélet tábla végzésével, az indokolással szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság által még nem vizsgált alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [18] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [19] A jogértelmezés a bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíráóság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok részletes indokát adták a védő kizárásának. A bíróság kifejtette, hogy a terhelti érdekellentét megállapítása során nem kizárólag a terhelti vallomásban foglaltak vehető figyelembe. Az eljárás iratai alapján a gyanúsítás ellen a terhelt azon az alapon tett panaszt, hogy a bűncselekményt nem követte el. A bíróság álláspontja szerint ezzel a gyanúsítás ellen panaszt tevő terhelt helyzete ellentétessé vált az egyezséget megkötő a bűncselekmény elkövetését beismerő terheltével, amely megalapozta a védő kizárását. A bíróság figyelembe vette azt a tény is, hogy az indítványozó védő meghatalmazását a későbbiekben felmondta, azonban úgy ítélte meg, hogy arra már csak a kizárásra okot adó körülmény bekövetkezését követően került sor. A bíróság hivatkozott arra is, hogy a védő kizárása nem mellőzhető, mert ellenkező esetben abszolút eljárási szabálysértés valósulna meg, hiszen a tárgyalást olyan személy – a kizárt védő – távollétében tartanák meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. Ez pedig az eljárás megismétlését, rendkívüli, ugyanakkor szükségtelen elhúzódtását eredményezné, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot sértené.
- [21] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Be. vonatkozó szakaszához fűzött kommentár alapján több terhelt érdekében ugyanaz a védő nem járhat el, ha a terheltek érdekei egymással ellentétesek. A bíróságnak – ha a védő az érdekellentét ellenére eljár – hivatalból kell vizsgálnia a terheltek közötti érdekellentét meglétét és a védő kizárásáról is határoznia kell (BH2004. 456.). A Fővárosi Ítélet tábla 1.Fkf.1643/2004. számú eseti

döntése szerint érdekellentétnek minősül, ha az egyes terheltek vallomása lényeges, a büntetőjogi felelősséget érintő kérdésekben eltérő. Az, hogy a terheltek érdekei ellentétesek-e, kizárólag a védekezésüknek, illetve a vallomásuknak a tartalma alapján dönthető el. Az EBH2004. 1114. számú büntető elvi határozat szerint nem áll fenn a terheltek közötti érdekellentét akkor, ha a terheltek érdeke nem sérül azáltal, ha a bíróság a másik terhelt előadását elfogadja. Amennyiben kötelező a védelem a tárgyaláson és a védő kizárásra kerül, úgy kell tekinteni, hogy az addigi tárgyalások olyan személy távollétében folytak, akinek a jelenléte kötelező lett volna, amely változatlanul hatályon kívül helyezési ok.

- [22] Mindezekre tekintettel egyértelműen megállapítható, hogy a terheltek közötti érdekellentét fennállását minden esetben az eljáró bíróságnak kell értelmeznie, amelyet jelen ügyben mind a Törvényszék, mind az Ítéletábla részletesen meg is tett. A bíróság jogértelmezése nem volt alkotmányjogi alapon kifogásolható, a bíróság eljárása során figyelembe vette az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseit.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, valamint az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét
- [24] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/740/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3079/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.998/2019/7. számú ítélete, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 2. § (2) bekezdés második fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó természetes személy – jogi képviselője (dr. Kemenes Patrik ügyvéd) útján – 2021. március 2-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve két későbbi indítvány-kiegészítésében kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.998/2019/7. számú ítélete és a Budapest Környéki Törvényszék 10.P.20.048/2018/11. számú ítélete, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 2. § (2) bekezdés második fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó egy, a per tisztességes lefolytatásához és észszerű időn belül történő befejezéséhez fűződő jog megsértésének megállapítása és ebből fakadó méltányos elégtételt biztosító sérelemdíj megfizetésére kötelezés iránti per felperese volt; az indítvány alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] A felperes korábban egy ügyvéddel szemben indított ügyvédi műhiba miatt peres eljárást (a továbbiakban: alapper), melyben a későbbi alperes Fővárosi Törvényszék jogelődje, a Fővárosi Bíróság hozott jogerősen döntést, megítélve az indítványozónak 9 00 000 forintot és annak járulékait. E per összességében 11 évig tartott, melyből csak az elsőfokú eljárás 9 évet tett ki. A felperes az alapügy I. rendű alperesével, az ügyvédi műhibát elkövető ügyvéddel szemben végrehajtási eljárást is kezdeményezett, ez az igénye azonban időközben elévült, tekintettel arra, hogy a végrehajtó megállapította, hogy a követelés behajthatatlan, a felperes pedig nem kérte a végrehajtási eljárás folytatását.
- [4] Az alapügy lefolytatásának indokolatlan késleltetése miatt a későbbi indítványozó felperes keresetet nyújtott be az alapügyben jogerős döntést hozó bírósággal szemben, melyet első fokon a Budapest Környéki Törvényszék bírált el. A törvényszék 10.P.20.048/2018/11. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, tekintettel arra, hogy az eljárás elhúzódásához a felperes maga is jelentős mértékben hozzájárult, így az nagyobb részt az ő pertaktikájából, többszöri keresetváltoztatásából, valamint objektív, a bírósági ügyvitel körén kívül eső körülményekből fakadt (például három, a felperes által a per eldöntése szempontjából indokolatlanul perbe vont alperes halálával az eljárás háromszor is felbeszakadt).
- [5] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábla 6.Pf.21.317/2018/4-II. számú jogerős ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest 1 500 000 forint és annak kamatai megfizetésére. Indokolásában megállapította, hogy az alapeljárás elsőfokú eljárása részben a felperes, részben az ügyet elbíráló alperes bíróság hibájából húzódott el. A felperesi önhiba ugyan nem róható az alperes bíróság terhére, de mintegy három évvel hosszabbodott meg az eljárás olyan okokból, melyek kizárólag a bírósági pervezetés körébe esnek, ezekért pedig az alperes bíróság felelősséggel tartozik.
- [6] Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részében helybenhagyta; végeredményben tehát teljes egészében az elsőfokú bírósággal megegyező jogi következtetésre jutott. A Kúria indoklásában részletesen levezeti, hogy mely perbeli cselekmények miatt húzódtak el az észszerű időn túlra, és ez összességében miért eredményezett egy kilenc évig tartó elsőfokú, összességében egy 11 évig tartó eljárást. Érvelése szerint az eljárás elhúzódása alapvetően a felperesi magatartásra vezethető vissza, az alperesi bíróság

alapügybeli cselekményei pedig ennek következményei, melyeket a pervezetés keretén belül az alapügyben első fokon eljáró bíróság nem tudott kiküszöbölni vagy jelentősen rövidíteni.

- [7] Így a felperes, noha jogi képviselővel járt el, a keresetét eleve nem a hatáskörrel rendelkező bíróságon, hanem a kerületi bíróságon terjesztette elő. Az áttételhez hiánypótlásról kellett rendelkezni, majd az áttételt követően a felperes a keresetét többször is megváltoztatta. Szükségtelenül von perbe olyan alpereseket, akiknek a perben állása a per tárgyát tekintve szükségtelen volt, és vonatkozásukban pontosított keresetét a bíróság hiánypótlási felhívása ellenére nem terjesztette elő. Későbbi keresetváltoztatásakor határidőt kért a kereset pontosítására, de a vállalt előkészítő iratot ugyancsak nem terjesztette elő. Ezen túl az eljárás a perbe vont alperesek halálával háromszor is félbeszakadt. A bíróság ugyan rendszeresen a tárgyalási időköz felső határához közeli időpontokra tűzte ki a soron következő tárgyalási napokat, ez azonban nem értékelhető a bíróság terhére, mert nem sértett vele jogszabályt; amikor pedig egy tárgyalás a négy hónapos határidőn túl lett megtartva, az mindig a felperes valamely kérelmével, előkészítő iratával vagy keresetváltoztatásával volt kapcsolatos, azaz a felperes magatartása vagy mulasztása alapvetően hozzájárult a tárgyalási időköz megtartásának elmulasztásához.
- [8] A régi Pp. 2. § (2) bekezdése értelmében „[a] per befejezésének ésszerű időtartama a jogvita tárgyát és természetét, valamint az eljárás lefolytatásának egyedi körülményeit is figyelembe véve határozható meg. Nem hivatkozhat a per ésszerű időn belül történő befejezésének követelményére az a fél, aki magatartásával, illetve mulasztásával a per elhúzódásához maga is hozzájárult.” Mivel a fentiek értelmében a felperes nemcsak hozzájárult a per elhúzódásához, hanem indítványával, keresetváltoztatásaival vagy egy öt éven keresztül egy adott tényre folytatott bizonyítás alapjául szolgáló kereseti követeléstől való elállással és ezzel az addigi eljárás feleslegessé válásával éppen a felperes perbeli eljárása volt az oka az eljárás elhúzódásának, és mivel az eljárásnak az alperesi bíróság pervezetéséből eredő elhúzódása a konkrét ügyben nem volt elválasztható a felperesi magatartástól, ezért a felperes kereseti követelése a Kúria szerint alaptalan.
- [9] 3. Ezt követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.998/2019/7. számú ítélete és a Budapest Környéki Törvényszék 10.P.20.048/2018/11. számú ítélete, továbbá a régi Pp. 2. § (2) bekezdés második fordulata ellen, kérve azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével. A bírósági döntéseket egyrészt amiatt tartja alkotmányellenesnek, hogy azok sértik a jogviták ésszerű időn belül történő elbírálásának jogát, mivel a Budapest Környéki Törvényszék és a Kúria nem szankcionálták az alapügyben eljáró bíróságok, különösen az elsőfokú bíróság hosszú ideig tartó eljárását, mely miatt a felperes követelése időközben elévült; másrészt amiatt, hogy a perben egy ugyanolyan bírói szerv döntött, amilyen az alperesi oldalon is perben állt, így nem volt biztosítható az ügy elfogulatlan, pártatlan, részrehajlásmentes elbírálása, így sérült az indítványozó pártatlan eljáráshoz való joga. Ez utóbbi kapcsán azt is állította, hogy az alperesi védekezést a támadott döntéseket hozó Budapest Környéki Törvényszék és a Kúria kiegészítette, az alperesi bíróság helyett érvelve amellelt, hogy miért nem megalapozott a felperesi követelés, ezáltal sérült a fegyveregyenlőség elve is. A régi Pp. támadott rendelkezése pedig amiatt alaptörvény-ellenes, mert az lehetőséget ad olyan jogértelmezésre, mely szerint a legkisebb, utólag a felperesnek felrótt eljárási hiba is az eljárást elhúzó bíróság mentesülését eredményezhetné, így e rendelkezés kijátszására is lehetősége van az utóbb az eljárás elhúzódására alapított perben eljáró bíróságoknak. A jelen ügyben az indítványozó szerint éppen ez történt: a Kúria (és a törvényszék) elmulasztotta a perbeli cselekményeket azok kontextusában értékelni, így visszaélészerűen utasította el kereseti kérelmét.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [11] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított petitum nem tartalmaz releváns, alkotmányjogilag értékelhető indoklást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal. Az indítványozó egy olyan értelmezési lehetőség alapján állítja a régi Pp. 2. § (2) bekezdés második fordulata (valójában: mondata) alaptörvény-ellenességét, mely értelem alkalmazását sem általában, sem a panaszindítványra okot adó ügyben nem tudja bizonyítani, így egy pusztán lehetőségen, az indítványozó általi feltételezésen nyugszik, minden ténybeli alap nélkül. Amit az indítványozó e körben állít, az konkrétan és tényszerűen

kifejezetten ellentmond annak a jogértelmezésnek, amit a Kúria adott ítélete indokolásában; ennek okán hiányzik az okozati összefüggés az állított alapjogsérelem és az ítéleti indokolás (így az adott ítélet) között. Emiatt az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított petitum nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek.

- [12] Az Abtv. 27. §-ára alapított petitum vonatkozásában pedig az indítványozó pusztán a bírósági jogértelmezéssel való egyet nem értését, összességében pervesztését sérelmezi; érvei lényege, hogy az elsőfokú eljárás kilenc évig tartó hossza véleménye szerint önmagában, objektíve megalapozza kereseti követelését, illetve hogy az eljárás elhúzódásában való közreműködése nem érte el azt a mértéket, amelyre tekintettel neki kellene viselnie az eljárás elhúzódásának következményeit. Az eljárás elhúzódásában való közreműködés mértékének, illetve annak meghatározása, hogy a bírósági önhiba összefüggésben van-e a felperesi önhibával, alapvetően tényállás-megállapítási, bizonyításfelvételi és bizonyítékértékelési kérdés, mely önmagában nem rendelkezik alkotmányjogi relevanciával. Megjegyzi az Alkotmánybíróság továbbá, hogy – ahogyan arra a támadott bírósági ítéletek is utalnak – a végrehajtási jog elévülése lényegi összefüggésben áll azon ténnyel, hogy a felperes maga nem kérte a végrehajtási eljárás folytatását; amennyiben kéri, úgy a követelés nem évült volna el.
- [13] Az Abtv. 27. §-a szerinti panasz összességében a támadott bírói döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, és a bíróságok tényállás-megállapítási tevékenységét, elsősorban a bizonyítékok értékelését, továbbá a régi Pp. mikénti értelmezését sérelmezi. A panasz tartalma szerint a tényállás felülvizsgálatára és a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás megváltoztatására, összességében egy más tartalmú, a felperes pernyertességét eredményező ítélet meghozatalára irányul; érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Ennek okán az indítvány nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntések bármelyikét érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó, így az Abtv. 27. §-ára alapított petitum nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [14] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [15] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.998/2019/7. számú ítélete, valamint a régi Pp. 2. § (2) bekezdés második fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Handó Tünde  
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Márki Zoltán  
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Pokol Béla  
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Szívós Mária  
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/506/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3080/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.317/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Pfv.IV.20.317/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Kérelmét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmére alapozta.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló történeti tényállás szerint az ügyvéd foglalkozású indítványozó civiljogi aktivistaként évek óta közéleti tevékenységet végez, blogot vezet, és a Youtube-csatornáján közzéteszi az általa készített videókat. 2020. április 5-én és április 30-án videofelvételt hozott nyilvánosságra azzal kapcsolatban, hogy a Dozmati víztárolóhoz nem lehet gépkocsival szabályszerűen behajtani és ott parkolni. Az egyik internetes hírportál (a továbbiakban: hírportál) 2020. május 2-án „Saját szabályszegését vette videóra az önjelölt séi blogger” címmel cikket jelentetett meg az indítványozó által április 30-án közzétett felvételről, melyből a cikk egy részletet is tartalmazott. Az indítványozó a cikkben foglaltakkal kapcsolatosan sajtóhelyreigazítási pert indított a hírportállal szemben, azonban az első fokon eljáró Győri Törvényszék P.20.301/2020/10. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.
- [4] A hírportál – mint a peres eljárás alperese – 2020. augusztus 2-án „Bíróság mondta ki, hogy [az indítványozó] ügyvédként nem ismeri a jogszabályokat” címmel cikket jelentetett meg a Győri Törvényszék ítéletében foglaltakról. A cikk utalt arra, hogy az indítványozó a peres eljárásban formai hibát vétett, valamint arra is, hogy a bírósági döntés indokolása szerint az indítványozó két KRESZ-szabályt is megszegett.
- [5] Az indítványozó a megjelent cikk vonatkozásában a hírportáltól – határidőben – helyreigazítást kért, melynek a hírportál nem tett eleget.
- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően sajtóhelyreigazítási pert indított, mert álláspontja szerint a hírportálon megjelent cikk címe valótlan állításként tartalmazza azt, hogy a bíróság álláspontja szerint az indítványozó ügyvédként nem ismeri a jogszabályokat, és kérte a valós tény megállapítását.
- [7] Az első fokon eljáró Győri Törvényszék P.20.389/2020/8. számú ítéletével kötelezte az alperesi hírportált, hogy 15 napon belül az ugytudjuk.hu internetes portálon, és a 2020. augusztus 2. napján megjelent „Bíróság mondta ki, hogy [az indítványozó] ügyvédként nem ismeri a jogszabályokat” című cikkel azonos módon elérhetően és betűméretben tegyen közzé olyan helyreigazítást, mely szerint a Győri Törvényszék ítélete nem tartalmazott olyan állítást, hogy az indítványozó nem ismeri a jogszabályokat.
- [8] Indokolásában a cikk címében sérelmezett megfogalmazást illetően az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az olyan kijelentés, amely konkrét tényállítást tartalmazott, annak valóságtartalma bizonyítható. A bizonyítási kötelezettség az alperesi hírportált terhelte, azonban tekintettel arra, hogy a hivatkozott kijelentés valóságtartalmának megállapítására az alperesi hírportál – a felhívás ellenére – bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó által hivatkozott tényállítás valótlan, és döntése során a bizonyítási indítvány hiányában a cikkel érintett elsőfokú ítélet tartalmát nem vizsgálta.



- [9] 1.3. Az alperesi hírportál fellebbezése folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla Pf.I.20.003/2021/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését helybenhagyta. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a sérelmezett cikk címe – figyelemmel a cikk teljes tartalmára is – nem csupán túlzó értékítélet, illetve vélemény, az nem következtetésként került megfogalmazásra, hanem konkrét, egyértelmű tényállítást tartalmaz. Nem értett egyet ugyanakkor a bizonyíték értékelésének mellőzésével kapcsolatosan kifejtettekkel. Az Ítéltábla álláspontja szerint a sérelmezett tényállítás valóságát a bizonyítási érdekek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdésében foglalt általános szabálya, valamint a PK. 14. számú állásfoglalás I. pontjában foglaltak alapján az alperesi hírportálnak kellett bizonyítania, ugyanakkor a Pp. 266. § (2) bekezdése szerint a bíróság az olyan tényeket, amelyekről hivatalos tudomása van, akkor is figyelembe kell, hogy vegye, ha azokra a felek nem hivatkoznak. Ebből következően úgy foglalt állást, hogy amennyiben az indítványozó által rendelkezésre bocsátott ítélet tartalmának vizsgálata alapján megállapítható az indítványozó által sérelmezett tényállítás valóságtartalma, úgy az alperesi hírportált további bizonyítási kötelezettség nem terheli. Az Ítéltábla kihangsúlyozta azt is, hogy az indítványozót közszereplőként sem terheli tűrési kötelezettség a vele kapcsolatos valótlan tényállításnak minősülő kijelentések tekintetében.
- [10] 1.4. A jogerős döntéssel szemben az alperesi hírportál nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.
- [11] A hírportál álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy a sérelmezett közlés valótlan tényállítás, és a cikk címe – figyelemmel a cikk tartalmára is – nem az alperes túlzó értékítélete. Abból a tényből, hogy a bíróság ítélete szerint a felperes KRESZ-szabályokat sértett, jogszerűen megformálható az a vélemény, hogy – az egyébként ügyvéd foglalkozású – indítványozó nem ismeri a jogszabályokat. A hírportál szerint az átlagolvasó számára is felismerhető volt, hogy a cikk egy nem jogerős bírósági döntésről számolt be, továbbá a cikk szerzője a Győri Törvényszék P.20.301/2020/10. számú ítélete indokolásában foglaltakat összefoglalva jutott arra a következtetésre, hogy a Győri Törvényszék kimondta, hogy az indítványozó nem ismeri a jogszabályokat. A sérelmezett címnek megítélése szerint volt ténybeli alapja, így attól, hogy az esetleg sértő vagy bántó, még nem válik valótlan tényállítássá. A hírportál kifejtette, hogy egy bírósági eljárásról tájékoztatta olvasóit, amelyben közölte a bírósági ítéletben írt megállapításokat. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy az indítványozó közéleti szereplő, a pereskedéseiről rendszeresen beszámol a nyilvánosság előtt, így ezzel a tevékenységével maga helyezte a közérdeklődés középpontjába a sikereit és kudarcait. A cikk címe csupán nyilvánvalóan leegyszerűsítve tartalmazza a szerző véleményét, funkciója a figyelemfelhívás. Felülvizsgálati kérelmében a hírportál hivatkozott a PK. 14. számú állásfoglalása II. pontja alapján kialakult bírói gyakorlatra is, amely szerint nem terheli a valóság bizonyításának kötelezettsége a sajtószervet abban az esetben, ha a valóságnak megfelelően közli a nem jogerős bírósági ítélet tartalmát.
- [12] A Kúria a Pfv.IV.20.317/2021/7. számú döntésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatva az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria nem értett egyet az eljáró bíróságoknak azon álláspontjával, hogy a sérelmezett cikk és a címe olyan valótlan tényállítást tartalmaz, amely miatt fennálltak a helyreigazító közlemény közzétételének a feltételei.
- [13] Felhívta a figyelmet arra, hogy annak meghatározása során, hogy a per tárgyát képező kijelentések tényállítások vagy véleménynyilvánítások, a PK. 12. számú kollégiumi állásfoglalás II. pontja szerint a közlést a maga egészében kell vizsgálni. A kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, a sajtóközlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is.
- [14] A Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok – bár rögzítették, hogy az indítványozó felperes közszereplő – figyelmen kívül hagyták a vizsgálatuk során, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadságából fakadó követelmények érvényesülése körében meghatározta az ilyen tárgyú közlések vizsgálatához szükséges szempontokat, holott a közügyekkel összefüggő vélemény nyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik, különös erővel és egyértelműséggel vonatkozik rá a szólásszabadság kettős igazolása. A Kúria indokolásában utalt a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglalt alapelvekre is. Indokolásában a Kúria utalt a 8/2018. (VII. 5.) AB határozatban foglaltakra is, mely szerint egy írás címének megítélése nem oldható fel a többi résszel való együttes értékelésben, ugyanakkor ezzel összefüggésben figyelemmel volt arra is, hogy az Alkotmánybíróság ezt a megállapítását egy olyan cím vonatkozásában tette, amely tényállítást tartalmazott, és, hogy egy cikk címe a műfajából és az említett szerepéből adódóan természetes módon tartalmazhat

leegyszerűsítést, pontatlanságot. A Kúria emellett figyelembe vette azt is, hogy egy írás címében a figyelemfelkeltés indokolt mértéke, vagy a tartalom lényegi megragadásának szüksége behatárolhatja a címadás pontosságát, és az így előálló leegyszerűsítések, pontatlanságok jogszerűségének kérdése nem azon múlik, hogy a cikk többi, kifejtő része ellensúlyozza-e azokat, hanem azon, hogy önmagukban véve olyan pontatlanságnak tekintendők-e, amelyek nem félrevezető vagy megtévesztők valamely lényeges információ tekintetében.

- [15] A Kúria – mindezen szempontokat mérlegelve – a cikk tartalma és a keresetlevélhez csatolt P.20.301/2020/10. számú ítélet indokolásának vizsgálata alapján az alsóbb fokon eljáró bíróságokkal szemben arra a megállapításra jutott, hogy a sérelmezett kijelentés nem az olvasókat félrevezető információt tartalmazó tényállítás, hanem az indítványozó felperes tevékenységét „minősítő” véleményt fogalmaz meg, és az indítványozó felperesnek, mint közéleti szereplőnek fokozottan kell tűrnie a személyével, tevékenységével kapcsolatos kritikai megnyilvánulásokat.
- [16] 2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a Kúria Pfv.20.317/2021/7. számú ítélete sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében védett jó hírneve tiszteletben tartásához való alapjogát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, az alábbiak szerint.
- [17] 2.1. Az indítványozó a jó hírneve tiszteletben tartásához való jogának sérelmét egyrészt abban látta, hogy nem kapott elégtételt a sajtóhelyreigazítási eljárás keretében amiatt, hogy a hírportál – álláspontja szerint – alaptalanul állította róla, hogy nem ismeri a jogszabályokat, ami – tekintettel arra, hogy ügyvédként dolgozik – feltétlenül alkalmas szakmai hírneve rontására.
- [18] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete egy valótlan tartalmú tényállítást minősített eljárása során véleménynyilvánításnak, holott egy olyan konkrét állítás, hogy valamilyen kijelentés szerepel egy ítélet szövegében, semmi esetre sem tekinthető véleménynyilvánításnak, mert annak valóságtartalma bizonyítható.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részletezte a tényállítás és véleménynyilvánítás megkülönböztetésének problematikáját, és ennek alátámasztásául több korábbi bírósági ítéletet, és alkotmánybírósági döntést is [pl. 13/2014. (IV. 8.) AB határozat; 8/2018. (VII. 5.) AB határozat] idézett. Kiemelte e körben, hogy a Kúria ítéletében ugyan idézte az Alkotmánybíróság 8/2018. (VII. 5.) AB határozatát, azonban maga az ítélet – álláspontja szerint – nem felel meg az abban foglaltaknak, mert a Kúria a cikk tartalmára hivatkozva akarta bizonyítani, hogy a cikk címében foglalt állítás valójában véleménynyilvánítás.
- [20] 2.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét egyrészt abban látta, hogy a Kúria nem részletezte döntésének indokait. Az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségének alkotmányos követelménye vonatkozásában a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban és a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltakra hivatkozott. Sérelmesnek találta továbbá, hogy a Kúria nem vetette alá a peres eljárással érintett kijelentést a bizonyíthatósági teszt próbájának, és azt is, hogy a Kúria döntésében nem hivatkozott korábbi ítéletekre, nem hozott fel példákat és jogszabályi rendelkezéseket annak alátámasztására, hogy az indítványozó miért nem jogosult helyreigazításra, továbbá álláspontja szerint a Kúria döntésében nem cáfolta az első-, és másodfokú bíróság ítéletében foglalt érveket sem.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [22] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Kúria ítéletét 2021. július 5. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. szeptember 3. napján, a 60. napon, határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá jogosultnak és érintettnek tekinthető, mert saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak.

- [23] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeknek megfelelő, határozott kérelmet tartalmaz.
- [24] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); az eljárás kezdeményezésének indokait; az Alkotmánybíróság által vizsgálni kért bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés – az indítványozó álláspontja szerint – miért ellentétes az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; illetőleg kifejezetten kéri a sérelmezett bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [25] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [26] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírneve tiszteletben tartásához való jogának sérelmét egyrészt abban látta, hogy nem kapott elégtételt a sajtó-helyreigazítási eljárás keretében. Az indítványozó szerint sérült a jó hírneve tiszteletben tartásához való joga azzal is, hogy a Kúria a peres eljárással érintett cikk sérelmezett címéről az alsóbbfokú bíróságokkal szemben – és a 8/2018. (VII. 5.) AB határozatban foglaltakkal ellentétben – azt állapította meg, hogy az nem valótlan tényállítást tartalmaz, hanem véleményt fogalmaz meg. Annak alátámasztásául, hogy a cikk címe valójában egy valótlan tényállítás, beidézte a Fővárosi Törvényszék, a Szegedi Ítéltábla, és a Kúria más – álláspontja szerint – az érintett ügyet érdemben befolyásoló döntéseit, és az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 8.) AB határozatában, illetőleg a 8/2018. (VII. 5.) AB határozatában foglaltakat.
- [27] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta megvalósulni, hogy a Kúria – álláspontja szerint – nem vetette alá az eljárás tárgyát képező cikk címében foglaltakat a bizonyíthatósági teszt próbájának, a Kúria nem cáfolta érdemben az első és másodfokú bíróság ítéletében foglalt érveket, nem indokolta meg részletesen a döntését, továbbá nem hozott fel példákat, korábbi bírósági döntéseket vagy jogszabályi rendelkezéseket annak alátámasztására.
- [28] 4.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz sem a VI. cikk (1) bekezdésével, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az Alkotmánybíróság mind a VI. cikk (1) bekezdésével, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos korábbi, és jelen alkotmányjogi panasz elbírálása során is irányadó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye felvetődik-e.
- [29] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány mind a jó hírnév tiszteletben tartásához való joggal, mind pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan törvényességi, valamint bizonyíték-értékelési, jogszabályértelmezési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [30] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}.

- [31] Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok jogi álláspontját, illetőleg valamely jogszabályi rendelkezést az eljáró hatóságok, illetőleg a bíróságok az indítványozó szerint megsértettek, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől. Nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak vizsgálata sem, hogy valamely kijelentés tényállításnak vagy véleménynyilvánításnak minősül-e akkor, ha az eljáró bíróságok részletes indokolással támasztják alá ebben a kérdésben kifejtett álláspontjukat, és az eljáró bíróságok megközelítése pedig nem lépte túl az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságokat megillető értelmezési tartomány alkotmányos kereteit. Az alkotmányjogi panasz ilyen, az értelmezési tartomány kereteit túllépő, és ezáltal a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét eredményező elemet nem jelölt meg; önmagában pedig az a tény, hogy a Kúria az indítványozó álláspontjával ellentétesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy tényállításról vagy véleménynyilvánításról van-e szó, egyéb feltételek hiányában még nem adhat okot alkotmányjogi panaszra. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna, melyre azonban (a fent említettek szerint) az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [32] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettség a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. A tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróságnak az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}.
- [33] Jelen esetben – az alperesi sajtószerv felülvizsgálati kérelme nyomán – a Kúriának abban kellett állást foglalnia, hogy a jogerős ítélet megsértette-e a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 12. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat akkor, amikor az alperesi sajtószervet helyreigazításra kötelezte. A Kúria ítéletében a kérdést (Kúria ítélete, Indokolás [17] és [18]) kétséget kizáróan, kellő részletességgel és érdemi jogi indokolással megválaszolta, figyelembe véve az Alkotmánybíróság döntéseiben foglaltakat is.
- [34] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy bírói döntés érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem vetett fel, így az nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [35] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra, visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása*

- [36] 1. A végzés rendelkező részében foglalt döntést támogatom, mivel a Kúria ítéletének indokolása meggyőző. Magam is úgy ítélem meg, hogy az indítványozó által kifogásolt közlés véleményt, és nem tényállítást tartalmaz, ezért az alapjogsérelem nem következhetett be.
- [37] 2. Egyetértek a végzésben foglalt azon megállapítással is, hogy annak eldöntése, hogy az adott közlés tényállítást vagy véleménynyilvánítást tartalmaz-e, alapvetően szakjogi kérdés. Nézetem szerint azonban a tényállítást vagy véleménynyilvánítást elhatárolásakor alkotmányjogi szakkérdésről van szó; a bíróságoknak elsősorban nem törvényességi, hanem alkotmányossági kérdésben kellett döntenüik, ennek okán az Alkotmánybíróság e vonatkozásban felülbíráhatja a bíróságok ítéleteit. (Ugyanígy ilyen, alapvetően alkotmányjogi szakkérdésnek tekinthető pl. hogy az adott adat közérdekű adatnak minősül-e.) Az Alkotmánybíróság több esetben bíralt el kifejezetten vagy implicite módon olyan indítványokat, ahol alapvető jelentősége volt annak, hogy az adott közlés véleménynyilvánításnak vagy tényállításnak tekinthető-e.
- [38] Álláspontom szerint tehát az Alaptörvény VI. cikkének megsértését állító indítvány alaptalansága abból következik, hogy a Kúria helyesen állapította meg, miszerint a kifogásolt közlések a véleménynyilvánítás szabadsága alá eső körben nem tényállítást, hanem véleményformálást valósítanak meg.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3554/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3081/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

#### v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.178/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

#### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Pfv.IV.21.178/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Kérelmét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmére alapozta.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló történeti tényállás szerint az ügyvéd foglalkozású indítványozó civiljogi aktivistaként blogot vezet, és a Youtube-csatornáján közzéteszi az általa készített videókat. 2020. április 5-én videofelvételt hozott nyilvánosságra azzal kapcsolatban, hogy a Dozmati víztárolóhoz nem lehet gépkocsival szabályszerűen behajtani és ott parkolni. E tárgyban megkereste a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóságot, amely arról tájékoztatta, hogy a víztárolónál lévő behajtani tilos táblát és sorompót áthelyezik. Az indítványozó ezt követően kerékpárral közlekedve, a bukósisakjára helyezett videokamera segítségével felvételt készített a tábla és a sorompó új helyéről. A felvételt 2020. április 30-án közzétette a Youtube-csatornáján, majd 2020. május 1-jén megosztotta a blogja Facebook oldalán is.
- [4] Az egyik internetes hírportál (a továbbiakban: hírportál) 2020. május 2-án „Saját szabályszegését vette videóra az önjelölt séi blogger” címmel cikket jelentetett meg az indítványozó által közzétett felvételtől, melyből a cikk részletet is tartalmazott.
- [5] A cikk közzétele szerint: „A videós kerékpározva videózza a területet, ami már önmagában aggályos, hiszen a KRESZ előírja, hogy kerékpározás közben a kormányt mindkét kézzel tartani kell. De, ami ennél is látványosabb szabályszegés az az, hogy a kerékpáros simán továbbhajt a behajtani tilos tábla mellett, ezt pedig jól dokumentálva még videóra is vette.” A cikk idéz egy megkérdezett szakértőt is: „A behajtani tilos, vagyis ebben az esetben mindkét oldalról behajtani tilos tábla minden járműre, így a kerékpárra is vonatkozik. A biciklin ülve, azt hajtva csakis szabályt szegve lehet a táblán túl haladni. Ebben az esetben a kiegészítő tábla sem mentesíti a kerékpárosokat. A videós egyértelműen KRESZ szabálysértést követett el.” Majd a cikk írója még hozzátette, hogy „a legmegdöbbentőbb az, hogy a felvétel készítője egyébként ügyvédként dolgozik, ennek ellenére fittyet hány a szabályok betartására.”
- [6] Az indítványozó 2020. május 20-án postára adott tértivevényes levelében helyreigazgatási kérelemmel fordult a hírportálhoz. A küldeményt a posta 2020. május 21-én sikertelenül kísérelte meg kézbesíteni a hírportál impresszumban feltüntetett címén, végül a hírportál képviselője azt 2020. június 5-én vette át, majd a helyreigazgatási kérelemnek nem tett eleget.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően sajtóhelyreigazítási pert indított, mert álláspontja szerint a hírportálon megjelent cikk valótlan állításokat tartalmaz, és kérte a hírportál helyreigazító közlemény közzétételére kötelezését. Az első fokon eljáró Győri Törvényszék P.20.301/2020/10. számú ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásában arra hivatkozott, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 495. § (1) bekezdése alapján a pert megelőző helyreigazítási kérelemnek a cikk közzétételétől számított 30 napon belül meg kellett volna érkeznie az alpereshez. E határidőt azonban az indítványozó elmulasztotta, mert

a hírportál a postai úton küldött kérelmet csak 2020. június 5-én vette át. Indokolása alátámasztásul az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az indítványozó a kézbesítés kapcsán maga is felróható módon járt el, a kérelmét ugyanis csak a cikk megjelenését követő 18. napon adta postára, így nem hivatkozhat a hírportál felróható magatartására. A cikkben sérelmezett kijelentéseket illetően az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy azok nem valótlan tényállítások. A KRESZ ugyanis egyértelműen tiltja az elengedett kormánnyal történő kerékpározást, ennek ellenére a videón szereplő képanyag jobb megértéséhez az indítványozó többször is gesztikulált, eközben pedig a kormányt elengedte, amellyel megszegte a közlekedési szabályt. Az is közlekedési szabálysértésnek minősült, hogy az indítványozó kerékpárral behajtott egy „mindkét irányból behajtani tilos” jelzőtábla hatálya alá tartozó útszakaszra.

- [8] 1.3. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla Pfv.IV.20.114/2020/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a hírportált helyreigazító közlemény közzétételére kötelezte.
- [9] A másodfokú bíróság indokolásában a PK. 13. számú állásfoglalásra hivatkozott, mely szerint az előzetes helyreigazítást kérő iratnak az előírt 30 napos határidőn belül meg kell érkeznie a sajtószervhez, a megérkezés azonban nem feltétlenül esik egybe az irat tényleges átvételével. Különbséget kell tenni ugyanis az irat megérkezése és annak kézbesítése között, mert nem az irat tényleges átvételének van jelentősége, hanem annak, hogy a küldemény a szerkesztőség címére határidőben megérkezett-e. Ettől eltérő jogértelmezés oda vezetne, hogy a sajtószerv a saját egyoldalú magatartásával minden sajtó-helyreigazítási kísérletet meghiúsíthatna csupán azzal, hogy a tértivevényes iratot csak a határidő leteltét követően veszi át. A másodfokon eljáró bíróság a cikk sérelmezett kijelentéseit illetően úgy foglalt állást, hogy azok olyan valótlan tényállítások, melyek nem képezték közvita tárgyát, és amelyek a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban és a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban foglaltakra tekintettel nem mentesülhetnek a helyreigazítás kötelezettsége alól.
- [10] 1.4. A jogerős döntéssel szemben az alperesi hírportál nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.
- [11] A hírportál nem értett egyet a másodfokú bíróság érvelésével a helyreigazítási kérelem átvételét illetően, álláspontja szerint a PK. 13. számú kollégiumi állásfoglalás alapján a helyreigazítási kérelemnek a cikk közzétételétől számított 30 napon belül meg kell érkeznie a sajtószervhez, amely azt jelenti, hogy azt 30 napon belül át is kell venni, ekként az indítványozó helyreigazítási kérelme elkésett. Az alperes hírportál szerint továbbá a jogerős döntés sérti az Alaptörvény IX. cikkének (2) bekezdését, mert a megjelentetett cikk szerzője kizárólag az annak részévé tett felvételt értékelte, vagyis nem tény állított, hanem csupán a véleményét fejezte ki az indítványozó magatartásáról, amelynek helyes vagy helytelen voltát az olvasók maguk is ellenőrizhették. Az írás nem szabálysértésnek, hanem csak aggályos magatartásnak minősítette azt, hogy az indítványozó egy kézzel kormányozta a kerékpárját, amelyet az elsőfokú eljárás során maga is elismert. Az, hogy az egyébként közéleti szereplőként ismert indítványozó szabályosan vagy szabálytalanul közlekedett-e a kerékpárjával, közéleti vita tárgyát képezhet, mint ahogy közérdeklődésre tartott számot az is, hogy szabad-e kerékpározni a Dozmati víztárolónál. Álláspontja szerint továbbá értékelni kellett volna azt is, hogy a hírportál lehetőséget adott az írástól eltérő vélemények kifejtésére is.
- [12] A Kúria Pfv.IV.21.178/2020/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A Kúria indokolásában osztotta a Győri Ítéltábla álláspontját a helyreigazítási kérelem megérkezésének határidejével kapcsolatosan, és kifejtette, hogy a helyreigazítási kérelem sajtószervhez történő megérkezésének időpontja nem feltétlenül esik egybe azzal az időponttal, amikor a sajtószerv e kérelmet ténylegesen kézhez veszi és megismeri. A helyreigazítási kérelem megérkezésének azt az időpontot kell tekinteni, amikor már csupán a sajtószerven múlik, hogy azt ténylegesen mikor veszi át és mikor ismeri meg. Mindez a postai kézbesítés esetén megfelel annak az időpontnak, amikor a posta elsőként kísérli meg a kérelmet tartalmazó, megfelelő címre küldött küldemény kézbesítését oly módon, hogy a küldemény átvételének lehetőségéről értesítést hagy a címhelyen.
- [13] A Kúria ugyanakkor egyetértett az alperesi hírportál azon álláspontjával, mely szerint annak meghatározása során, hogy a per tárgyát képező kijelentések tényállítások vagy véleménynyilvánítások, a PK. 12. számú kollégiumi állásfoglalás szerint a közlést a maga egészében kell megvizsgálni, a sérelmezett kifejezéseket pedig nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint, a szavak általánosan elfogadott jelentését alapul véve kellett figyelembe venni. Ezen szempontok alapján a sérelmezett kijelentések a Kúria megítélése szerint nem minősülnek önálló tényállításoknak, hanem szervesen kapcsolódtak a cikk részévé tett videofelvételhez, amely az indítványozó magatartását mutatta be. A cikk sérelmezett kijelentései indítványozó magatartását

értékelték, így pedig a Kúria szerint a cikk szerzője nem tényt állított, hanem véleményt, bírálatot fogalmazott meg. A véleménynek minősülő közlések helyreigazítására pedig nincs lehetőség még akkor sem, ha a hírportál a közzétett videofelvételből téves következtetést vont le és a felvételt helytelenül értékelte.

- [14] 2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyet – főtítkári felhívásra – egy alkalommal kiegészített. Álláspontja szerint a Kúria Pfv.21.178/2020/6. számú ítélete sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében védett jó hírneve tiszteletben tartásához való alapjogát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, az alábbiak szerint.
- [15] 2.1. Az indítványozó a jó hírneve tiszteletben tartásához való jogának sérelmét egyrészt abban látta, hogy nem kapott elégtételt a sajtó-helyreigazítási eljárás keretében amiatt, hogy a hírportál – álláspontja szerint – alaptalanul szabálysértés elkövetésével vádolta az eljárás tárgyát képező cikkben. Az indítványozó szerint a Kúria ítélete ugyan megállapította, hogy a hírportál a közzétett videofelvételből téves következtetést vont le, és a felvételt helytelenül értékelte, azonban egy valótlan tartalmú tényállítást minősített eljárása során véleménynyilvánításnak. Ezzel szemben az indítványozó szerint egy „jogszabálynak laikus újságíró általi téves értékelése és minősítése nem minősülhet vélemény nyilvánításnak, különösen nem úgy, hogy a cikk szövegében egyetlen szó, rag és írásjel sem utal erre, hanem kijelentő módban fogalmaz”. Azzal, hogy a „Kúria ítélete ezt véleménynek nyilvánította, gyakorlatilag legitimálta a sajtószerv rágalmozó jó hírnevet súlyosan sértő eljárását”, továbbá „amennyiben a Kúria sérelmezett döntésére precedensként lehetne hivatkozni, az önmagában üresítené ki a sajtó-helyreigazítás jogintézményét, mivel az újságírók minden valótlan tényállításukat véleménynyilvánításnak fogják beállítani, még akkor is, ha arra a cikkben semminemű utalás nem szerepel”.
- [16] Az indítványozó részletezte a tényállítás és véleménynyilvánítás megkülönböztetésének problematikáját és ennek alátámasztásául több, más bírósági – saját és egyéb ügyben hozott – ítéletet, és alkotmánybírósági döntést is [pl. 13/2014. (IV. 8.) AB határozat; 8/2018. (VII. 5.) AB határozat] idézett. Hivatkozott továbbá arra is (önálló alaptörvényi rendelkezés felhívása nélkül), hogy a kifogásolt cikkben foglaltak sértik az ártatlanság védelmét.
- [17] 2.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét egyrészt abban látta, hogy a Kúria a döntés elvi tartalmaként nem a tény-velemény kérdéskört határozta meg, melyben egyébként a két alsóbbfokú bírósággal ellentétesen foglalt állást, hanem a sajtó-helyreigazítási eljárás határidőszámítását illetően határozta meg az értelmezési kereteket. Alapjoga sérelmét állítja amiatt is, hogy a Kúria eljárása során a 9 perces videóból mindössze 14 másodpercet vizsgált, a peres eljárás során alkalmazott jogszabályokat helytelenül értelmezte, és nem vette figyelembe az indítványozó által benyújtott hatósági állásfoglalásokat. Ezen túlmenően a Kúria – álláspontja szerint – nem vetette alá a sérelmezett kijelentéseket a bizonyíthatósági teszt próbájának sem, továbbá jogszabályellenesen járt el akkor is, mikor nem részletezte döntésének indokait. Az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségének alkotmányos követelménye vonatkozásában hivatkozott a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban és a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltakra is. Sérelmesnek találta a Kúria döntését amiatt is, hogy a Kúria nem idézett az eljárás tárgyát képező cikkből, nem hivatkozott korábbi bírósági döntésekre, és jogszabályt sem hozott fel annak alátámasztására, hogy indítványozó miért nem jogosult a helyreigazításra.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Kúria ítéletét 2021. január 26. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. március 29. napján, a 60. napon, határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, jogosultnak és érintettnek tekinthető, mert saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak.



- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeknek megfelelő, határozott kérelmet tartalmaz.
- [21] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); az eljárás kezdeményezésének indokait; az Alkotmánybíróság által vizsgálni kért bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés – az indítványozó álláspontja szerint – miért ellentétes az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; illetőleg kifejezetten kéri a sérelmezett bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [23] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírneve tiszteletben tartásához való jogának sérelmét egyrészt abban látta, hogy nem kapott elégtételt a sajtó-helyreigazítási eljárás keretében. Álláspontja szerint a hírportál alaptalanul szabálysértés elkövetésével vádolta az eljárás tárgyát képező cikkben. Sérült a jó hírneve tiszteletben tartásához való joga azzal is, hogy a Kúria a sérelmezett kijelentésekről az alsóbbfokú bíróságokkal szemben – jogszabályellenesen – azt állapította meg, hogy azok nem valótlan tényállítások, hanem véleménynek minősülnek. Annak alátámasztásául, hogy a cikkben foglaltak valótlan tényállítások részletesen elemezte a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. KPM-BM együttes rendeletben foglaltakat, beidézte a Fővárosi Törvényszék, a Szegedi Ítéltábla, a Győri Ítéltábla és a Kúria más – álláspontja szerint – az érintett ügyet érdemben befolyásoló döntéseit, és az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 8.) AB határozatában, illetőleg a 8/2018. (VII. 5.) AB határozatában foglaltakat.
- [24] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét látta megvalósulni amiatt, hogy a Kúria az eljárása során alkalmazott jogszabályokat helytelenül értelmezte, nem vette figyelembe az indítványozó által felhozott érveket, a peres eljárásban benyújtott hatósági állásfoglalásokat. Kifogásolta, hogy a Kúria nem vetette alá az eljárás tárgyát képező cikket a bizonyíthatósági teszt próbájának, és sérelemként fogalmazta meg azt is, hogy a Kúria nem indokolta meg részletesen a döntését. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértőként értékelte továbbá azt is, hogy a Kúria a döntése elvi tartalmaként nem a tény-vélemény kérdéskört határozta meg, melyben egyébként a két alsóbbfokú bírósággal ellentétesen foglalt állást, hanem a sajtó-helyreigazítási eljárás határidőszámítását illetően határozta meg az értelmezési kereteket.
- [25] 4.2. Az alkotmányjogi panasz sem a VI. cikk (1) bekezdésével, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az Alkotmánybíróság mind a VI. cikk (1) bekezdésével, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos korábbi, és jelen alkotmányjogi panasz elbírálása során is irányadó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétye felvetődik-e.
- [26] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány mind a jó hírnév tiszteletben tartásához való joggal, mind pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan törvényességi, valamint bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, eként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a bizonyítékok értékelése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [27] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető

- a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [28] Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok jogi álláspontját, illetőleg az indítványozó szerint valamely jogszabályi rendelkezést az eljáró hatóságok, illetőleg a bíróságok megsértettek, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől. Valamely jogszabályi rendelkezés sérelme (még az indítványban foglaltak helytállósága esetén is) legfeljebb törvénysértésként, és nem pedig alaptörvény-sértésként értékelhető, az Alkotmánybíróság hatásköre ugyanakkor a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség (és nem pedig törvényellenesség) vizsgálatára terjedhet csak ki. Hasonlóan nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak vizsgálata, hogy valamely kijelentés tényállításnak vagy véleménynyilvánításnak minősül-e akkor, ha az eljáró bíróságok részletes indokolással támasztják alá ebben a kérdésben kifejtett álláspontjukat, és az eljáró bíróságok megközelítése pedig nem lépte túl az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságokat megillető értelmezési tartomány alkotmányos kereteit. Az alkotmányjogi panasz ilyen, az értelmezési tartomány kereteit túllépő és ezáltal a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét eredményező elemet egyáltalán nem jelölt meg; önmagában pedig az a tény, hogy a Kúria az indítványozó álláspontjával ellentétesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy tényállításról vagy véleménynyilvánításról van-e szó, egyéb feltételek hiányában még nem adhat okot alkotmányjogi panaszra. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna, melyre azonban (a fent említettek szerint) az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [29] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettség a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. A tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképp megfogalmazza, hogy a bíróságnak az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}.
- [30] Jelen esetben az alapügy alperesi sajtószerv felülvizsgálati kérelme nyomán a Kúriának két kérdésben kellett állást foglalnia: döntenie kellett arról, hogy az indítványozó sajtó-helyreigazítási kérelme határidőben érkezett-e meg az alperesi sajtószervhez, és amennyiben igen, úgy arról is döntenie kellett, hogy jogsértést követett-e el az alperesi sajtószerv akkor, amikor a sajtó-helyreigazítási kérelemben foglaltakat nem teljesítette. A Kúria ítéletében mind az első (Kúria ítélete, Indokolás [17]), mind a második kérdést (Kúria ítélete, Indokolás [18]) kétséget kizáróan, kellő részletességgel és érdemi jogi indokolással megválaszolta, a második kérdés vonatkozásában visszautalva az elsőfokú bíróság döntésére. A Kúria ezen túlmenően ugyancsak utalt a felülvizsgálati eljárás sajátosságaira is (Kúria ítélete, Indokolás [14]).
- [31] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem vetett fel, így az nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [32] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra, visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szalay Péter*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [33] 1. A végzés rendelkező részében foglalt döntést támogatom, mivel a Kúria ítéletének indokolása meggyőző. Magam is úgy ítélem meg, hogy az indítványozó által kifogásolt közlés véleményt, és nem tényállítást tartalmaz, ezért az alapjogsérelem nem következhetett be.
- [34] 2. Egyetértek a végzésben foglalt azon megállapítással is, hogy annak eldöntése, hogy az adott közlés tényállítást vagy véleménynyilvánítást tartalmaz-e, alapvetően szakjogi kérdés. Nézetem szerint azonban a tényállítást vagy véleménynyilvánítást elhatárolásakor alkotmányjogi szakkérdésről van szó; a bíróságoknak elsősorban nem törvényességi, hanem alkotmányossági kérdésben kellett döntenüik, ennek okán az Alkotmánybíróság e vonatkozásban felülbírálhatja a bíróságok ítéleteit. (Ugyanígy ilyen, alapvetően alkotmányjogi szakkérdésnek tekinthető pl. hogy az adott adat közérdekű adatnak minősül-e.) Az Alkotmánybíróság több esetben bírált el kifejezetten vagy implicite módon olyan indítványokat, ahol alapvető jelentősége volt annak, hogy az adott közlés véleménynyilvánításnak vagy tényállításnak tekinthető-e.
- [35] Álláspontom szerint tehát az Alaptörvény VI. cikkének megsértését állító indítvány alaptalansága abból következik, hogy a Kúria helyesen állapította meg, miszerint a kifogásolt közlések a véleménynyilvánítás szabadsága alá eső körben nem tényállítást, hanem véleményformálást valósítanak meg.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Salamon László*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/858/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3082/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.38.047/2020/8. számú ítéletével összefüggésben benyújtott, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 11. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Dietz Henrietta ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tnyr.) 11. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt, valamint kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 46. § (1) bekezdés alapján hívja fel a Kormányt jogalkotási feladatának teljesítésére.
- [3] 2. Az alapul szolgáló ügyben az elsőfokú hatóság határozatában az akkor hajléktalan indítványozó aktív korúak ellátására való jogosultságát, továbbá egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás folyósítását megszüntette. A határozat indokolásában megállapította, hogy miközben a hatóság havi rendszeres pénzbeli ellátást utalványozott az indítványozó részére, addig ezzel párhuzamosan egyéb jóváírások is történtek havi rendszerességgel az indítványozó fizetési folyószámláján. Erről a tényről a hatóságot az indítványozó nem értesítette, bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, ezzel szándékosan félrevezette a hatóságot. Miután az elsőfokú hatóság álláspontja szerint az indítványozó megélhetése más módon biztosított volt, ezért részére aktív korúak ellátása nem folyósítható. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Indokolása szerint az indítványozó átlagosan 39 232 forint havi jövedelemre tett szert, ami meghaladja a 25 650 forintos jogosultsági határt, így a hatóságnak a jogosultság megszüntetéséről kellett döntenie. Az indítványozó keresetében kérte a közigazgatási bíróságot, hogy a határozatot mint jogszabálysértőt semmisítse meg, valamint alperest kötelezze új eljárás lefolytatására. Álláspontja szerint a közigazgatási hatóságok tévesen értelmezték a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc. tv.) 10. § (2) bekezdése szerint jövedelemszámítási módot, így az indítványozónak valójában átlagosan csak havi 10 417 forintos jövedelme volt.
- [4] Az indítványozó emellett kérte a közigazgatási bíróságot, hogy függesse fel az eljárást és forduljon az Alkotmánybírósághoz. A Fővárosi Törvényszék 2020. szeptember 3-án hozott 47.K.704.895/2020/7. számú jogerős ítéletével a keresetet elutasította. Az ítéleti tényállásban rögzítette, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala IX. Kerületi Hivatala határozatával a felperes aktív korúak ellátására való jogosultságát, valamint az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatása folyósítását 2019. október 31. napjával megszüntette a Szoc. tv. 33. § (2) bekezdésére, illetve 25. § (10) bekezdésére hivatkozással, mivel a 2018 májusától 2019 júniusáig terjedő időre vonatkozóan végzett jövedelemvizsgálat alapján megállapítást nyert, hogy a felperes egy havi jövedelme a Szoc. tv. 10. § (2) bekezdése szerinti számítás alapján meghaladta a Szoc. tv. 33. § (2) bekezdése szerinti mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegének 90%-át, így a felperes megélhetése a Szoc. tv. alkalmazásában más módon biztosítottnak volt tekinthető, ezáltal az ellátásra való jogosultság Szoc. tv. 33. § (1) bekezdésében meghatározott feltételei már a felperes vonatkozásában nem álltak fenn.
- [5] A felperesi fellebbezés nyomán eljáró alperes az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Megállapította, hogy a felperes, a Szoc. tv.-ben meghatározott számítás szerint az eljárást megelőző 12 havi átlagkeresete alapján havi 39 232 Ft havi jövedelemmel rendelkezett, mely meghaladta az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 90%-át (25 650 Ft-ot), ezáltal a jogosultság feltételeivel a felperes már nem rendelkezett. A felperes

a határozattal szemben keresetet terjesztett elő, melyben kérte elsősorban az alperesi határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését. Másodsorban kérte az alperes kötelezését arra vonatkozóan, hogy a felperes részére az ellátást 2019. november 1-től december 31-éig terjedő időszakra is tovább folyósítsa. Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte, azonban a keresetlevél alapján megállapította, hogy a határozat valóban tévesen számította be a 2018. május havi jövedelmet, ezért a másodfokú határozatot módosította, és – a rendelkező rész változatlanul hagyása mellett – az indokolási részt kijavította azzal, hogy a jövedelemvizsgálat során a 2018. júliustól megszerzett jövedelmeket vette figyelembe. Ez alapján a tizenkét havi 1 353 170 Ft jövedelem egy hónapra jutó átlaga 112 764 Ft, mely szintén meghaladja a Szoc. tv. 33. § (2) bekezdésében meghatározott mértéket. A bíróság a felperes keresetét nem találta megalapozottnak, megállapította, hogy az eljáró hatóságok – bár a jogorvoslatot illetően téves tájékoztatást adtak, ám az indítványozó ettől függetlenül élt jogorvoslati jogával – sem olyan eljárásjogi, sem anyagi jogi jogsértést nem valósítottak meg, ami az ügy érdemére kihatással bírt. Emellett kitért arra, hogy a felperesnek az eljárás felfüggesztésére és az Alkotmánybíróság megkeresésére irányuló indítványát, melyben a Tnyr. 11. §-ának, valamint a Szoc. tv. 33. § (2) bekezdésének alaptörvény-ellenességének alkotmánybírósági vizsgálatát kérte, szintén nem tartotta megalapozottnak. Rámutatott, hogy a Tnyr. 11. §-ának alkotmányossági vizsgálatát az Alkotmánybíróság már elvégezte (857/B/2005. AB határozat), mégpedig pontosan azon aggályossági szempontok szerint, mint amelyekre a felperes is keresetében hivatkozott, nevezetesen, hogy a minimálnyugdíj nem éri el a statisztikai adatok szerinti létminimumot, így a nyugdíjas az egészsége kárára tudja megélhetésének költségeit fedezni, ezzel sérül az Alkotmány (1949. évi XX. törvény) 8. §-a, az egészséghez való jog [70/D. § (1) bekezdése], az élethez, emberi méltósághoz való jog (54. §), az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése, a 70/E. §-a.

[6] A bíróság felidézte, hogy az Alkotmánybíróság a döntésében rámutatott, az Alkotmány általános rendelkezéseinek vizsgálata az alapvető jogok és kötelezettségek körében fellelhető alkotmányos rendelkezések tükrében – éppen azokkal mutatott szoros összefüggése miatt – végzendő el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a szociális biztonsághoz való jog tartalma az állami kötelezettségvállalásban megnyilvánuló jogot jelent [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 162, 163; 26/1993. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1993, 196, 199]. Az állam ezen kötelezettségének azáltal tesz eleget, hogy megszervezi és működteti a társadalombiztosítást és a szociális ellátórendszert. Az állami kötelezettség csak a megélhetéshez szükséges minimális szint vonatkozásában áll fenn [43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 192], a szociális juttatások, támogatások és egyéb kedvezmények mértéke és módja ugyanis alapvetően a nemzetgazdaság teherbíró képességének a függvénye, az Alkotmányból ezek nagyságára és módjára vonatkozó alkotmányos kötelezettség nem állapítható meg (731/B/1995. AB határozat, ABH 1995, 801, 804). Az államnak a polgárai felé fennálló kötelezettségei az Alkotmányban általános jelleggel szerepelnek, és nem jelentenek alanyi jogot egy bizonyos meghatározott jövedelem megszerzéséhez, vagy ellátásban való részesüléshez (600/B/1993. AB határozat, ABH 1993, 671, 672). A fentiek alapján tehát önmagában az öregségi nyugdíj minimum összegének hosszú idő óta változatlan összegben történő megállapítása – és ezen keresztül a szociális ellátásokra való jogosultsági feltételek meghatározása – nem teszi ezen rendelkezéseket alaptörvény-ellenessé. Az állam ugyanis nem kizárólag pénzbeli juttatások, hanem a társadalombiztosítás és a szociális ellátórendszerének működtetésével, komplex módon valósítja meg az Alaptörvényben meghatározott feladatait.

[7] Az indítványozó a Törvényszék ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyben indítványozta az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezését az öregségi nyugdíjminimumhoz kapcsolódó jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének vizsgálatára irányulóan. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2021. március 31. napján meghozott Kfv.III.38.047/2020/8. ítéletében a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállásban rögzítette, hogy miközben a hatóság havi rendszeres pénzbeli ellátást utalt a felperes részére, addig 2019. április 9-ét követően ezzel párhuzamosan egyéb jóváírások is történtek havi rendszerességgel a felperes fizetési folyószámláján, melyről a felperes a hatóságot nem értesítette, bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, ezzel szándékosan félrevezette a hatóságot. A bíróság kitért arra, hogy nem találta alaposnak a felperes részéről benyújtott, az Alkotmánybíróság megkeresésére irányuló indítványt, amely a nyugdíjminimum változatlan összegével kapcsolatban került előterjesztésre, míg döntése elvi tartalmaként kiemelte, hogy az aktív korúak ellátására vonatkozó jogosultság meghatározásakor a nem havi rendszerességgel szerzett jövedelem esetén a kérelem benyújtásának hónapját közvetlenül megelőző tizenkét hónap alatt szerzett jövedelem egyhavi átlagát kell figyelembe venni.

- [8] Az indítványozó erre tekintettel az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezés alkalmazása révén – a XIX. cikk (1) és (2) bekezdésére figyelemmel – sérült az Alaptörvény II. cikkében foglalt joga. Emellett kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a jogszabály alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 46. § (1) bekezdés alapján a Kormányt hívja fel jogalkotási feladatának teljesítésére. Az indítványozó álláspontja szerint a Tnyr. 11. §-a által rögzített – és 2008 óta változatlan – öregségi nyugdíj legkisebb összege, mely a Szoc. tv. 33. § (2) bekezdése értelmében alapjául szolgál az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapításának, nem követi a KSH fogyasztói-árindex alakulását, így nem tesz eleget a létminimum biztosítása kötelezettségének. Az indítványozó utalt az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésére, és abból eredően az elesettek és a szegények megsegítésének kötelezettségére, valamint az Alaptörvény 28. cikkére Ezzel összefüggésben felhívta az Alaptörvény II. cikkét (visszautalva az Alkotmány 54. §-ra), és számos alkotmánybíróági határozatot is felidézett. Kitért a nemzetközi jogi kötelezettségekre (ezen belül az Európai Szociális Kartára), valamint nemzetközi kitekintés keretében elemezte a Német Szövetségi Alkotmánybíróság témához kapcsolódó gyakorlatát.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [10] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítélettel zárult ügyben felperes volt, az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. Jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.047/2020/8. számú ítéletét az indítványozó jogi képviselőjének 2021. április 27. napján elektronikus úton kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2021. június 28-án 21 óra 31 perckor elektronikus úton nyújtották be az első fokon eljáró bíróságon, melyet 2021. június 29-én érkezettek. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [13] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 26. § (1) bekezdését, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, és a 46. § (1) bekezdését, valamint a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezést, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezésével, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek. Az indítványozó beadványában utalt a sérelmezett jogszabályi rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközésére is, azonban e tekintetben határozott kérelmet nem terjesztett elő.
- [14] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában a Tnyr. 11. §-a által rögzített – és 2008 óta változatlan – öregségi nyugdíj legkisebb összegét sérelmezte, és annak alaptörvénybe ütközését a II. cikkben foglalt élethez és emberi méltósághoz való jog sérelme tekintetében állította – figyelemmel a XIX. cikk (1) és (2) bekezdésére.
- [16] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben a következőket tartja szükségesnek kiemelni. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése szerint: „Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.” A (2) bekezdés értelmében: „Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászoruló esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.” A törvényi feltételek részletei, vagy a jogosultság feltételei, mint konkrét részletszabályok azonban nem az Alaptörvényből következnek, az alaptörvényi háttér csak azt jelenti, hogy az elvont jogosultság magából az Alaptörvényből ered [28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [34]; 3364/2020. (X. 22.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]]. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdéséből az ellátás feltételeinek törvényben való rögzítettségén túlmenően további követelmények nem vezethetők le, azonban a jogalkotó által törvényben meghatározott feltételek nem lehetnek

ellentétesek az Alaptörvénnyel {lásd: 2/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [12]; 3501/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [19]}.

- [17] Az Alaptörvény II. cikke szerint „[a]z emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.” Az indítványozó által is felidézett 32/1998. (VI. 25.) AB határozat rendelkező részében az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a szociális biztonsághoz való jog a szociális ellátások összessége által nyújtandó olyan megélhetési minimum állami biztosítást tartalmazza, amely elengedhetetlen az emberi méltósághoz való jog megvalósulásához. Ugyanakkor visszautalva a 43/1995 (VI. 30.) AB határozatára megerősítette, hogy ezen alkotmányi feladatok megvalósítása során a jogalkotó viszonylag nagy szabadságot élvez.
- [18] Az indítványozó hivatkozott továbbá a 37/2011. (V. 10.) AB határozatra is. E döntésében azonban az alkotmánybíróság a végkielégítések különadója alkotmányosságát vizsgálta, amely tekintetében „az Alkotmánybíróság megállapította: a közsférából való távozással összefüggésben olyan adóról van szó, amelyet jogszabály alapján, rendeltetésszerű joggyakorlás keretei között teljesített kifizetésekre is alkalmazni kell, és amely alanyi jogon szerzett jövedelemtől fosztja meg az érintetteket.” Tehát nem a szociális ellátások körébe tartozó, rászorultsági elven alapuló ellátásra való jogosultság feltételeit vizsgálta az Alkotmánybíróság.
- [19] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen alkotmányjogi panasz beadvány sem a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés fennállását nem valószínűsítette, így az Abtv. 29. §-ában rögzített feltételek egyikének sem felel meg.
- [20] Az indítványozó emellett kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 46. § (1) bekezdés alapján hívja fel a Kormányt jogalkotási feladatának teljesítésére. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében amennyiben az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervezet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. Az Alkotmánybíróság, megerősítve a vonatkozó gyakorlatát {3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]; 3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}, a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult {3532/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [29]}.
- [21] 4. Mindezekre tekintettel, mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján eljárva, figyelemmel az 56. § (3) bekezdésére, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, rövidített indokolással visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Handó Tünde  
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Márki Zoltán  
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Pokol Béla  
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
dr. Szívós Mária  
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2800/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3083/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VII.37.480/2020/7. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Kfv.VII.37.480/2020/7. számú ítéletével szemben, s kérte a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alapügyben az indítványozó részére az illetékes társadalombiztosítási szerv – első- és másodfokon azonos módon – rokkantsági ellátást állapított meg. Megismételt eljárás során előterjesztett kereseti kérelmében az indítványozó az alperes társadalombiztosítási szerv határozatának megváltoztatását kérte, mert szerinte az alperes megsértve a vonatkozó szabályokat nem vette figyelembe az angliai munkavégzése után járulékok levonásával keletkezett jövedelmét. A kereseti kérelem nyomán eljáró közigazgatási bíróság az alperes másodfokú határozatát – az elsőfokú határozatra is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és az alperest új eljárásra kötelezte. A bíróság megállapította, hogy az indítványozó helytállóan hivatkozott a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet (továbbiakban: EK rendelet) 5. cikk a) pontja alapján a másik tagállamban szerzett jövedelem figyelembe vehetőségére a rokkantsági ellátás összegének számításánál, amit az alperes figyelmen kívül hagyott, s így nem a vonatkozó szabályoknak megfelelően állapította meg az indítványozó rokkantsági ellátásának összegét. Az új eljárásra a bíróság előírta az alperes számára, hogy az indítványozó rokkantsági ellátásának alapjául szolgáló átlagjövedelmét az Egyesült Királyságban szerzett jövedelmeinek figyelembevételével számolja ki.
- [3] A jogerős ítélettel szemben az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria felülvizsgálati ítéletében a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria mindenképp előtt rögzítette, hogy az indítványozónak Magyarországon állapították meg a rokkantságát, ezért a magyar szabályok alapján kellett megállapítani az ellátásra való jogosultságát, illetve a rokkantsági ellátás összegét. Ekként az indítványozó ügyében a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvényt (a továbbiakban: Mmtv.) tekintette irányadónak. A Kúria álláspontja szerint az Mmtv. 12. § által szabályozott rokkantsági ellátás összegének meghatározását a jogosult korábbi – a referencia-időszakban elért, pénzbeli egészségbiztosítási járulék alapját képező – jövedelme, a havi átlagjövedelem képezi azzal, hogy az Mmtv. az ellátások minimum és maximum összegét szigorú korlátok közé szorítja.
- [4] A Kúria leszögezte, hogy az Mmtv. a havi átlagjövedelem meghatározásánál nem írja elő az EGT tagállamban szerzett jövedelmek figyelembevételét. A Kúria szerint a rokkantsági ellátás összege nem önmagában a jövedelemszerzéshez kapcsolódó jogkövetkezmény, hanem ahhoz, hogy az adott jövedelem után pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetése is történjen. A Kúria rámutatott arra, hogy az indítványozó nem vitatotta az Egyesült Királyságban szerzett jövedelme után e járulékot nem fizette meg, ezért a külföldi jövedelem figyelembevételére nem volt lehetőség. Az indítványozó Magyarországon sem a referencia-időszakban, sem a kérelem benyújtásának napját közvetlenül megelőző időszakban nem rendelkezett legalább 180 naptári napi pénzbeli egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelemmel, ezért az ellátás megállapításánál az alapösszeg veendő figyelembe. A Kúria rámutatott arra is, hogy az indítványozó által hivatkozott EK rendelet 6. cikke és az EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK rendelet (a továbbiakban: EK Vhr.) 12. cikke kizárólag az időszakok összesítésére vonatkozó rendelkezést tartalmaz és nem tér ki, nem is terjeszthető ki egy másik tagállamban megszerzett jövedelem figyelembevételére. Rámutatott arra is, hogy az EK rendelet 5. cikkében megfogalmazott, a nemzeti hovatartozástól független egyenlő bánásmód alapelve az Európai Unió egyik legfontosabb alapelve, amely az állampolgárságon alapuló diszkrimináció tilalmát



jelenti, azaz azt, hogy egy adott tagállam területén jogszerűen tartózkodó személy vonatkozásában ugyanazok a jogok és kötelezettségek az irányadóak, mint a saját állampolgárai tekintetében.

- [5] A Kúria szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az EK rendelet 5. cikke alapján látta kötelezően beszámítandónak a felperes rokkantsági ellátása összegébe az Egyesült Királyságban szerzett jövedelmét. Az EK rendelet 5. cikke értelmében ugyanis, ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a szociális biztonsági ellátások és egyéb jövedelmek kézhezvétele meghatározott jogkövetkezményekkel jár, az ilyen jogszabályok vonatkozó rendelkezéseit ugyancsak alkalmazni kell az olyan egyenértékű ellátások kézhezvételére, amelyeket egy másik tagállam jogszabályai alapján szereznek, illetve egy másik tagállamban szerzett jövedelemre. Jelen esetben azonban a rokkantsági ellátás összege meghatározásánál nem magában a jövedelem-szerzéshez fűződik jogkövetkezmény a fentebb kifejtettek szerint, hanem ahhoz, hogy az adott jövedelem után az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvényben (a továbbiakban: Art.) előírt pénzbeli egészségbiztosítási járulékfizetés is megtörtént.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte, hogy a Kúria az Mmtv. 1. § (2) bekezdés 3. pontját illetően a referencia-időszakra vonatkozó havi átlagjövedelem meghatározásakor nem vette figyelembe az Európai Unió másik tagállamában szerzett jövedelmét. Kifogásolta, hogy amiatt nem kaphatja meg az őt megillető rokkantsági ellátás összegét, mert a Kúria úgy véli, hogy a havi átlagjövedelem jogi szabályozása – az Mmtv. 12. § (1) bekezdés c) pontja és az Mmtv. 1. § (2) bekezdés 3. pontja – nem teszi lehetővé, hogy az EGT tagállamból származó jövedelme, pontosabban annak „eleme (egészségbiztosítási járulék)” az Art. hatálya alá tartozzon. Az indítványozó a „jogsérelem tárgya”-ként hivatkozott ennek kapcsán arra, hogy egészségbiztosítási járulékot két uniós tagállamban egy időben nem lehet fizetni.
- [7] Az Alkotmánybíróság főtítkára az indítványozót hiánypótlásra hívta fel, mivel alkotmányjogi panasza nem tartalmazott részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel, valamint az alapjogsérelmét nem támasztotta alá alapjogi érveléssel ellátott indokolással. A hiánypótlási felhívást az indítványozó 2021. július 26-án vette kézhez, a hiánypótlást 2021. augusztus 25-én elektronikus úton határidőben megküldte. A hiánypótlási felhívásra válaszul az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta, illetve kiegészítette eredeti beadványát, kérve a támadott bírói döntés megsemmisítését. Indítványának kiegészítését figyelembe véve alkotmányjogi panasza érdemben arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria ítéletének az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe és XIX. cikk (1) bekezdésébe ütközését, és semmisítse meg azt. Az indítványozó azt állította, hogy „az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésében foglalt szociális biztonság és törvényben meghatározott támogatásom nyújtása nem valósul meg, ezáltal a Kúria döntése” alaptörvény-ellenes. Állította továbbá az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés sérelmét is, mert szerinte a Kúria döntése által megkülönböztetetté válik azokkal szemben, akiknek legalább egy uniós tagállam figyelembe veszi az ellátás megállapításakor a referencia időszakában keletkezett jövedelmét. Egyebekben az indítványozó hivatkozott az Mmtv. szabályozásának az EK rendelet rendelkezéseibe való ütközésére, valamint ellentétesnek vélte a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő honlapján elérhető útmutatót az Mmtv. rokkantsági ellátása megállapításakor alkalmazott rendelkezése kúriai értelmezésével, de mindezek kapcsán az Alaptörvény sérelmének megállapítására irányuló indítványt nem terjesztett elő. Kérte továbbá az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontjára hivatkozással az Alkotmánybíróságot, hogy az EK rendelet és az EK Vhr. alapján „vizsgálja meg” az Mmtv. 12. § (1) bekezdése és az Mmtv. 1. § (2) bekezdés 3. pontja „tekintetében a – rokkantsági ellátás megállapításának – nemzetközi szerződésbe ütközését”. Az Alkotmánybíróság az eljárását a kiegészített indítványra figyelemmel folytatta le.
- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont], számára hátrányos döntés született, s a perben

a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.

- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2021. április 6-án vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt 2021. június 2-án személyesen nyújtotta be a perben eljáró közigazgatási bíróságon) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadta.
- [11] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]] Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget. A kiegészített indítvány sem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét milyen konkrét alapvető jogát érintő hátrányos megkülönböztetése miatt kéri megállapítani, s alapvető jogát érintő különbségtételt az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés milyen módon valósította meg.
- [12] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott bírói döntést azért tartotta alaptörvény-ellenesnek, mert szerinte a Kúria ítélete miatt „nem valósul meg” „az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésében foglalt szociális biztonság és törvényben meghatározott támogatás”.
- [14] Az Alaptörvény XIX. cikk első két mondata világossá teszi, hogy nem alapjogról, hanem államcélról, programról van szó, abból konkrétan meghatározott részjogok, mint alkotmányos alapjogok nem vezethetők le. Az Alaptörvény szociális biztonságról szóló XIX. cikke nem jogokról, hanem jellemzően állami kötelezettségekről és államcélokról rendelkezik, a magyar állampolgárok, és nem valamennyi személy vonatkozásában. A XIX. cikk (1) bekezdés első mondata alapján Magyarország „törekszik” arra, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. A XIX. cikk (1) bekezdés második mondata pedig az állampolgárok anyasága, betegsége, rokkantsága, özvegyése, árvasága és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélkülisége esetében garantálja a „törvényben meghatározott támogatásra” való jogosultságot [40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [37]]. Ebből következik, hogy bár a XIX. cikk jellemzően államcélokról, és nem alapvető jogokról szól, az Alaptörvénynek ez a cikke alaptörvényi háttér ad a felsorolt élethelyzetekre vonatkozó jogszabályoknak. A törvényi feltételek részletei vagy a jogosultság feltételei, mint konkrét részletszabályok nem az Alaptörvényből következnek, az alaptörvényi háttér csak azt jelenti, hogy az elvont jogosultság magából az Alaptörvényből ered [28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [15] A fentiekre figyelemmel a Magyarországon folyósított rokkantsági ellátás havi összegének megállapításához szükséges havi átlagjövedelem meghatározása, illetve az, hogy a Magyarországon a referencia-időszakban pénzbeli egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelem a havi átlagjövedelem kiszámításának az alapja, nem minősíthető az Alaptörvény XIX. cikkében foglalt elvont jogosultság korlátozásának. Az, hogy „rokkantság [...] esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult” azt jelenti, hogy a törvényhozó köteles biztosítani a magyar állampolgárok számára az egészségügyi ellátórendszer fenntartásával az ahhoz való hozzáférést. Az egyéni jogok és a közjó általánosabb érdekei közötti egyensúly megteremtése jellemzően azonban nem alkotmányjogi kérdés, hanem a törvényhozás feladata. Az indítvány ezt figyelembe véve a Kúria ítéletével összefüggésben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést, vagy olyat, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a támadott kúriai ítélettel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [16] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmány-

bíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította. Egyebekben az Alkotmánybíróság hatásköre hiánya miatt mellőzte a „rokkantsági ellátás megállapításának nemzetközi szerződésbe ütközése”, az Mmtv. és az uniós jog ütközése, valamint a bírói jogértelmezés és a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő útmutatója összhangjának vizsgálatát.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Handó Tünde*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Márki Zoltán*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Pokol Béla*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szívós Mária*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2696/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3084/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.233/2021/2. számú végzésével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Nácsáné dr. Kalán Eszter Hajnalka ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alkotmányjogi panasszal élt a Debreceni Törvényszék 1.K.701.259/2020/9. ítélete és a Kúria Kfv.II.37233/2021/2. számú, 2021. április 12-én átvett végzése ellen, 2021. június 11-én. Kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, tekintettel arra, hogy az ítélet sérti az Alaptörvény XV. cikk (2), (4) és (5) bekezdését, a XIX. cikk (1)–(2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (7) bekezdését; javasolta az ítélet megsemmisítését az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, a Kúria végzésére kiterjedő hatállyal. Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [2] 1.1. A beadvány, továbbá az ítélet és a végzés megállapításai szerint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal 2015. július 24. napján kelt T-SZA-50925 3/2015. iktatószámú határozatával az indítványozó részére folyósított fogyatékosági támogatást 2015. július 31. napjával bezárólag megszüntette, mert a Megyei Kormányhivatal Rehabilitációs Ellátási és Szakértői Osztálya által kiadottak szerint az ügyfél nem minősül súlyosan fogyatékosnak, önálló életvitelre képes, önkiszolgálási képessége nem hiányzik, felülvizsgálata nem szükséges. Ezt a határozatot az indítványozó részére 2015. július 28. napján kézbesítették. Az indítványozó a határozat ellen biztosított jogorvoslattal nem élt. Fellebbezés hiányában a fogyatékosági támogatást 2015. július 31. napjával bezárólag megszüntető határozat a fellebbezési határidő lejártával 2015. augusztus 12. napján jogerőre emelkedett. Azonban az indítványozó számára az ellátásnak a folyósítását nem szüntették meg. Ennek folytán az indítványozó az alkotmányjogi panasszal érintett alapügyben szereplő időszakban, 2016. augusztus 1-je és 2019. június 30-a között fogyatékosági támogatást utaltak ki jogalap nélkül 752 716 Ft összegben. Erre úgy derült fény az iratok szerint, hogy az indítványozó állapotromlásra hivatkozva a támogatási összeg felemelését kérte a hatóságtól. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatala 2019. szeptember 4. napján kelt TSZ-10-CST-54126-2/2019. iktatószámú elsőfokú határozatával kötelezte az indítványozót a 2016. augusztus 1-je és 2019. június 30-a közötti időszakra jogalap nélkül felvett 752 716 Ft. fogyatékosági támogatás visszafizetésére. A határozatot a fellebbezés elbírálása során Budapest Főváros Kormányhivatala 2020. január 15. napján kelt T-BP-MCST-4552-2/2019. iktatószámú másodfokú határozatával helybenhagyta. A törvényszék az indítványozó keresetét elutasította, a Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét visszautasította.
- [3] Az indítványra okot adó konkrét ügynek a tárgya a jelzett időszakban jogalap nélkül folyósított fogyatékosági támogatás visszakövetelése volt.
- [4] 1.2. A kiegészített alkotmányjogi panasz – a hatóságok, a törvényszék és a Kúria eljárásának és döntéseiknek kritikája mellett, számos alkotmánybírói határozatot idézve az Alaptörvény XV. cikk (2), (4) és (5) bekezdése, a XIX. cikk (1)–(2) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmére hivatkozik, vagyis hátrányos megkülönböztetés tilalma, a szociális biztonsághoz való jog, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog sérelmét állítja.
- [5] Az Abtv. 29. § szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítvány a tartalma alapján a következők szerint jelöli meg.

- [6] Az Alaptörvény XV. cikkét azért sérti a bírói döntés, mert hátrányos megkülönböztetés érte az indítványozót a fogyatékosága miatt, a hatósági nyilvántartásnak ellenmondóan folyósították az ellátást, személyes jelenléte nélkül róla szakértői véleményt állítottak ki.
- [7] A XIX. cikket azért sérti a bírói döntés, mert az indítványozó szociális biztonságát veszélyeztették, hiszen állapota fennállása alatt is nemhogy az állapotromlásra nem kapott támogatás-emelést, hanem még visszafizetésre szólítottak fel.
- [8] A panasz szerint nem volt tisztességes a hatóság eljárása, mert nem tisztázta a tényállást, még másodfokon sem.
- [9] A panasz szerint a jelen esetben a törvényszék 1.K.701.259/2020./9 számú ítélete és a Kúria Kfv.II.37.233/2021/2. számú végzése a tisztességes eljáráshoz való jogba ütközött, s ezért alaptörvény-ellenes.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] 3. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a benyújtásra nyitva álló hatvan napos határidőn belül nyújtotta be.
- [12] A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (1) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [13] Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt, hogy az indítványozó érintettségének fennállása megállapítható-e a jelen esetben. Az indítványozó érintettségét az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja megalapozza: a bírósági eljárásban fél volt.
- [14] 3.1. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valószínűleg a hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelméen keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [15] 3.2. A bíróságok döntéseivel kapcsolatban a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmének megvalósulását az indítványozó abban látta, ahogyan a fogyatékosági támogatás visszaköveteléséről hozott közigazgatási határozat jogszerűsége vizsgálata tárgyában a keresetet a törvényszék elbírálta. Az első fokon eljáró bíróság részletesen indokolta ítéletét, az indítványozó valamennyi felvetésére kitért (Indokolás [74]–[90]). A törvényszék utalt arra is, hogy a per tárgyát képező keresettel támadott másodfokú közigazgatási határozatnak (az elsőfokú határozatra is kiterjedően) a törvényességi szempontú felülvizsgálatát végezheti el, méltányosságot nem gyakorolhat. Az ítéletből kitűnik, hogy a megszüntető határozat fellebbezés hiányában annak idején véglegessé vált az érintett időszakra (Indokolás [53]–[54]).
- [16] Az alkotmányjogi panaszban mindezekre figyelemmel nem szerepel olyan érv, amelyből arra lehetne megalapozottan következtetni, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek a panasz befogadását illetően fennállnak az Alaptörvény indítványban hivatkozott szabályait illetően. A bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik felhatalmazással [21/2016. (XI. 30.) AB

határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].

- [17] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Kúria végzésével szemben előterjesztett panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Handó Tünde*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Márki Zoltán*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Pokol Béla*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szívós Mária*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2599/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3085/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.X.10.113/2020/5. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Litresits András ügyvéd ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Mfv.X.10.113/2020/5. számú ítéletével szemben. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria ítélete, valamint a perben másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék – Kúria által hatályában fenntartott – 8.Mf.20.580/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alapügyben az indítványozó munkaviszonya jogellenes megszüntetése és egyéb igények iránt pert indított. Az elsőfokú bíróság a keresetének helyt adott, az alperes volt munkáltatót kártérítés, végkielégítés és cafeteria juttatás megfizetésére kötelezte, hatályon kívül helyezte továbbá az alperes fizetési felszólítását, egyebekben a keresetet elutasította. Alperesi fellebbezés nyomán a másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék az elsőfokú ítélet fellebbezett részét megváltoztatta, a felperes keresetét elutasította. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme, illetve az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme nyomán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság, illetve a Kúria iratellenesen átértékelték az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, lényeges eljárási szabálysértéseket követtek el. Az indítványozó álláspontja szerint megsértették a tisztességes eljárás követelményét, amikor okszerűtlenül és a józan észbe ütköző módon a bírói mérlegelés során mellőztek tényeket, jogszabályi rendelkezéseket. A tisztességes eljárás elvébe, illetve a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközőnek tartotta, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó feleségének hasonló tényállású ügyében korábban más tartalmú döntést hozott. Állította, hogy „a másodfokú bíróságnak hivatalos tudomása volt (3-ból 2 azonos bíróval)” a 2019. október 2-ai eltérő tartalmú részítélétről, ennek ellenére a „saját korábbi ítéletét tárgyalás igazságosságot és a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalmát megsértve figyelmen kívül hagyta”.
- [4] Az Alkotmánybíróság főtitkára az indítványozó jogi képviselőjét hiánypótlásra hívta fel, mivel az alkotmányjogi panasz nem tartalmazott részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint az alapjogsérelmét nem támasztotta alá alapjogi érveléssel ellátott indokolással. A hiánypótlási felhívást az indítványozó jogi képviselője 2021. június 2-án vette kézhez, a hiánypótlást 2021. június 2-án határidőben megküldte. A hiánypótlási felhívásra válaszul az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta eredeti beadványát, s kérte a támadott bírói döntések megsemmisítését. Kiegészített alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény 28. cikke, XV. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozott. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikke kapcsán azzal érvelt, hogy a másodfokú bíróság és a Kúria megsértette a cikk „(2) bekezdésében rögzített megkülönböztetés tilalmát, mivel feleségem ítéletével szemben az én ügyemben nem biztosította a tisztességes eljáráshoz való jogomat, illetve a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai közül különösen a tárgyalás igazságosságot és a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalmát sértette meg”. Kiegészített panaszában továbbá az elsőfokú bíróság tárgyalási jegyzőkönyvének tartalmát idézte, s ehhez képest vitatta a másodfokú bíróság, illetve a Kúria megállapításait. Az Alkotmánybíróság az eljárását a kiegészített indítványra figyelemmel folytatta le.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról

dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

- [6] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pont], számára hátrányos döntés született, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2021. március 3-án vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt elektronikus úton 2021. május 3-án nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet, illetve az ügy érdemében hozott másodfokú ítéletet támadta.
- [8] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában többek között állította az Alaptörvény alapjogot nem rögzítő 28. cikkének sérelmét is, melyre hivatkozva alkotmányjogi panasz nem terjeszthető elő.
- [9] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget. A kiegészített indítvány sem tartalmazott indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntések az indítványozó szerint miért okozzák az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sérelmét. Nem tartalmazott az indítvány megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan sem, hogy az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét milyen konkrét alapvető jogát érintő hátrányos megkülönböztetése miatt kéri megállapítani, s alapvető jogát érintő különbségtételt az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések milyen módon valósították meg.
- [10] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a másodfokú ítéletet, illetve az azt hatályában fenntartó kúriai ítéletet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jogába ütközőnek tartotta, mert szerinte a másodfokú bíróság, illetve a Kúria valótlán tényállást fogadott el, továbbá nem vett megfelelően figyelembe az indítványozó által lényegesnek tartott bizonyítékokat. Tartalma szerint így az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a másodfokú ítélet, valamint a Kúria döntésének felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következetes gyakorlata értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az indítvány a másodfokú bíróság, illetve a Kúria eljárásával összefüggésben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést, vagy olyat, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért



nem állapítható meg, hogy a támadott másodfokú ítélettel és a kúriai ítélettel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

- [12] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Handó Tünde*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Márki Zoltán*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Pokol Béla*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szívós Mária*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1153/2021.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3086/2022. (II. 25.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.175/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó, meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Petrovics Bálint kamarai jogtanácsos) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Kfv.I.35.175/2021/6. számú ítélete, és a Fővárosi Törvényszék 35.K.704.708/2020/8. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítését iránt.
- [2] 2. Az alapul szolgáló ügyet illetően az indítványozó előadta, hogy korábban a bíróság 2006. december 7. napján jogerőre emelkedett ítéletével kötelezte az indítványozó társaságot 2 194 000 Ft polgári peres eljárási illeték megfizetésére. A társaság ezt követően 2019. december 19. napján vette kézhez a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) mint elsőfokú hatóság fizetési felszólítását, melyben a fenti összegű illeték megfizetésére szólították fel. Az indítványozó társaság 2019. december 19. és 2020. január 7. napján elévülési kifogást terjesztett elő, és kérte az illetékfizetési kötelezettség törlését. Az elsőfokú adóhatóság a kérelmet elutasította, mely határozatot a fellebbezés nyomán eljáró másodfokú hatóság helyben hagyott. Ezt követően az indítványozó társaság keresettel élt a NAV mint alperes határozata ellen, elsődlegesen a határozat megváltoztatása, másodlagosan megsemmisítése iránt, elévülésre hivatkozva.
- [3] A Fővárosi Törvényszék a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában rögzítette, hogy abban a kérdésben kellett állást foglalnia, miszerint az adóhatóság eljárása során vizsgálhatja-e, és ha igen, mi alapján a jogerős bírósági határozaton alapuló illetékfizetési kötelezettség jogszerűségét, elévülését, illetve mikor veszi kezdetét az elévülés, és elrendelheti-e az adóhatóság ezek alapján a már befizetett illeték törlését vagy visszatérítését. A felperes nem vitatta sem az illetékfizetési kötelezettségének jogosságát, sem annak összegét, azonban sérelmezte az alperes határozatának indokolásában foglaltakat, mivel álláspontja szerint e fizetési kötelezettség elévülését jogsértő módon, figyelmen kívül hagyta az adóhatóság. A bíróság kifejtette, hogy főszabály szerint a bírósági eljárás során az illetékkötelezettség az eljárás megindítása iránti kérelem előterjesztésekor, azaz a peres eljárásban a keresetlevél benyújtásakor keletkezik. Amennyiben azonban az illeték lerovására az eljárás megindításakor nem kerül sor – jelen esetben illetékfeljegyzési jog folytán feljegyzett illetékről van szó, tehát a keresetlevél benyújtásakor az nem került megfizetésre – a bíróságnak az eljárást befejező, jogerős határozatban kell rendelkeznie annak megfizetéséről. Helyesen hivatkozott tehát a felperes arra, miszerint a bírósági eljárási illeték megfizetésének kötelezettsége a bíróság határozatán alapul, természetesen annak a jogerőre emelkedéséhez kötődik, ám más kérdés, hogy mikor válik esedékessé a fizetési kötelezettség. Erre vonatkozóan az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 78. § (1) bekezdése egyértelmű rendelkezést tartalmaz, eszerint a bírósági értesítés alapján kibocsátott fizetési felhívásban megjelölt illeték a felhívás közzétételétől számított 30. napon vált esedékessé, jelen esetben tehát 2020. január 16. napján.
- [4] A jogerős ítélet ellen az indítványozó társaság jogszabálysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, indokolásában rámutatott, hogy mivel az adóhatóság megkeresés alapján járt el, nem vizsgálhatta a végrehajtás alapjául szolgáló végrehajtható okiratban szereplő követelés jogszerűségét, ezen belül annak anyagi jogi megalapozottságát, így esetleges anyagi jogi elévülésének kérdését sem. Az ezeket érintő kifogások nem az adóigazgatási eljárás keretei között érvényesíthetők. A felülvizsgálat sarkalatos pontjának azt tekintette a Kúria, hogy a jogerős ítélettel megállapított illetékfizetési kötelezettség mikor vált esedékessé, azaz mikor járt le a kötelezettség teljesítésének határideje, honnan számí-

tandó az elévülésre irányadó határidő. Az időközben bekövetkezett jogszabályváltozásokra is figyelemmel kifejtette, hogy az érintett ítélet a perköltség tekintetében meghatározta a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 217. § (1) bekezdés szerinti 15 napos teljesítési határidőt, amely a régi Pp. 217. § (6) bekezdése alapján a határozat közlését követő napon kezdődött. A meg nem fizetett eljárási illeték esetében azonban nem a régi Pp. szabályai, hanem a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban) 15. § (3) bekezdése volt az irányadó, amely – tartalmában a jogerős ítéletben megjelölt IM rendelettel azonosan – azt a szabályt tartalmazta, hogy a bíróság határozatában csak megjelöli az illeték összegét, és azt hogy az illetéket az állam javára a lakóhely szerinti (illeték) hivatal felhívásában megjelölt módon és számlára kell befizetni. A meg nem fizetett illeték megfizetésének határideje tehát nem a határozat közléséhez, hanem a hatóság felhívásához kötődött, és kötődik jelenleg is. Az Itv. 78. § (4) bekezdése 2015. január 1. napjával a késedelem nélküli teljesítésre nyitva álló határidőt tolt ki a hatóság felhívását követően további 30 nappal. A Kúria szerint tehát az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a perbeli bírósági ítélet alapján kibocsátott fizetési felhívásban megjelölt illeték 2020. január 16. napján vált esedékessé, a tartozás végrehajtásához való elévülése ekkortól számítandó.

- [5] Az indítványozó társaság álláspontja szerint a támadott bírósági döntés és az alapul szolgáló hatósági eljárás sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint az indítványozó társaság a jogorvoslati jogát sem gyakorolhatta. A jogerős ítélet továbbá sérti az Alaptörvény 28. cikkében foglalt „ahhoz fűződő jogát, hogy az eljáró bíróságok az alkalmazott jogszabályokat azok céljával és az alaptörvénnyel összhangban értelmezzék”. Az indítványozó ezért alkotmányjogi panasszal élt, a sérelmezett bírósági ítéletnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében szereplő alapjogok, valamint 28. cikkébe ütköző voltára tekintettel.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [7] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítélettel zárult ügyben felperes volt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Kfv.I.35.175/2021/6. számú ítéletét 2021. július 20-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2021. szeptember 20-án nyújtotta be – elektronikus úton – az indítványozó az első fokon eljáró bíróságon. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [9] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdését, és az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági ítéleteket, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit.
- [10] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] Beadványában az indítványozó többek között az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét állította. Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható [pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [12] Az indítványozónak a jelen alkotmányjogi panasz beadványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági ítéletek) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. Az alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a hatóságoktól és a bíróságtól eltérő módon értékelje az alapul szolgáló ítélet jogerőre emelkedése és a fizetési felszólítás között

eltelt időtartam jogi természetét, illetve az elévülési idő kezdeti dátumát, azaz a hatóság és a bíróság által elfoglalt jogi álláspontot vizsgálja felül.

- [13] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az indítványozó társaság az elsőfokú hatóság határozata ellen fellebbezéssel élt, majd keresetet terjesztett elő a másodfokú határozat ellen, végül felülvizsgálati kérelem formájában fordult a Kúriához, amely eljárás ítélettel zárult, tehát érdemi döntésben foglalkozott az eléje tárt jogi problémával. Azaz az indítványozó számára volt jogorvoslati lehetőség biztosítva, mind rendes, mind rendkívüli, amelyeket az indítványozó igénybe is vett.
- [15] 4. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2022. február 8.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Handó Tünde*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Márki Zoltán*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Pokol Béla*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szívós Mária*  
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3748/2021.



## HELYESBÍTÉS

Az Alkotmánybíróság 2021. évi 30. számában megjelent 3616/2021. (XII. 13.) AB határozat száma helyesen 3516/2021. (XII. 13.) AB határozat.



Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: [www.alkotmanybirosag.hu](http://www.alkotmanybirosag.hu)

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára  
layout: [www.escom.hu](http://www.escom.hu)

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., [www.mhk.hu](http://www.mhk.hu)  
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető  
HU ISSN 2062-9273